XVIII. évfolyam. Budapest, 1908. április hó 29. 34 (1705) szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna.**

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utcza 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Tanulmányi kirándulás.

Az OMGE. müszaki bizottsága *Kuffner* Károly báró ur diószegi uradalmának megtekintése czéljából **folyó évi május hó 30-án** (szombaton) **tanulmányi kirándulást** rendez, az uradalomban divó czukorrépamunkálatok és állathizlalás tanulmányozása czéljából.

Résztvehet e kirándulásban az OMGE. bármely tagja.

Indulás május 30-án Budapestről (*nyugati pályaudvar*) a reggel 7 órakor induló zsolnai gyorsvonattal. Érkezés Galánthára d. e. 10 órakor. Megtekintése az uradalom czukorrépamunkálatainak. Délben az uradalom látja vendégeiül a kirándulókat. Délután az uradalom és a nagyarányu hizlalás megtekintése. 1/26 órakor este indulásÖdémes állomásról haza. Érkezés Budapestre este 9 órakor.

A dunántuli gazdatársak a Pozsony felől jövő vonattal érkezhetnek Galánthára és csatlakozhatnak a kiránduló társasághoz.

A tanulmányi kiránduláson résztvenni szándékozók szíveskedjenek ebbeli szándékukat legkésőbb május hó 20-ig az OMGE. titkári hivatalánál 5 korona egyidejüleg való beküldésével bejelenteni.

A rendező-bizottság nevében:

Jeszenszky Pál,
ügyvezető-titkár.

Angolországi tanulmányut.

Az OMGE. által *junius 15-től julius 2-ig* terjedő időszakra rendezendő angolországi gazdasági tanulmányutra való jelentkezések f. hó 20-án lezáratván, a tanulmányuton a jelentkezések sorrendjében az OMGE. következő ötven tagja vesz részt:

Ádám Sándor dr. fb., ügyvéd.
Barcsay Andor fb., orsz. képv.
Barthodeiszky Béla fb.
Bauer Mihály fb.
Bárczay Sándor fb., orsz. képv.
Bethlen István gróf fb., orsz. képv.
Dániel Pál fb., orsz. képv.
Drexler Béla földmiv. min. fogalm.
Elek Ernő (ujnépi) fb.
Erőss Rezső jószágigazgató.
Esterházy László gróf fb.
Földes Béla (gutori) gazd. s.-int.
Gallasy István dr. fb.
Gallasy László fb.
György Endre fb.
Hutyra Ferencz dr. állatorvosi főisk. rektora.
Hevessy László fb.
Inkey László fb.
Jerffy Adolf nagybérlő.
Leidenfrost Károly fb.
Lelbach László dr. fb.
Magyar Jenő (ötömösi) fb.
Mérey Tibor dr. fb.
Miklós Ödön fb.
Nagy Emil dr. orsz. képv., ügyvéd.
Nehrebeczky György dr. fb., főispán.
Ötocska Jenő gazd. gyakornok.
Paikert Alajos az OMGE. tiszt. titkára.
Pallavicini György őrgróf, fb., orsz. képv.
Pálffy Béla gróf fb.
Pálinkás Endre fb.
Piukovich József fb.
Rakovszky Antal fb.
Regényi Sándor dr. fb., ügyvéd.
Réthy Kálmán fb.
Révay Simon báró fb., orsz. képv.
Rohonczy Lőrincz fb.
Solymos Gusztáv fb.
Somssich Géza gróf cs. és kir. kamarás, fb.
Somssich László gróf fb.
Szandtner Ernő dr. fb., földm. min. fogalmazó.
Szász Andor fb.
Szentiványi Gábor fb., orsz. képv.
Szentiványi József dr. fb., jogtudor.
Szereday Aladár cs. és kir. kamarás, fb.
Szilassy Zoltán OMGE. titkára, orsz. képv.
Teleki Géza gróf fb., orsz. képv.
Törley Bálint fb.
Vécsey László báró fb., orsz. képv.
Zsilinszky Mihály nyug. államtitkár.

Ez ötven résztvevőn kivül az OMGE.-nek még tizenegy tagja vétetett előjegyzésbe, akik azonban csak azon esetre tarthatnak számot a tanulmányuton való részvételre, ha az első ötven résztvevő közül egyik-másik tag felmerült akadályok folytán nem vehetne részt a tanulmányi utazásban. Ez esetben az előjegyzett tizenegy résztvenni szándékozó a történt jelentkezés sorrendjében fog a visszalépett résztvevő helyébe fölvétetni.

Sürgős feladatok.

A „*Köztelek*“ szerkesztősége kérdést intézett az ország legkülönbözőbb vidékein müködő gazdasági egyesületek elnökeihez. A feltett kérdés ez volt:

Véleménye szerint törvényhozási és társadalmi téren mi a legsürgősebb teendő abból a czélból, hogy a munkásválsággal, az eladósodással, a drága hitellel, a kellő szakértelem elégtelenségével, a a közvetités nyerészkedő szervezeteivel, a börzei spekulácziókkal és ezek mellett a legkülönbözőbb teheráthárítási törekvésekkel küzdő mezőgazdák jobban boldoguljanak és a mezőgazdaság a reá támaszkodókat megrendülés nélkül megbirja.

A „*Köztelek*“ szerkesztőségének czélját, mely e kérdés felvetésénél vezette, magyarázni is alig szükséges. A gazdasági egyesületek elnökei a gazdatársadalommal, mondjuk: az élettel a legközvetlenebb kontaktusban vannak. Véleményük a magyar közélet vezetőit minden körülmények között érdekli. A gazdaközvélemény leghivatottabb visszatükrözői ők. Czélunk tehát röviden az volt, hogy az adandó válaszok közzétételével minden érdeklődő-

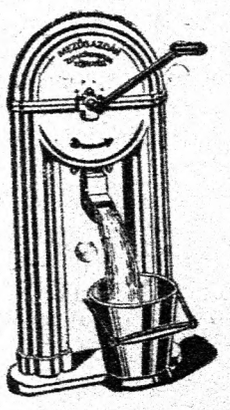

A legtökéletesebb vizemelő-szerkezet a
„MEZŐGAZDÁK ZUHATAGKUTJA“
Ajánlatot tesz a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Bp.

Számos elismerő levél.

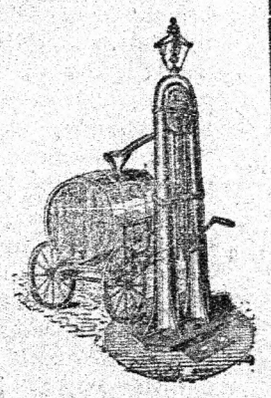

Mai számunk oldal.

nek módot adjunk arra, hogy a gazdatársadalom közvéleményének tükrébe betekinthessen és az illetékesek figyelmét a közszükség érzése által megérlelt országos kivánságokra és feladatokra ily módon is felhivjuk.

Akciónknak az az első része, mely megszólaltatással kezdődött, tökéletesen sikerült. Sikerült pedig azért, mert a véleményt adók ritka, szinte példátlan egyértelmüséggel nyilatkoztak. Aki átolvassa a feleleteket, meglepetéssel fogja tapasztalni, hogy országos feladatokra nézve mennyire egyformán gondolkoznak a legtávolabbi vidékek gazdái és mennyire uralkodik a lokális szempontok fölött az egyetemességet érdeklö feladatok átérzése. Az egységes akarat ama összhangzó megnyilvánulásának, mely az adott feleleteken átvonul, valóban imponálnia kell.

Első és legsürgösebb feladatnak valamennyien a mezőgazdasági érdekképviselet törvényes szervezését jelölik ki. Ennek a törvényhozási alkotásnak a gazdaközönség átható és átalakitó jelentőséget tulajdonit. Általános az a felfogás, hogy a társadalom öntevékenységét felébreszteni, a nép mezőgazdasági nevelését, a vidék gazdasági és szocziális érdekeinek gondozását a közre hasznosan és olcsón szolgálni csakis magából az érdekelt társadalomból alkotott állandó és független szervezet képes. És noha, szerény nézetünk szerint az érdekképviselet szervezéséhez füzött várakozások talán tulságosan magasak is, mégis bizvást állithatjuk, hogy a mai állapottal szemben nem kell félnünk a csalódástól.

Rögtön az érdekképviseleti kérdés után a gazdahitel fejlesztésének tulajdonitanak fontosságot. Közkivánság, hogy a gazda rendelkezésére álló hitelnek uj és alkalmasabb nemei teremtessenek meg első sorban a személyi hitel kifejlesztésével és azután az ingó jelzáloghitel szervezésével. Gyakorlati szempontból a bankkérdésnek az a jelentősége a mezőgazdaságra nézve, hogy akár közös, akár független a bankszervezet, de az a szervezet a maga hitelforrását a gazdákra nézve is hozzáférhetővé tegye. El ne csuszszék tehát a nagy jelszavak között az a fontos érdek, hogy a gazda váltója egyenlő jogot nyerjen a kereskedő váltójával.

A tőke mellett a tudás lévén a gazdasági termelés legszükségesebb és leghatalmasabb tényezője: a szakértelem fokozott fejlesztését és különösen a nép gazdasági nevelését tüzik ki továbbmenőleg olyan feladatként, melynek megoldásával a haladást és a boldogulást biztosithatjuk.

A közlekedés javitása, szövetkezeti intézmények ápolása, a nyerészkedés ellen való védelem és különösen a tőzsdei fedezetlen határidőüzlet betiltása, a parczellázás felügyelet alá helyezése és a földbirtok tulságos szétforgácsolódása ellen való védelem azok a további feladatok, melyeket a választadók egyértelmüleg sürgősen elintézendőknek tartanak.

Egyetlen felmerült kivánság se uj, de hisz annál nagyobb komolysággal kopogtat a törvényhozás kapuján valamennyi, mert a hozzájuk füzödő országos érdeket a közvélemény felismerte és elintézésüket egyhangulag követeli.

Mi tehát most, a képviselőház uj ülésszakának küszöbén felhivjuk a közkormányzásban résztvevők figyelmét ezekre a gazdakivánságokra, mint olyanokra, melyek régi adósságok és beváltandó igéretek.

Évek óta tartanak a magyar parlament technikai zavarai. Előbb jöttek a közjogi gravamenek, azután jött az alkotmányos erőmérkőzés, végül következett a romok eltakaritásának müvelete. Eközben előrenyomult a szocziálizmus és a munkáskérdés; majd az iparteremtés láza adott lelket a cselekedeteknek. A gazdaközönség tudott küzdeni a legjobbak helyén és tudott hallgatni a legrosszabb helyen. Most mégis szót kérnénk.

Olyan változások küszöbén állunk, melyek a gazdáknak az országos kérdések irányitására gyakorolt eddigi panaszosan csekély befolyását is kétségtelenül csökkenteni fogják. Ha a magyar gazdák ellentálló képességének fokozása és pozicziójának megszilárditása czéljából ez a mai parlament se tudná vagy akarná orvosolni a régi bajokat és nem vállalná a sürgős feladatok elintézését, akkor valóban reménytelenség borulna reánk. Ha ez a parlament is közömbös maradna a mi közös követeléseink iránt, akkor ebből csak azt a tanuságot merithetnénk, hogy a jövőben nekünk is félre kell tennünk minden más programmot és jelszót és tisztán a mi programmunk alapján kell megválasztanunk a vezető embereket. A gazdaközönség nem akar az az ostoba létra maradni, mely csak arra jó, hogy segitségével felmászszanak az ugorkafára és onnan kaczérkodjanak a jelszavas tömeggel.

Az tuloldalon közölt feleletek sorozata tulajdonképpen egy országos gazdaprogrammnak a felelevenitése. Nem győzzük eléggé melegen ajánlani a képviselő uraknak, hogy vegyék lelkükre, hogy mit kiván és mit sürget több mint másfél évtized óta az a magyar gazda, akinek teherbiró vállaira és sikeres küzdelmeire akarják felépiteni a független Magyarországot.

A kérdésekre beérkezett programmszerü vélemények itt következnek:

TÁRCZA.

Visszavándorlók a német kikötőkben.

(Berlini levél.)

(*K.*) Ide s tova félesztendeje már, hogy éberebb figyelemmel kisérjük azokat a visszavándorlókat, akik Brémán vagy Hamburgon át érkeznek Amerikából. Mult évi októberről novemberre csapott föl a visszavándorlás hulláma szokatlanul magasra. Ez a jelenség azonban nem volt rendkivüli, mert más esztendőkben is ősz végén, karácsony előtt legsürübb a visszavándorlás s hogy most többen tértek vissza, mint azelőtt, annak is megvan a magyarázata az előző másfél esztendőnek minden eddigit fölülmuló kivándorlási mozgalmában ugy, hogy nem is kellett a mostohábbra fordult amerikai viszonyokban magyarázatot keresni. A hamburgi és brémai nagy hajóstársaságok igazgatói nem találtak az amerikai pénzkrizis és a visszavándorlás között semmi összefüggést. Ennek a fölfogásnak nagyon a javára szólt, hogy Brémán és Hamburgon át majdnem kivétel nélkül jómódu, pénzes ember vándorolt vissza. Ágról szakadt szegény alig akadt ezer közül kettő.

Az amerikai pénzügyi krizis hatása inkább a kivándorlás apadásában nyilvánult szembetünő módon. A válságos viszonyok hirére azok, akik karácsonyra már az ujvilágban kivántak volna lenni, elhalasztották az indulásukat és otthon maradtak. A hamburgi és brémai nagy hajóstársaságok igazgatói azzal vigasztalódtak, hogy majd ezek is februáriusban fognak utnak indulni azokkal együtt, akik most visszavándoroltak a télre megpihenni s akik februárius-márczius ban megint csak föl fognak kerekedni és megsokasodva térnek vissza Amerikába, az igéretek földjére.

— Mert tessék elhinni — biztositotta e sorok iróját a brémai Missler-czég egyik alkalmazottja — nincs jobb kivándorlási ügynök a visszavándorlónál. Olyan visszavándorlót nem tetszik találni, akinek ne volna szándékában ujból kivándorolni s minden egyes ember, aki már Amerikában járt, legalább kettőt csábit ki magával. Tessék csak szóba állani az emberekkel. Nem titkolják ők, hogy a tavaszra megint Amerikába készülnek. Februárban megint nagy lesz a kivándorlás.

A visszavándorlókkal azonban szóba állani nem könnyü mesterség. Az Amerikából hazatérő magyar nagyon bizalmatlan. Elfordul, ha magyar szót hall. A kérdésre nem válaszol, vagy kitérő feleletet ad s általában jó óvatosnak lenni, mert az amerikai ember rettenetes goromba s feneketlenül gyülöli az urfélét.

Bremenhavenben és Cuxhavenben szoktunk beszállani a hajóra a födélközi utasok közé. Némi csalafintával történik ez. Az előttünk lépdegélő vitorlamester a bennünket kisérő hajóparancsnok utasitására ugy biztosit szabadabb járkelést a tömegben, hogy az orvos érkeztét hirdeti. Máskülönben derekasan meglökdösnék az embert kedves honfitársai. Igy is könnyebb némelyik bagózó atyafi lelkének, ha kiköphet elénk. Mikor egynehánynyal szóba álltam, fülem hallatára kiáltotta utánam egyik bus magyar:

— Ez se doktor ám, hanem valami vigécz!

Novemberben, deczemberben aránylag nagyon sok volt a magyar visszavándorló. Első pillanatra föl lehet ismerni a szittyát, mert a maga ruháját viseli, ruhanemüt nem igen vásárol Amerikában.

Legelegánsabb persze a tót visszavándorló. Az kiöltözködik gigerlinek Amerikában. Bocskornak hire sincs. Van helyette öt-hat bőrkoffere. Általában rengeteg a podgyásza. A száz kiló szabadsulyt minden visszavándorló kihasználja.

A hölgyek persze mind kalaposak, keztyüsek. Szenzácziós jelenség egy-egy tót Hanka, tollas kalappal, prémmel, selyemszoknyában és sárga czipőben. Tót ember nem is érvényes barna keménykalap, bőrkabát és sárga czipő nélkül. Ők az igazi bőrkabátosok.

De a hajósok vallomása szerint, bár a tótnak van mindig legtöbb pénze, annyit senki sem költ a hajón, mint a magyar visszavándorló. Jellegzetes az is, hogy a magyar rendszerint gyorsgőzösön utazik. Nem is hajó, ha nem „Kaiserhajó“! A vitelbér drágább, de az ut rövidebb.

Nagyon elégedetlen a magyar a koszttal. Azt mondja: bőséges, igaz, de kutyának való.

— Hát Amerikában jobbat ettek?

— Ott magunk sütünk-főzünk uram! Magyar koszton élünk ott! Különben élünk, hallja, mint az ur! — toldja a szót egyik-másik panaszos.

Az élelmezéssel való elégedetlenkedés is oka, hogy utközben akárhány magyar reáfizet néhány

Abauj-Tornavármegyei Gazdasági Egyesület.

Véleményünk szerint a legsürgősebb teendő volna:

1. A *mezőgazdasági érdekképviselet* törvényes rendezése; csakis magából az érdekelt társadalomból alkotott állandó és független szervezet volna képes a gazdaközönség sokféle természetü és sulyos baján segiteni. Az érdekképviselet a kötelező társulás alapján szervezett független, autonom testületek utján volna szervezendő.

2. Sürgős volna a *gazdahitel* rendezése; e kérdésben fontos suly volna helyezendő a személyes hitel fejlesztésére s módot kellene találnunk, hogy a mezőgazdaságilag czégjegyzett olyan hitelképes legyen, mint a czégjegyzett kereskedő.

3. A *parczellázás* visszaélése ellen törvényhozás utján kellene védekeznünk.

4. A *fedezetlen határidőüzlet* eltörlése a gazdaközönség eminens érdeke lévén, ki kellene ragadni az árképződést az illetéktelen tényezők kezéből s a papirosbuzával üzött játékot be kellene tiltani.

Unger Arthur egyesületi titkár. *Schell Gyula báró* ügyvezető alelnök.

Barsvármegyei Gazdasági Egyesület.

1. A mi vidékünkön aggodalmat okozó szimptoma az, hogy a nemzeti jellegü nagy- és középbirtokos osztály zöme birtokait nem maga kezeli nagy intelligencziával, mint pl. a porosz junker, hanem kereskedelmi osztályhoz tartozó üzletembereknek bérbe adja. Nem mindig anyagi kényszer okozza ezt, hanem inkább kényelemszeretet. De a fő ok az, hogy a régi birtokososztály fiait bármi másnak képezteti ki, csak gazdának nem, nagyon kevés kivétellel. Sokat lenditene ezen állapoton, ha a párisi Institut oeconomique mintájára egy *kétéves* és nem négyéves, mint a berlini és bécsi főiskolák, *főiskola állittatnék fel Budapesten*, mert oda az uri osztály szivesen adná fiait.

2. A kisgazdák gazdasági ismereteit okvetlenül fejleszteni kell. Minden megyének kellene egy kisgazda iskolájának lenni. De minden megyének kellene a franczia Professorcurdepartamental módszerére egy gazdasági vándortanárának lenni, járási egy vagy több kisérleti teleppel. A mi kisgazdáink jóravaló, józan, okos nép, megérdemlik, hogy szellemi szinvonaluk emelésével versenyképesebbekké tétessenek.

3. A mai jellegü falusi korcsmák nálunk türhetetlenek. Indiánok közé valók. Az *italmérési engedélyt* ahhoz kellene kötni, hogy tisztességes korcsmákat tartsanak mind a vállalkozók, ugy mint Ausztriában vagy Németországban. Leghelyesebb lenne mindenütt a fogyasztási szövetkezeteknek átadni. A jelenlegi korcsmai kimérés tárgyát képező *moslékok* kimérését szigorubban kellene megakadályozni, mert most ebben a korcsmárosokat semmi sem akadályozza. Szóval korcsmák és korcsmárosokban bizonyos foku kvalifikácziót kellene elérni, illetve arra törekedni.

Győrvármegyei Gazdasági Egyesület.

Nehéz a legsürgősebb feladatot kijelölni, mert jól tudom, mennyire sürgős és közérdekü például a birtokparczellázásoknál általam nem egy izben tapasztalt visszaéléseknek gyökeresen utját állani. Azt mondják sokan, hogy népünk eléggé intelligens ahhoz. hogy mérlegelni tudja, előnyös lesz-e számára a parczellázás, vagy nem s ha nem, ugy tartózkodik a vételtől, tehát fölösleges e téren bármiféle beavatkozás. Hát én meg éppen az ellenkezőjét tapasztaltam, hogy t. i. a mi jámbor földmivelőink sokszor felültek már és előreláthatólag a jövőben is felülnek majd a szépen hangzó, de valóságban annál kedvezőtlenebb parczellázási terveknek és egész kis tábort képeznek már azok a parczellabirtokosok, akik a status quo antét visszasirják s éppen nem áldják a sokszor nagyon is üzleti szempontból dolgozó parczellázó vállalatokat.

Jól tudom továbbá, hogy a tőzsdei különbözeti játék megszüntetése, sőt tovább megyek a gabonatőzsdei intézménynek — legalább is annak mai alakjában — eltörlése minden magyar gazdának hő vágya, azt is könnyen belátnatni, mennyire iparkodtunk mi is menekülni az általános drágaság bennünket, termelőket is érzékenyen sujtó csapásaitól; avagy hogy ránk nézve méltányosabb, a kereskedők analogiájára a gazdáknak is az eddiginél nagyobb hitelképességet biztositó hiteltörvényekre is szükség volna, ugyszintén nagyobbszabásu állami beruházási müveletre is, amely alkalmas lenne a mezőgazdasági viszonyok gyökeres javitására: mondom, mindezeket sürgős teendőnek tartom, de mégis a *legnagyobb örömmel a gazdatársadalom öntudatának és müveltségének fejlesztését czélzó intézkedéseket üdvözlöm.* És itt ne várjuk mindig az államhatalom támogatására, hanem törekedjünk kivált társadalmi uton, tehát saját erőnkből tökéletesedésre és — ami ezzel együtt jár — megerősödésre, hogy az osztályok érdekharczában bizton megállhassuk a sarat.

Lippay Géza
egyesületi elnök.

Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Gazdasági Egyesület.

Mezőgazdasági bajaink legnagyobb részének kutforrása a gazdaközönség szervezetlenségében rejlik s éppen azért véleményem szerint mezőgazdasági előrehaladásunk érdekében az első s legsürgősebb teendő a *mezőgazdasági érdekképviselet* törvényes rendezése, illetőleg megalkotása volna.

Amennyiben az érdekképviselet kérdése helyesen oldatik meg, ha az érdekképviselet szervei a gazdaközönség teljes egyeteme érdekeinek igaz képviselői lesznek s ha hivatásuknak meg fognak felelni, a feltett kérdésben közölt bajoknak társadalmi uton megoldható részei ugyszólván önmaguktól megoldást nyernek. Ezen szervezet lesz hivatva a mezőgazdasági szakértelem fejlesztésével a mezőgazdasági kultura előhaladását, intenzivitását fokozni, ennek kellene a termelés fokozásával s a fogyasztási s értékesitési czikkek forgalombahozatalának megkönnyitésével az általános drágulást csökkenteni s elviselhetőbbé tenni, ez lesz hivatva a mezőgazdasági munkásviszonyokat helyes mederbe terelni s a gazdahitel kérdésének s egyéb a gazdákat érdeklő ügyeknek rendezésére a szükséges lépéseket megtenni.

Nagyon természetes, hogy mezőgazdaságunk összes bajait, gazdatársadalmunk összes méltányos kivánságait társadalmi uton szanálni nem lehet, de méltán elvárhatjuk a törvényhozástól, hogy a feltett kérdésben foglalt s társadalmi uton meg nem valósitható jogos kivánságainkat törvényhozási uton teljesiteni fogja, mert legalább is méltányosnak s észszerünek tartom azt, hogy a nemzet testét képező földmivelő osztály kivánalmait a törvényhozás legalább oly mértékben teljesitse, mint

---

dollárt a menetjegyére s átmegy a födélközről a második osztályu utasok közé. Ur az ur.

Miután kiváltképpen az érdekelt bennünket, hogy mennyi pénzt hoznak haza a visszavándorlók, rendszerint átvizsgáltuk a hajópénztár letéti könyvét. Az utasnak jogában áll értéktárgyait, készpénzét a hajó fizetőmesteréhez őrizetbe adni s ezt a jogukat legsürübben a födélközi utasok gyakorolják, mert félnek a meglopatástól. A letéti könyv tehát érdekes képét nyujtja a vagyonosságnak. A november—deczemberi átlag a magyar visszavándorlókra nézve 300 dollár volt fejenként; a január—márcziusi csak 250 dollár, amiből azt lehetne következtetni, hogy a mult esztendő végén a módosabbja vándorolt vissza; de ez a következtetés téves, mert az átlag csökkenése más okokra vezethető vissza, melyről alább lesz szó.

Általában nehéz megállapitani: kinek mije van? Nagyon sokan rejtegetik, mások elküldték már előre a pénzüket; számosan Amerikában hagyták bankletétben.

A hajók letéti könyvénél többet mutat a hamburgi és brémai pénzváltók naplója, de legtöbb tájékozást szerez az ember, ha ott álldogál a pénzváltó asztalánál s megfigyeli a visszavándorlókat. A hamburgi pénzváltónál csak 30 dollár az átlag fejenként, a brémainál kétszerakkora. Miért? Mert a brémai (Missler) néhány fillérrel fölülfizeti a kurzust. Brémában tehát több pénzt vált be a visszavándorló, mint Hamburgban, ahol kurzus szerint kap koronákat a rendőri felügyelet alatt dolgozó pénzváltóktól.

Nagy csomó bankót szed elő honfitársunk a lájbi belső zsebének titkos rejtekéből. Kiválogat belőle egyet-kettőt, a többit meg gyüri vissza, viszi haza.

— Hát azt miért nem váltja be?

— Hát aztán talán bolond vagyok, hogy a tavaszszal meg, ha majd kimegyek, megint veszejtsek rajta?

Igy felelgettek a mult őszszel egynehányan. Száz embertől azonban százféle a válasz. A legtöbb igy szólt: Mi köze hozzá? Sokan ravaszkodnak s azt vallják, hogy az a többi pénz nem az övék ám, hanem az ismerősöké. Mások ugy vélekednek, hogy Budapesten jobban be lehet váltani a dollárt, mint Hamburgban. De aki Brémán át jő, az mind tudja, hogy Missler ad legtöbbet, Missler nem csal meg soha senkit. Missler a nép igaz barátja.

Ki ez a Missler? Bréma város érdemes polgármestere. Pauli azt mondta róla: „Államunknak egyik legérdemesebb polgára.“ Egy ötven év körüli elegáns szőke ur, nagy antiszemita, aki zsidót nem tür a szolgálatában; de azért a zsidó kivándorlóval vagy visszavándorlóval is emberségesen bánik, sőt rituális vendéglőt tart részükre Brémában, mint ahogy a magyaroknak is megvan Kőszeghy uram magyar vendéglője és a kivándorlók csarnokának magyar pavillonja, melynek konyháján tüzről pattant magyar menyecske főz.

Nincs hely itt arról beszélni, amit ez a Missler ur a kivándorlók gondozására müvel, de tanulságos lesz nyomon kisérni a Bremerhavenbe érkező visszavándorlót, mig Oderbergig jut.

Ahogy a bremerhaveni révben kiköt a gőzhajó, az utasok első csoportját (amennyi a különvonatra fölfér) nyomban kiszállitják, vasuti kocsikba ültetik s másfél óra alatt Brémában a kereskedelmi kamara (Missler) egyenruhás emberei várják a visszavándorlókat, kisegitik őket a kocsikból, vezetik a gyermekeket, viszik a podgyászaikat s átkisérik valamennyit a pár száz lépésre eső Missler-féle irodába. Négyötszáz ember érkezik igy egy csapatban. Misslerék már ugy vannak berendezve, hogy egy óra leforgása alatt mindenki beválthassa a pénzét és megkaphassa a vasuti menetjegyét. Missler pénzváltói, mint emlitettem, pár fillérrel árfolyamon fölül váltják be a dollárt. Zaj nélkül, disputa nélkül, simán történik a beváltás és bámulatos gyorsasággal, pedig van ám sok, aki ezer dollárt váltat koronákra.

A második teremben a vasuti jegyeket osztogatják. Nemcsak a határig ad jegyet Missler, hanem hazáig. Aki meddig kéri.

— Hát akinek nincs pénze? — kérdeztük Lovich Géza urat, a könyvelőség magyar főnökét.

— Az ritkán fordul elő; de ha előfordul, azért adunk az illetőnek vasuti jegyet, sőt adunk neki tiz-husz korona utravalót is. Ezer ember közül, ha egy akad olyan, aki azt állitja, hogy nincs pénze.

— Nem motozzák meg?

— Magyar ember nem hazudik kérem s Missler urnál az az egy-két korona nem tesz különbséget. Meghálálják azt utóbb.

Aki már a vasuti jegyét zsebre tette, az szivarokkal tele tárczát, kivándorlási tudnivalókka

azon osztályokét, melyeknek léte a gazdaosztály boldogulásától függ.

Almásy Imre gróf dr.
gazd. egy. elnök.

Kecskeméti Gazdasági Egyesület.

Az adott közgazdasági helyzetet Kecskeméten és vidékén még a belterjesebb termelés, a munkaviszonyok, a földet nyomó terhek s a hitelviszonyok, sőt a közvetitő kereskedelem és drágaság szempontjából is — szemben az Alföld tulnyomó részével — kedvezőnek mondhatjuk. Itt állami beavatkozásra csak a szakismeretek fejlesztése s tenyészállatok kiosztása körül mutatkozik szükség és inkább a fejlődést gátló akadályok elháritása a közös nagy feladat.

Ellenben megrendült az állása a középbirtokos gazdaosztálynak, az 50—100 holdas gazdának, kinek vállaira a társadalmi terhek nagy része is aránytalan sulyjal nehezedik. Ezen nemzetfenntartó elem védelme és talpraállitása nagy és sürgős nemzeti feladat.

E czélból három irányban sürgős az intézkedés:

1. *A mezőgazdasági érdekképviselet szervezése* kamarai rendszer alapján, az OMGE. által megjelölt alapokon, de a homokvidék, a Duna-Tiszaköz speciális érdekeinek szem előtt tartásával.

2. Sürgős egy oly *agrár- és hitelbank létesitése*, mely a középbirtokosnak gazdasági berendezéseire, vetésére és felhalmozott termányeire olcsó hitelt nyujt, — hasonlóan a közraktári intézményekhez — sőt tovább menve, a czégjegyzett nagyobb birtokos váltóképességét oda emelje, ahol a czégjegyzett kereskedőé áll.

3. A közlekedés és vidékünk nagymérvü exportja szempontjából elodázhatlannak látszik vasuti fővonalainknak kettős sinpárral való kiépitése, a bajai vasuti hid épitésével az alföldi vasutvonalnak a Tiszavidéket és a felvidéket összekötő szárnyvonallal való összeköttetése, mindenekfelett pedig a *duna-tiszaközi csatorna* kiépitése.

Kiskükülllővármegyei Gazdasági Egyesület.

Elsősorban a *mezőgazdasági érdekképviselet* sürgős szervezése lenne hivatott az ország gazdasági viszonyait fellenditeni; de szükséges lenne *egyidejüleg* a közigazgatási tisztviselők gyakorlati vizsgáját életbeléptetni, egyik tárgyául felvevén valamelyes gazdasági szakértelmet; ezen szervezet hivatott a néppel *közvetlenül* érintkezni s igy három ellenségünk: Ausztria, a nemzetiségek s a szocziálisták elleni harczban védelmet nyujtani; Ausztria ellen gazdasági megerősödésünkben, a nemzetiségek és szocziálisták ellen az igazságos közigazgatással, a nép védelmével s a nép bajaival való közvetlen jóindulatu foglalkozással.

Másik nagy kérdés a *gazdakörök* és *fogyasztási szövetkezetek tömeges szervezése* s ezekben a nép védelme a drágaság ellen, a nép gazdasági tudásának fejlesztése, terményeinek megfelelő árban való értékesitése és más gazdasági előnyöknek kihasználása.

Fontos kérdés továbbá a tüz és jég elleni biztositásnak *kötelező* állami biztositása s ezáltal olcsóbbá tétele is.

Végül igen fontos kérdés a *gazdáknak hitelképessége*, főként olcsó hitelhez való juttatása, de csak oly esetekben, midőn hasznos beruházásokról, vagy a gazdaságra előnyös befektetésekről van szó, tehát egyidejüleg a könnyelmü hitel lehető korlátozással.

Sándor Pál, egyesületi főtitkár. *Kemény Ákos báró*, egyesületi elnök.

Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület.

Egyesületünk a gazdatársadalom jövőjének biztositása érdekében a legsürgősebb és elodázhatatlan teendőnek tartja a *mezőgazdasági érdekképviselet létesitését*, a mezőgazdasági kamarák törvényhozási szervezése által. Oly sürgős feladat ez, amelynek megoldásától függ minden további teendő keresztülvitele, mert egy minden vonalon szervezett mezőgazdasági érdekképviselet mellett módunkban leend Magyarország egész gazdatársadalmát egy táborba állitani, amelynek kivánságai feltétlenül teljesitendők lesznek s mindaddig, mig a mezőgazdasági érdekképviselet kérdése törvényhozásilag rendezve nem lesz, mélyrehatóbb eredményeket a gazdatársadalom jövőjének javitása érdekében keresztülvinni nem is lehet.

Horváth Jenő ügyvezető-titkár. *Pálffy István gróf* egyesületi elnök.

Nógrádvármegyei Gazdasági Egyesület.

A mezőgazdasági válságról szólva, nézetem szerint különbséget kell a kis-, közép- és nagybirtokot terhelő körülmények s ezek orvoslási módja között tenni, egyes ily bajok közösek a három kategóriánál csupán.

A *kisgazdák* Nógrádban általánosságban gyarapodnak, jele ennek az, hogy vidéki pénzintézeteink a legnagyobb bizalommal viseltetnek a kisgazdáknak nyujtandó jelzálog, sőt váltóhitelezések iránt. Ily ügyleteknél a legritkább esetekben károsednak az intézetek, sőt még az óvások is a legritkábbak. Sürgős és hathatós védelemre szorulnának azonban a kisgazdák (ez azonban áll a nagy-, de különösen a középbirtokot illetőleg is) a közvetitő kereskedelem tulkapásai és tulságos nyerészkedései ellenében; szükséges lenne a szövetkezetek hatékonyabb felkarolása, köztárházak létesitése, hogy a gabonára előleg kapható legyen, végül védelem az utazó és stabil ügynökök becsapásai ellen.

Fontos lenne valamely oly intézmény létesitése, hogy a nép 100 és 100-féle ügyes-bajos dolgában ingyen jutna megbizható tanácshoz. Általában a földbirtokosok, papok, jegyzők lennének erre hivatottak, de igen sokszor hiányzik ezeknél az ügyszeretet és a fizikai idő is ha pedig a szegény ember ügyvédhez megy, akkor attól sirhat egy pár esztendeig. Hogy milyen intézmény felelne e czélnak meg, azt igy incidentaliter bajos megmondani.

A középbirtok s illetve a mai *középbirtokosság* ugy látszik feltartóztatbatlanul uszik a megsemmisülés felé, ezen tán már semmi se segithet, ennek megmentésére oly mélyreható reformok kellenének, melyekről a mai korszellem mellett álmodni is bajos. Némi respiriumhoz jutnának azonban oly valami törvényhozási intézkedéssel, melynek segélyével az a cseléd és munkás, aki magát valamire kötelezte, kötelezettségének pontos teljesitésére is kötelezhető lenne, mert az érvényben levő összes törvények csak a gazdára rónak elkerülhetetlen kötelezettségeket, a büntetés alá eső cseléd vagy munkás büntetése végeredményében mégis csak mindig a munkaadót sujtja. Az imént vázolt baj a *nagybirtoknak* is legnagyobb csapásai egyike.

A középbirtok összes terhei legfeljebb 3%-os kölcsönre lennének konvertálandók, mert aki a mai $4^1/_2$—5—6%-os pénz mellett egyszer hitelre szorul, ha más jövedelmi forrása nincs, feltétlenül veszve van, mert a mai világban a középbirtok nem hogy ilyen kamatlábat megbirna vagy pláne törleszteni lenne képes, de a 3% osat sem mindegyik birja meg.

---

bélelt pénztárczát s egy Missler arczképével ellátott zománczos emlényt kap ajándékul. Az utolsó teremben némi frissitőkkel szolgál barátainak Missler ur.

Egy óra mulva már megint a pályaudvaron van az egész társaság: különvonat viszi őket Berlinen át Oderbergig, ugy, hogy a Bremenhovenben partra szálló visszavándorló 24 óra mulva már nincs német területen.

Még a visszavándorlók első vonata Brémából el sem indul, már be is robogott a pályaudvarra a másik különvonat, mely a visszavándorlók második csoportját hozza Bremenhavenből s kezdődik ugyanaz a proczedura, melyet ismertettünk.

Hamburgban az államrendőrség végzi a visszavándorlók gondozását s ellenőrzi továbbitásukat. A rend itt is nagy; a pénzváltás a pályaudvaron történik, de különös kedvezések nincsenek. Itt megmotozzák, aki azt állitja, hogy nincs pénze. Rendszerint találnak is nála pénzt. Ha csakugyan nincs, akkor a hajóstársaság költségére küldik a határig, de ilyen eset vajmi ritkán fordul elő.

Deczember közepén tudvalevőleg megcsappant a visszavándorlás s a fejlemények igazságot látszottak szolgáltatni a Hamburg—Amerika vonal és az északnémet Lloyd igazgatóinak, akik megjövendölték, hogy a visszavándorlás karácsonyig véget ér.

Januárban azután a visszavándorlás is, a kivándorlás is stagnálni látszott. Elkövetkezett azonban február hónap s ahelyett, hogy a visszavándorlás csökkent volna, a fokozódás tüneteit mutatta, a kivándorlás pedig, melynek fokozódására számitottak, egyáltalán nem lendült többé. Ugyanigy volt márczius ban s ugyanez az állapot észlelhető áprilisban is. A kivándorlás majdnem szünetel; a visszavándorlás ellenben lassan, de fokozatosan növekszik s ma már a hajóstársaságok igazgatói sem kételkednek, hogy a visszavándorlás fokozódni fog.

Egyben azonban általános a csalódás s ez az a hit, hogy a mult esztendő végén a módosabb kivándorlók tértek vissza, az idén meg a kevésbbé módosak érkeznek, akik otthon munkát fognak keresni. Ilyen munkakereső elem még eddig nem érkezett Brémán és Hamburgon át, ellenben jönnek tótok hallatlan összegekkel a bugyellárisban. A jelszó ma is csak az:

— Nem munkára jövünk mi haza, hanem azért, hogy pihenjünk! — Nem szorultunk mi senkinek a támogatására! Minket nem lehet becsapni!

Változás csak a mondáshoz füzött toldalékban van. Mig a mult év végén minden visszavándorló azt rebesgette, hogy a tavaszszal ujból kimegy, most ezt a szándékukat nem emlegetik. Legfeljebb októberre tervezgetik az exodust.

— Körülnézünk uram otthon. Hátha otthon is maradhatnárk! Talán vehetünk valamit!

Azt persze mind tagadják, hogy Amerikában többet kell dolgozni és drágább az élet.

— Ki mondta az urnak az efféle ostobaságot? Drága ám a ruha; de azt hozzuk hazulról. Egyéb minden olcsóbb, mint otthon. A kereset meg jobb ám. Aki reá van szorulva, az most is talál munkát, habár most valamivel kevesebbet fizetnek is, mint eddig fizettek.

Arra a kérdésre: miért jönnek vissza? ma is csak az a válasz: „Elég volt belőle ennyi! Pihenni jövünk! Másfél dolláron alul nem dolgozunk! Csekk nekünk nem kell! Elbocsájtottak bennünket! Szerencsét próbálunk! Megélünk most már otthon is!“ Mást mond mindegyik; de annyi bizonyos, hogy ezek mind olyan visszavándorlók még most is, akiknek határozott sikereik voltak az oczeánon tul s fölpénzelve jönnek haza. Ezek nem azok a hajótöröttek, akiket mi egyre várunk.

Egyik értelmes magyar igy szólt a minap:

— Aki dolgozni akar uram, aki munkát keres, az nem jön haza. Van ott künn munka elég, de olcsóbb munkásokat keresnek. Hát csak az marad ott, aki rászorul. Mi hála Istennek eleget dolgoztunk; már most otthon próbálunk valamit.

Hir szerint azonban arra van kilátás, hogy még sok ezer ember fog visszatérni Amerikából a következő hetekben, mert a most érkezett hajók sok földközi utast voltak kénytelenek visszahagyni. A magyarság zöme persze az ugynevezett Kaiser-hajókon (gyorshajókon) jön s ebből nyilvánvaló, hogy még mindig a módosabb emberekről van szó és nem azokról, akik itthon majd munkát fognak keresni.

A hajópénztárak letéti könyvében mutatkozó átlagcsökkenésnek csakis az az oka, hogy január-februárban kevés gyorshajójárat volt s

Az állam segitségére bajos e téren számitani, de ha vannak nagy uradalmak, melyek kaphattak 3%-ra milliós kölcsönöket, nem-e lehetne alkalmas törvényhozási előkészitő intézkedések után együttesen több millió értéket képviselő középbirtokkal összeállani, szövetkezni és ily nagy s ezért jutányos kölcsönt felvenni?

A gabonatárházakra, ingókra adott hitelre a középbirtoknak is égető szüksége van. A papirosbuza pedig eltörlendő lenne.

Hansély Gyula,
a Nógrádvárm. Gazd. Egyes. II. alelnöke.

Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület.

A sok teher és sulyos viszonyokkal küzdő mezőgazdák helyzetének javitása, valamint a már elviselhetetlenné vált mezőgazdasági mizériák kedvezőbbé alakitása érdekében: vállvetve és sürgősen kellene munkálkodni a gazdatársadalomnak, a törvényhozásnak és a kormánynak egyaránt. Sajnos, hogy ez mindeddig nem történt meg, nem pedig különösen azért, mert a gazdatársadalom nem tudott kellően tömörülni és saját érdekében a megkivánt tevékenységet kifejteni.

Azért első és legsürgősebb feladat volna *a gazdatársadalom tömöritése.*

Amennyiben pedig ez társadalmi öntevékenység utján mindezideig a kivánatos arányban nem sikerült, szükségesnek mutatkozik *a mezőgazdasági érdekképviseletnek törvény utján való sürgős rendezése*, de olyformán, hogy szervezésében közreműködhessék a gazdatársadalom minden rétege, hogy a szó legszorosabb értelmében érdekképviselője és támogatója legyen a kisgazdának épp ugy, mint a nagybirtokosnak.

Ha a törvényhozás egy, a honi magyar viszonyoknak megfelelő, független, rendszeresen munkálkodni köteles és nem a hivatalokat szaporitó s a bürokratizmus utját taposó érdekképviseletet lesz képes a közel jövőben létesiteni, akkor ezen érdekképviselet kell, hogy alkalmas legyen nemcsak a munkásválságon, az eladósodáson, a drága hitelen, a nyerészkedő közvetitésen, a börzei spekulációkon, a drágaság kérdésén, szóval mindazon bajokon, melyek manapság a mezőgazdasággal való foglalkozást olyannyira megnehezitik — segiteni, de képes lesz köz- és mezőgazdasági helyzetünket fejleszteni és felvirágoztatni is.

Egy helyesen szervezett érdekképviselet mindig rá fog tudni mutatni a gazdatársadalom közszükségleteire és nagy erkölcsi sulya és anyagi erejénél fogva közre fog tudni hatni azok üdvös és sürgős érvényesitésére.

A kellő szakértelem fejlesztése, a gazdahitel, a börzén való különbözeti játék, a tápszerhamisitás, a parczellázási uzsora, a birtokminimum rendezése, a nemzeti birtokpolitika, a közlekedési politika, egy nagy mezőgazdasági államberuházási mivelet stb. kérdéseket szintén igen fontos, ha nem is a legsürgősebben megoldandó feladatoknak tartom. Vajha a folytonos közjogi viták és áldatlan pártpolitikai harczok helyett ezen kérdésekkel foglalkoznának honatyáink s hoznának oly törvényeket, melyek a felsorolt bajokon segitve, a köz- és mezőgazdaság érdekeit támogatnák és fellenditésükkel a gazdák élet- és adóképességét biztositanák.

Piller Kálmán
egyesületi elnök.

Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület.

Létező bajainknak törvényhozási uton való orvoslása nem fogja a kivánt eredményt meghozni addig, mig egy nagy, egységes, szervezett gazdatársadalmunk nem lesz, ami jelenleg nincsen, egy olyan gazdatársadalom, mely saját akarata folytán abból a belátásból keletkezik, hogy csak szervezve és egy zászló alá tömörülve lehet boldogulni. Ez a belátás ma még gazdáink tulnyomó részében hiányzik, ennek folytán első és mellőzhetetlen feladat volna ezt a belátást fölébreszteni, érlelni, majd a termést értékesiteni.

Hoyos Miksa gróf
egyesületi elnök.

Szolnokdobokavármegyei Gazd. Egyesület.

Legsürgősebbnek tartom egy *erős gazdasági szervezet* létesitését, melynek legbiztosabb alapul szolgálhatna a vidéki gazdasági egyesületek megfelelő módon való átalakitása, illetőleg ujjászervezése. Az ilyen módon szervezett egyesületekbe bevonandó lenne az egész gazdaközönség. A kisebb gazdák képviseleti alapon. Egy ilyen szervezet a gazdasági érdekek megvédésére alkalmasabbá és a belterjes fejlődés igényei iránt fogékonyabbá lenne fejleszthető. Kiváló gond lenne forditandó az *értékesités* közvetlenebb és könnyebben hozzáférhető módjaira nézve, ami a drágaság kérdésével is kapcsolatos. Az egészséges fejlődés érdekében kivánatos a *gazdahitel* fejlesztése olyan alapon, hogy a mezőgazda megbizhatósága, lelkiismeretessége és pontossága alapján megfelelő személyes hitelt élvezhessen.

A *börzei különbözeti játék* megszüntetendő.

A tápszerhamisitások szigoru büntetéssel sujtandók.

A parczellázás által létesitett uzsora megszüntetendő azáltal, hogy a parczellázás csak ott engedélyeztessék, ahol állami szempontból előnyös és csak a legszigorubb állami ellenőrzés mellett.

Wass Béla gróf
gazdasági egyesületi elnök.

Szilágyvármegyei Gazdasági Egyesület.

1. Legfontosabb feladat a *telepitési törvény* megalkotása ugy, mint már azt 1903-ban Darányi földmivelésügyi miniszter tervezte, de nem 80 millió, hanem 160 millió befektetéssel. Ezen törvénynyel meg lesz oldva részben az amerikai kivándorlás és a munkáskérdés és a parczellázás. A földek nagy elaprózódását megakadályozandó létminimumról szóló törvény.

2 Az eladósodás és olcsóbb gazdahitel orvoslására még az önálló magyar nemzeti bank létesitése előtt kell csinálni egy *agrárbankot*, ugy, hogy annak minden földbirtokos köteles legyen tagja lenni, igy lehetne egy óriási összegü alaptőkével rendelkező agrárbankot összehozni.

3. A *börze megrendszabályozása* volna sürgős feladat, hogy mesterséges uton a buza árát nyomni ne lehessen.

Fényes Károly
egyesületi titkár.

Temesvármegyei Gazdasági Egyesület.

A legsürgősebben megoldandó kérdésnek az *érdekképviselet és szövetkezés* kérdését tartja. Tudjuk mily nehéz 10 gazdát is egy közös czél elérésére egy kalap alá venni, pedig e szervezetlenség oka elsősorban minden bajnak. A kormánynak tőkebefektetéssel nagyobb szövetkezetek létesitését elő kellene mozditani, e nagyobb szövetkezetek kisebb községi szövetkezeteket, fiókokat létesithetnének.

A *munkáskérdés* megoldásához elsősorban a munkásosztály jólétének s erkölcsi nivójának emelése az előfeltétel. Utóbbi szükséges, hogy a munkás a szerződés szentségét becsülni tanulja, előbbi, hogy szerződésszegéskor kártéritésre képes legyen. E czélt az iskolák szaporitása, az alkoholizmus erélyes korlátozása, szervezett munkaközvetités és a munkásosztály téli kenyerének biztositása szolgálnák hathatósan. Hibának tartja, hogy napjainkban minden támogatást a *„kisember“* kap s azon próbálnak ki minden ujitást. Szerinte egy középbirtokos hamarább meg tud érteni minden ujitásra irányuló törekvést s nem szidja az első balsikernél az „urak hunczutságát“, mint ez az ilyen törekvéseknél ott — ahol esetleg nem koronázza siker — történni szokott. Segitség a „kisembernek“, de kezdjük az ujitást a középbirtokosoknál s ha ennél bevált, fele költség és fáradságba kerül, hogy a példa követésére a „kisembert“ megnyerjük.

Az eladósodás ellen, mely mind nagyobb mérveket ölt, első sorban az uzsorahitelek konvertálását kell előmozditani. Minden ilyen konverzió, mely drágább hitelnek olcsóbbá tételét czélozza, bélyeg- s illetékmentes legyen. E hitelmüveleteknél a gyorsaság igen lényeges, hiszen sok példát tud, hogy a „Kisbirtokosok Országos Hitelintézete“ által felajánlott olcsóbb kölcsön helyett egy vidéki oláh bank drágább kölcsöne lett igénybe véve, mert az utóbbi gyorsabban folyósittatott.

Nagyobb sulyt fektessünk *a személyi s egyéni hitelre* az eddiginél. A hitelnyujtó intézet a kölcsönnél legyen a befektetés czéljára is tekintettel, ne csupán a kölcsönkérőnek tulajdonképpeni vagyoni állapotára.

Az adóhátralék behajtását jelenlegi formájában tiszta uzsorának tekinti. Ha egy kölcsön több váltóra eloszlik s pereltetik, az ügyvéd mindegyiket külön perli s ily módon tetemesen növeli a költséget. Mindez mesterséges előmozditása az eladósodásnak.

A középbirtokon hitbizomány engedélyezését tartaná gyakran kivánatosnak. Maradjon a birtok egy kézben, a többi gyermek menjen más pályára, legyen orvos, mérnök stb., de ne akarjon mind gazda lenni ott, ahol megosztani való kevés van, mert mind nyomorogni fog. Igy aztán boldogul az illető család s az államfenntartó elem az országnak megmarad.

Fakultativ czégjegyzés hozandó be a *mezőgazdaságok részére is. A parczellázási mánia* mostan divó alakjában a kis exisztenciák tönkrejutását eredményezi s ezért a legszigorubb állami felügyeletre szorulna. *Az értékesités előmozditása* olcsó és gyors szállitás által enyhitené a városokban uralkodó drágaságot. Baromfitenyésztés, konyhakertészet előmozditása, a közlegelőknek *községi* kezelés általi szabályozása a kisgazdák érdekét igen hasznosan szolgálná.

Sztojanovics György báró
egyesületi elnök.

Tolnavármegyei Gazdasági Egyesület.

Azon kérdésre, vajjon mi volna a legsürgősebb teendő, határozott választ adni alig lehet, mert ha csak felületesen is gondol az ember a kérdésre, annyi legsürgősebb teendő tolul elő, hogy azok közül a legelőször megvalósitandót kiválasztani jóformán lehetetlen, mert mindegyike együttvéve elkerülhetetlen szükség.

Itt van az olcsó hitel és az evvel kapcsolatos bankkérdés megoldása, az elemi károk elleni

---

aránylag csekélyebb volt a jobbmódu magyar utasok száma a födélközökön, de aki volt, az kétannyit költött a hajón, mint a lengyel, tót és rusznyák.

— A magyar visszavándorló épp oly gavallérosan utazik, mint a magyar kivándorló! Nem sajnálja a penzt! — Ezt Storm ur, a Hamburg-Amerika vonal igazgatója mondotta nekünk.

Jól fölfogott zsebbeli érdekeik szempontjából őszintén sajnálhatják is a német társaságok a kivándorlás csökkenését, melynek fejében a visszavándorlás emelkedése nem nagy kárpótlás. Arra nincs reményük, hogy a visszavándorlás, ha a következő hónapokban talán növekszik is, megközelitse a november-deczemberi mértéket. Minden valószinüség szerint nemsokára be fog következni a visszavándorlási mozgalom csökkenése.

De ez a számitás nem csalhatatlan s épp oly bajos a mozgalom sorsát előrelátni, mint nehéz volna jóslásokba bocsájtkozni: vajjon nem kell-e a közel jövőben ujabb kivándorlási hullám fölkerekedésétől tartani? Sokan hiszik, hogy az elnökválasztásig pangni fog a kivándorlási üzlet s majd csak azután, a jövő év tavaszán következik uj lendület. Mindezek találgatások. Egy bizonyos csupán s ez az, hogy a kivándorlás maga-magát szabályozza és azokat a nagyrészt ismeretlen tényezőket, melyek erre a mozgalomra számbavehető befolyást gyakorolnak, sem az állam, sem a társadalom nem képes megmozditani.

olcsó biztosítás, az érdekképviselet megalkotása, az európai vámunió előkészítése, a közlekedés javitása, a fedezetlen határidőüzlet megszüntetése, a szakismeret terjesztése és különösen a gyakorlati kereskedelmi szellem felköltése, a vásárok és különösen az állatvásárok rendezése és még sok más.

És ha mégis csak ezek közül is a legelsőnek tartom *közlekedésünk javitását*, teszem ezt azon indokból, mert nézetem szerint nem láthatjuk hasznát munkánknak, ha terményeinket a piaczra nem hozhatjuk vagy csak drágán hozhatjuk. Fejlesztenünk kell tehát vasuti hálózatunkat, természetesen ott, hol a hiány a legnagyobb, teremteni vizi utakat, első sorban ott, hol ez nagyobb nehézség nélkül lehetséges, de főképp folytatni és pedig lehető gyors lépésben közlekedési utjaink építését mindaddig, mig minden község a vasut- és hajóállomásához és vidéki piaczához köves uttal nem bir.

Ezen utóbbi tekintetben a mai állapot nagy igazságtalanság is és ezért egyik nem indokolatlan forrása az elégedetlenségnek, mert ösmerek elég oly községet, mely fizeti az utadót, hozzájárul helyiérdekü ut fenntartásához, amelyik valahol a határa szélén átvonul, de köves utat még csak nem is lát, mert sem állomásához, sem piaczához, sem közigazgatási vagy körorvosi székhelyéhez, tehát sehova, hol dolga akadna, ilyen nem vezet.

Jeszenszky Andor
egyesületi elnök.

Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület.

Első feladat volna a *mezőgazdasági érdekképviselet rendezése*, ebből kifolyólag a mezőgazdasági kamarák felállitása.

Szükségesnek vélnénk a kamarák kebelében a mezőgazdasági munkások ügyeivel foglalkozó szakosztályt felállitani, melynek czélja volna a munkások elhelyezése, védelme.

Fontos körülmény volna a *gazdahitel kérdésének* megoldására, ha a gazda terményeire kölcsönt kaphatna és módjaban lenne gabonáját a fogyasztónak eladni; igy megszünne a közvetitő kereskedelem káros volta.

Ezen czélból szükségesnek tartanánk állami támogatással *gabonaraktárszövetkezeteket* felállitani, mert ha ezekbe a gazda terményeit elhelyezhetné és a legszükségesebb kiadásaira szükséges pénzösszeget kölcsön vagy előlegképpen megkaphatná, igy nem volna kénytelen gabonáját a piaczra vinni és nem lenne kitéve a közvetitő kereskedők üzelmeinek.

Kivánatos volna, hogy a mezőgazdasági czégjegyzett középbirtokos éppen olyan hitelképes legyen, mint a czégjegyzett kereskedő.

A *drágaság* a mai viszonyok közt elviselhetetlen és ez is, mint minden baj, a közép- és kisgazdákat terheli legjobban. Segithetnénk ezen a közép- és kisbirtokok intenzivebbé tétele által, de természetes ehhez kellő szakértelem szükséges. Nálunk pedig a kisgazdák a legelemibb szaktudással is alig birnak, gazdaságuk fejlődése ritka helyen tapasztalható. A kormánynak kellene tehát a nép *mezőgazdasági oktatásáról* gondoskodni olyformán, hogy tetemesen szaporitsa a gazdasági vándortanitók számát, hogy azok folytonosan a nép között járva a gazdaközönségnek elméleti és gyakorlati utmutatást adhatnak.

Fontosnak tartanánk különösen városokban szintén állami támogatással *husvágókat*, illetve szövetkezeti mészárszékeket felállitani, ezáltal remélhetnénk a tulmagas husárak leszoritását.

A *börzei különbözeti* játék megszüntetendő, az elharapódzott parczellázási uzsora pedig szigoruan ellenőrzendő és megakadályozandó volna.

Zalavármegyei Gazdasági Egyesület.

A gazdasági szakismeretek kellő tudása, az ujitások, a tudomány vivmányainak kellő kisérletek utáni gyakorlati alkalmazása képezvén az alapvető feltételét a jövedelmező gazdálkodásnak, elsősorban is az e téren müködő szervezetek kiépitését, tökéletesitését tartanám az első és legfőbb teendőnek.

A gazdatársadalmi érdekképviselet szervezése tehát azon követelmény, mely nélkül a mai állapotok gyökeresen orvosolhatók nem lesznek.

A gazdasági és kereskedelmi ismeretek terjesztésére hivatott faktorok életképessé tétele után főkövetelmény, hogy a nagyobb forgótőkével folytatandó gazdálkodáshoz a kellő mennyiségü, könnyen megszerezhető *olcsó tőke* rendelkezésre álljon.

E tétel főkövetelménye gyanánt ama törvényhozási intézkedés volna életbeléptetendő, hogy a *czégjegyzett gazdák váltói* az Osztrák-Magyar Bank vagy az önálló magyar banknál épp oly mérvben honoráltassanak, mint a kereskedőkéi, sőt ezek felett előnyben részesittessenek.

A gazdák váltóinak előnyben részesitése indokolható a biztosabb fedezettel, másrészt ama nemzetgazdasági érdekkel, miszerint kivánatos, hogy a kevesebb haszonnal dolgozó vállalatoknak olcsóbb pénz álljon rendelkezésre. A nagyobb nyereséggel dolgozó ipari és kereskedelmi vállalatok amugy is olcsóbb pénzhez jutván, elégedjenek meg, ha váltóik ezen főintézeteknél a gazdák váltóinak elbirálása után jönnek sorra.

A drágaság csökkentésére legalkalmasabb mód volna a társadalom szervezkedése, mely tömörülve, egyrészt olcsóbbá tehetné az egyes czikkeket az általa létesitendő szövetkezeti intézmények utján, másrészt befolyásolhatná a kereskedőket éppen a fentemlitett intézmények felállitásával, vagyis azok gyakorlati müködésének ismeretével.

Törvényhozásilag e téren nagyon kevés érhető el, mert az ilyen intézkedések csak ideigóráig birnak kihatással. Amig a társadalom a „Segits magadon, az Isten is megsegit“ elvét a gyakorlati életben alkalmazni nem fogja, addig hasztalan panaszkodik a drágaság ellen, mivel a közvetitő kereskedők nagy haszonra dolgozó hosszu lánczolata jövedelmező foglalkozásától önként visszalépni nem fog.

A drágaság megszüntetésére nagy befolyást gyakorolna a *tőzsdei különbözeti játék megszüntetése*.

Tekintetbe jöhetnek még e téren az üzérkedő *parczellások korlátozásai is*. Ugyanis ma egyes tulajdonosok oly magas áron szerzik be a parczellázott birtokból a földterületet, hogy azokon jövedelmezőleg csak ugy termelhetnek, ha az ott előállitott czikkek mesterségesen megdrágittatnak.

Sok tényező bir fontos kihatással a mostani drágaság megszüntetésére, melyek közül még mint legfőbbet a helyes vasuti *tarifapolitikát* kell megemlitenem, továbbá rámutatnom a helyes adózási rendszer s a birtok czélszerü megosztásának a drágaság enyhitésére biró befolyására. Eme rövid néhány sorban kifejezett véleményemet azzal kell befejeznem, amivel elkezdtem, t. i., hogy a gazdák helyzetén addig segitve nem lesz, mig a gazdatársadalmi érdekképviselet törvényhozásilag szervezve nincsen, mig annak közegei a gyakorlati ismeretek terjesztése s a nagyobb birtokosoknak a kereskedelmi ügyletekbe való bevonásával a mai gazdálkodási rendszert egy ipar-kereskedelmi rendszerré át nem alakitják.

Hertelendy Ferencz
gazd. egyes. elnök.

Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület.

1. Ami a *mezőgazdasági érdekképviselet* ügyét illeti, a megyei gazdasági egyesületek deczentralizácziója látnám helyénvalónak, hogy járásonként, sőt egyes (nagyobb) községenként a gazdaközönség érdeklődése és tevékenysége felélesztessék. Elmondhatjuk: hogy a gazdaközönség nagy és fontos érdekeinek istápolására a nagyobb korporácziók — eltekintve az irányitás és központi vezetés miveleteitől, melyek továbbra is meghagyandók volnának — kevésbbé alkalmasak, mint a kisebb, de elevenebb s egyes vidékek különleges érdekeinek előmozditására alkalmas szervezetek. A gazdasági szakismeretek terjesztése végett több földmivesiskolára, vagy legalább évenkint váltakozva más-más vidéken tartandó gazdasági (nép) tanfolyamok tartására volna szükség.

2. A *mezőgazdasági hitel* szervezése égető kérdés; ma minden mezőgazdasági hitel (a törlesztéses járadékhitelt kivéve) uzsora. Gazdabankok volnának szervezendők, amelyek a kisebb beruházási hitelt jutányos feltételek mellett nyujthatnák. Most váltóhitelt vesz a gazda igénybe, amely mellett még nem a legrosszabb eset, ha csak nem boldogulhat. Viszonyaink között a 7%-os hitel — pedig ez még mérsékeltnek nevezhető — már elviselhetetlen, mert a visszafizetés gyorsasága, a sürü kamatfizetési határidő egymásutánja, a kamatokat és törlesztési részleteket külön is megdrágitják, a gazdálkodás nyugodt menetét zavarják, a gazda munka- és vállalkozási kedvét megbénitják. Az állam temérdek betétet kezel, amitől csekély kamatot fizet, ezeket az összegeket lehetne olcsó (vagyis az állam által fizetett mérvü)

Kaltn árjegyzékek mindennemü gazdasági gépekről

Legtökéletesebb rendszerü
Gőzcséplő-
készletek
ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST
ugyszintén MAGANJARÓK (utimozdonyok) cséplési, vontatási és szántási czélokra, (a mozdony után akasztott egy 3let fogó ekével.) Referenciák az ország minden vidékéről.

kamat mellett a gazdabankok rendelkezésére bocsátani, mert a privát spekuláczió olyan kamattal, aminő a gazdáknak magas ne volna, be nem éri.

3. A *differencziális* üzlettel szemben óhajtandónak látjuk a már korábban felmerült segitési akcziót érvényesiteni országos törvénynyel. A parczellázás állami beavatkozást igényel, mert e téren is botrányosan dühöng az uzsora.

4. A „*Homestead*" elodázhatatlanul sürgős, a végrehajtás korlátozásával egyetemben a létminimum mérvéhez alkalmazva. A telkek elaprózása feltétlenül megakadályozandó az 1 kat. holdon alul. Az elbarázdált területek által okozott gazdasági és szocziális destrukczió már idáig is kiszámithatatlan.

Románia mezőgazdasági helyzete és az agrár reformok.

(Kivonat *Barabás* Endre előadásából, melyet az OMGE. közgazdasági szakosztályának f. évi márczius hó 16-iki ülésén tartott.)

Románia agrárius viszonyai iránti nagyobb érdeklődés jeleivel hazánkban az 1907. évi kora tavaszi, vérengző román parasztlázadás óta találkozunk, pedig Románia agrárius viszonyai és hazánk belpolitikai élete között már régi időtől fogva kimutatható a kölcsönhatás. Románia, mióta csak állammá alakult, azóta összes belső küzdelme az agrárius kérdések körül folyt le s e kérdéseket a küzdő pártok ugy használták ki saját czéljaikra, hogy amidőn valamelyik kormányzó párt a bukás szélén állott, bukását az ellenzék azzal siettette s a belső agrárius bajokról a nép figyelmét azzal terelte el, hogy az oláhajku magyar alattvalók elnyomásáról a legképtelenebb hireket terjesztette a nép között és a sajtóban. Ilyen esetekben itthon is az oláhajkuak között az igatás nagyobb mérveket öltött s a tüntetések mindinkább vakmerőbbekké váltak. Ha a szomszédunkban rossz termés mutatkozott, avagy a nép tulságosan zajongott helyzete miatt, akkor nálunk az ismert oláhajku agitátorok elcsendesedtek, engedékenyebbek lettek.

A szegény romániai parasztságot eddig azzal igyekeztek, de sőt sikerült is sokszor lecsendesiteni, hogy „testvéreik" sorsára jutnak, kiket a barbár magyarok nemcsak vagyonuktól, hanem hitüktől és nyelvüktől is megfosztottak — a románok ősi hazájában, Dácziában. Hora, Kloska, Axentie, Janku stb. lázadó vezérek és hőseik „dicső" tetteit a romániai iskolákban a közoktatási miniszter szigoru parancsából kötelezőleg kellett tanitani, mint olyan nemzeti hőstetteket, melyek az „elnyomott" testvéreket a gyülölt, elnyomó magyar urak százaitól szabaditották meg.

Az 1906. évi bukaresti kiállitás alkalmával közel 200 ezer „elnyomott" magyarországi „testvér" látogatott el Romániába, hol a legféktelenebbül tüntettek hazájuk ellen. Mikor a romániai parasztság saját szemeivel látta az „elnyomottakat", nem csoda ha megirigyelte őket és ezek atyái példájára, a kiállitás berekesztése után alig két hónapra hozzáfogott, hogy a véletlenül kézbe kerülő román boérságot kissé meggyéritse Hora-Axentie példájára. Amikor itthon a Bukarestben fellelkesedett „elnyomott" oláhajkuak már a népiskolai javaslat ellen ugy a képviselőházban, mint azon kivül a legmesszebbmenő harczba kezdettek, sőt a forradalmi hangok is már gyakoriakká váltak, Romániában kiütött a parasztlázadás és itthon ugy az obstrukczió, mint az izgatottság márólholnapra megszünt.

Románia egész területe 130,177 km² (Magyarország 324,877 km²), azaz 13 millió hektár, melynek 46·1%-a szántóföld, 1·5%-a kert és szőlő, 3·8%-a kaszáló, 7·8%-a legelő, 17·5%-a erdő és 33·4% a nemtermő terület. Sajátságos, a román hivatalos statisztikának két igen fontos hiánya van a miénkkel szemben, t. i. sem az ország nemzetiségi viszonyairól, sem a földbirtoknak tulajdonjog szerinti megoszlásáról nem bocsát közre adatokat, mert ezek közlése a román állam érdekeibe ütközik. A birtok megoszlását illetőleg azért csakis a román pénzügyminiszternek 1905. évi adóügyi összeállitásából tudhatunk meg egyet-mást.

Romániában a mezőgazdasági terület (szántóföld, legelő és kaszáló, erdő, szőlő) összesen 11 millió 455,000 hektárt foglal le, melynek csak 40%-a esik a 100 hektáron aluli birtokokra és 60%-a a 100 hektárnál nagyobb birtokokra. (Magyarországon a 200 holdon aluli gazdaságokra a területnek 58%-a esik.) A megyénkénti összeirás szerint a 32 megyében 1563 nagybirtok (500 hektárnál nagyobb) található, melyek körülbelül 300 nagybirtokos tulajdonában vannak; az ezek által elfoglalt terület az összesnek 55·3%-át teszi. (Magyarországon az ezer holdon felüli gazdaságokra 31·19% esik.)

A romániai 1864. évi részleges jobbágyfölszabaditás is nagyrészben csak névleges volt. A román boérság a fölszabaditáshoz semmivel sem járult hozzá, mert azt az 1 millió 971 ezer hektár földet is, amit 512 ezer paraszt tulajdonába juttatott az állam, az állami (szekularizált) birtokokból kellett kiszakitani, mit a parasztok tulajdonképpen egyénenként vettek meg. A román boérság a nemes Kuza Sándor vajdát még e tényéért is trónjától fosztotta meg és számüzte.

Az első földosztás óta a román parasztság állandóan elégedetlenkedett s a sok zavargás és lázadások hatására az állam még ötször bocsátott földet a földnélküli parasztság részére, összesen 687,759 hektárt, amiért azok 234 millió 390 ezert leit fizettek vételárban. Szóval a nagybirtokos boérság birtokaiból semmit sem adott a felszabaditott (?) jobbágyságnak sem ingyen, sem pénzért, csak azt a jogot adta meg, hogy szerezhet földet, ha van pénze hozzá, ott ahol tetszik.

Románia állattenyésztése 1866 óta nem igen fejlődött, egyedül a juhtenyésztés terén mutatkozik fejlődés. Ezer lélekre 1900-ban jutott: ló 144 (Magyarországon 126), szarvasmarha 431 (Magyarországon 367), disznó 285 (Magyarországon 400), juh 942 (Magyarországon 443). Az állatállomány 463 millió lei értéket képvisel. A méhtenyésztés után az évi jövedelem 747 ezer leire tehető. Az állam halászat utáni jövedelme évente 2·6 millió lei. (A folyók, tavak és mocsarak felülete 807 ezer hektár). Az utolsó öt évi selyemtermelés átlaga 332 ezer kg. gubó.

A mezőgazdasági eszköz- és gépfelszerelés 1905-ben 210 millió lei értéket képviselt. A gőzekék száma 55. A 475 ezer ekéből 168 ezer, 32·4%, a fagerendelyü, 59·8% a vaseke és 7% a többes eke. A 448 ezer boronának 70·9%-a tüskeborona. A vetőgépek száma 12,521, az aratógépeké 18,451. A 614 ezer szekérből 57·2% fatengelyü.

A mezőgazdasági termények 1905-ben 1029 millió lei bruttó értéket képviselnek. Legfőbb termény a buza, melyből 36·4 millió hektoliter (1907-ben csak 14 millió 884 ezer hektoliter) 417·65 millió lei értékben termett; ezután következik a tengeri, melyből termett 20·8 millió hektoliter 224·34 millió lei értékben. A termőterületnek 82·19%-án gabonaféle termett (18·6%-án buza, 16·1%-án rozs, 17·6%-án árpa és kétszeres, 17·6%-án zab, 10·6%-án tengeri stb.). Fejenkint a buzából 3·41 hektoliter, a tengeriből 4·07 hektoliter esik. (A buzából Magyarországon 2·43, az Egyesült-Államokban 2·94, Oroszországban 1·63 hektoliter.) A kivitelből esik egy főre: a buzából 1·07, a tengeriből 1·82 hektoliter.

Az 1906. évben termett a buzából hektáronkint: kisbirtokon 18·3, a nagybirtokon 21·2 hektoliter; a tengeriből: kisbirtokon 20·7, a nagybirtokon 26·3 hektoliter.

A román mezőgazdasági területnek egy hektárja átlagban 31.56 lei tiszta jövedelmet ér el, amit ha évi 5%-os kamatozásnak tekintünk, akkor egy hektár terület forgalmi értéke 631·50 lei értéket képvisel.

Az erdőterület kétmillió 755 hektár területet foglal el, melynek 38·8%-a állami birtok (281 ezer ha. tölgy, 242 ezer ha. bükk és 148 ezer ha. fenyő), melynek jövedelme az utolsó hat évi átlagban 30 millió lei volt.

A 10 hektáron aluli mezőgazdasági birtok földadója hektáronként 1·88 lei, a 11—50 hektárosoknál 1·64, az 51—100 hektárosoknál 1·71, a 101 hektáron felülieknél 1·74 lei. A 10 hektáron aluli birtoknál hektáronként az egyenes földadó a tiszta jövedelemnek 5% át teszi (a parasztlázadás után 4·5%-ra szállitották le. (A 10 hektáron felüli birtokoknál, ha a tulajdonos maga kezeli földjét, 5·5% a földadó, ha bérbe van adva, 6·5% s ha a tulajdonos külföldön él évente egy félévnél tovább, akkor 13%. A földadószámitás alapján az tünik ki, hogy a 100 hektáron felüli birtokok területének 64·42%-a 1905-ben bérbe volt adva (Magyarországon 1895-ben a 200 kat. holdnál nagyobb birtokoknak 21%-a — terület szerint — volt bérbeadva).

Romániában a falusi lakosságnak 90%-a földmivelés után él s ezek 1.018,079 családhoz tartoznak. Az összes falusi lakosság 5.235,762 lelket tett ki.

A román politikai községek nagyobbrészben szétszórt tanyákból állanak; zárt községek leginkább csakis a moldvai magyarságnál találhatók. Az 1864. évi községi törvény szerint csak olyan telepközösségek tekinthetők községeknek, melyekben 100 adófizető található; az 1903. évi törvény szerint pedig, melyekben 300 adó-

JOHNSTON mélyvágásu fűkaszálógépei marokrakó és kévekötő **aratógépei** szénaforgató és szénagyüjtőgépei

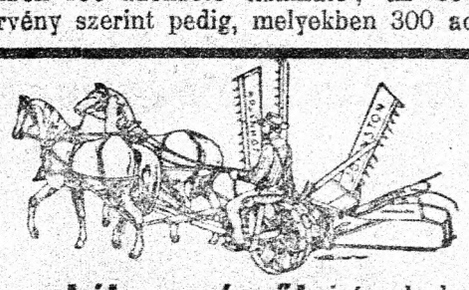

a **legjobbak a világpiaczon** és kiválóan alkalmasak a magyar viszonyokra. A Johnston-gépek ölt, kavarodott gabonában is jó munkát végeznek s feltünően **csekély vonóerőt** igényelnek.

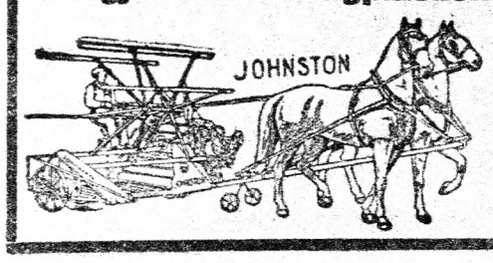

A gépek szerkezetének tökéletességéért s anyaguk elsőrendü voltáért készséggel szavatolunk.

Vezérképviselet és főraktár: **Bächer Rudolf Melichar Ferencz czégnél**

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utcza 68. szám.

essék ismertető leirást kérni. Tessék ismertető leirást kérni

fizető van és legalább is évi 8 ezer lei tiszta jövedelem mutatható ki.

Minden község biráját, jegyzőjét és adószedőjét az államhatalom nevezi ki, de a község fizeti (a most készülő törvény a község önkormányzatát visszaadja); ugyancsak állami kinevezett a községi felügyelő (szolgabiró) is. A falusi román pópák hihetetlenül müveletlenek és ugy a saját, mint hiveik tudatlansága óriási hatalmat képvisel kezükben. A falu legderekabb lakója a tanitó, aki a nép szellemi és anyagi érdekeiért páratlan lelkesedéssel és önzetlenséggel tud is, akar is dolgozni, csak az a sajnos, hogy a román tanitóság száma igen csekély, annyira, hogy a tankötelesek körülbelül csak 30%-át tudják tanitani.

A román falusi lakosságnak legutóbbi (1907. évi) lázadásának Haret Spiru miniszter és kiváló román nemzetgazdász szerint is két legfőbb okozója volt: az elhanyagolt és alacsonyfoku kultura és a lelketlen kizsarolás. A legtisztább románlakta vidékeken a falusi lakosságnak több mint 90%-a analfabéta. Négy megyében (Gorzsin, Mehedinczi, Olt és Teleorman) a 7 éven felüli nőknek még 2%-a sem tud olvasni. E megyékben volt a lázadás is a legvérengzőbb. Ugyancsak Haret Spiru mondja, hogy a falusi lakosságot a drága és nem szabályozott földbérletekkel ugy a nagybérlők, mint a birtokosok, a zsidók ugy, mint a román boérek nemcsak kizsákmányolták, hanem ezenfelül elválaszthatlanul magukhoz is kapcsolták azok akarata ellenére, annyira, hogy még ki sem vándorolhattak.

Általában bebizonyitott tény, hogy a parasztnak saját czéljaira kiadott földdarab legalább egyharmaddal volt *kisebb*, mig a boérnak mivelt legalább egyharmaddal volt *nagyobb* a kialkudottnál. A kiosztott élelem, ha minőségileg ártalmas volt, az nem bántotta a birtokost. A parasztnak a földet csak azután adták ki, gyakran csak májusban, miután az uraság földjét megmivelte; a dézsmálást csak deczember második felében foganatositották, hogy addig a paraszt a jövő esztendőre is adósitsa be, kösse le magát a boéri vagy nagybérlői udvarnál. Ha a paraszt sztrájkkal fenyegetődzött, akkor az aratási munkára egyszerüen katonaságot rendeltek ki (Xenopol után).

Hogy a román parasztság mennyire a boérság hatalmában van, jellemzi az is, hogy a 180 tagot számláló román törvényhozásba a falusi lakosság csak 38 képviselőt küldhetett, de oly módon azt is, hogy 50 földmives csak egy *képviselő-választót* választhat, mig a falu előljárói (kiket a kormány nevez ki) közvetlenül szavaznak. A román földmives és boéri osztály (középbirtokosság nincs és nem is volt) érdekei olyan ellentétes irányban fejlődtek, hogy maga a nép nálunk ismeretlen mértékben gyülöli az *urat* s azonfelül csakis forradalmi uton tud életjelt adni magáról.

Ilyen formában vázlatosan ismerve a román mezőgazdaságot és a földmives-osztály szocziális életét, a román agrárius reformok sok különösnek látszó intézkedéseit inkább megérthetjük. E reformok nemcsak merészen radikális intézkedéseket tartalmaznak, hanem sok jóakaratot is tanusitanak a még mindig jobbágysorban levő földmives román parasztság kirivó bajainak enyhitése érdekében. Eddig a népjobbágya volt a boérságnak, ezután az uj törvények szerint a helyzet annyiban fog változni, hogy a paraszt szerződéses bérlője lesz az uraság birtokának.

Az agrárius reformokat a román királynak 1907 márczius 12-én kelt királyi kézirata jelentette be, melynek nyomában a parasztlázadás is megszünt. Az uj liberális kormány első sorban is a 15 hektáron aluli birtokosra kivetett öt leis u. n. szárazsági adót törölte el, melyből szárazság esetében segélyezték volna a népet; majd a kisbirtok földadóját szállitotta le egy félszázalékkal; eltörölte a borra kivetett fogyasztási adót; kimondotta, hogy ezután a közintézeti és állami birtokok, ha nem házilag kezelik, csakis parasztoknak adhatók bérbe. A tulajdonképpeni törvényalkotások között legnagyobb fontosságu a *mezőgazdasági szerződésekről* szóló, mely már életbe is lépett. Ennek főbb intézkedései:

Jövőre nem köthető olyan szerződés, melyben bérbeadott földért mezőgazdasági munka köttetik ki. A kis földbérletekért a bér csakis készpénzben vagy a termés bizonyos hányadában állapitható meg. A munkásokkal kötött szerződésekben az élelmezés minősége és menynyisége is kitüntetendő. A bérleti összegek és munkabérek minimumát és maximumát az egyes kerületi mezőgazdasági bizottságok állapitják meg. A terményelosztás (dézsma) az aratás vagy gyüjtés után a repczénél 10 napon, a tengerinél 20 napon s más terményeknél 30 napon belül megejtendő, különben a járási szolgabiró hivatalból hajtja végre. Ha a dézsmálásnál a bérlő vagy birtokos igazságtalanul jár el, 200—500 leire büntetendő; ha pedig a földmives a dézsmálás előtt viszi el terményét, 15 naptól egy évig terjedhető elzárással büntethető. Ha a bérlő vagy birtokos a mérték megállapitásánál kárositja meg a földmivest, nemcsak kihágásért büntetendő, hanem az okozott kár tizszeresét is megtériteni tartozik. Minden munkás és kisbérlő munkakönyvet kap, melynek adatai a bérlő és birtokos főkönyvének adataival mindenben megegyeznek, különben a szerződés semmis. Minden falusi biró nyilvántartást vezet azon munkásokról, akik az illető község határán kivül is vállalnak munkát s azt a főispáni hivatalba juttatja. (Munkaközvetités.)

Minden községben községi közös legelő létesitendő 5 km. távolságon belül, mely az ezen zónán belül eső birtokokból hasitandó ki a 300 hektárnál nagyobb birtokokból azok hetedéig s ha ilyen nincs elegendő, a 150 hektárnál nagyobb birtokokból azok nyolczadáig. A legelőterület egységárait a kerületi mezőgazdasági bizottság állapitja meg s a községek csak ezen árak keretén belül köthetnek adás-vételi szerződést. A vételár összeget az állam biztositja és közadók módjára hajtja föl. A legelő területe akkora kell hogy legyen, hogy minden négy nagy háziállatra egy hektár terület jusson.

A mezőgazdasági kultura emelésére a törvény előirja, hogy vidékenként a vetésforgók három évenként megállapitandók s ettől eltérni nem szabad. A közös legelő használatából kizárandók azok, akik a vetésforgókat nem tartják be, akik a házuk körül nem termesztenek zöldséget, akik a trágyát nem hordják ki a szántóföldre, akik minden nagy marhájuk után — ha saját földjük van — legalább 10 áron (1000 m²) nem termesztenek mesterséges takarmányt.

Igen érdekes és jellemző intézkedése a törvénynek az, hogy a parasztok pénteken és szombaton szerződéses munka teljesitésére nem kötelezhetők, hogy azokon a saját gazdasági munkáikat zavartalanul végezhessék.

A mezőgazdasági szerződésekről szóló törvény végrehajtását a falu birája, a kerületi mezőgazdasági bizottság és a mezőgazdasági főtanács teljesitik. A kötelességét mulasztó birót a törvény ezer lei pénzbüntetéssel és 6 hónapig terjedő fogházzal sujtja és nem képezhet enyhitő körülményt az, hogy a *vétséget valamely fölöttes hatóság rendeletére követte el.*

A járási szakbiróságokról szóló törvény minden 9—10 községből álló kör élére járási szakbirót állit; az igazságszolgáltatást pedig ideális módon deczentralizálja azáltal, hogy a biró járása minden községében *havonta kétszer* megjelenik és itt közvetlen szóbeli tárgyalás alapján itél. Az ügyvédi képviselet, sőt az ügyvédi keresetlevél beadása is szigoruan el van tiltva. (Emiatt a román ügyvédek 1908 január 21-én sztrájkba léptek és két hétig sztrájkoltak — hiába.) A járási biró 300 lei-ig terjedő magánjogi perekben végérvényesen itél. A járási birót a kormány sem el nem mozdithatja, sem át nem helyezheti.

A mezőgazdasági pénzintézetről szóló törvény amolyan parczellázó és kisbirtokosok földhitelintézete-féle pénzintézetet létesit 10 millió lei alaptőkével, melynek felét az állam jegyzi. Az intézet 50 éves jelzálog-kötvényeket bocsáthat ki; parczellázás végett birtokokat, de csak 200 hektárnál nagyobbakat vásárolhat, melyeket parczellázva a vételárnál legfölebb 10%-kal adhat el drágábban a parasztoknak; a parasztok által közvetlenül vásárolt földbirtokok és a községi legelők vételárát biztositja, illetve kifizeti s az évi törlesztéseket a közadók módjára hajtathatja föl.

A parczellázás végett vett birtokok öt hektáros, hegyes vidékeken 3 hektáros parczellákra oszthatók csak. A parczellák eladásánál először azok elégitendők ki, akiknek birtoka 5 hektárnál kisebb s azután azok, akiknek nincs semmi földjük. Ilyen uton legfölebb 5 parczella szerezhető. A pap és tanitó legfölebb csak két parczellát vehet ezen az uton. A vásárolt nagybirtokon található kastélyok és nagyobb lakások körül 50—150 hektár terület külön szakitandó s ez egy darabban adható el. Ha az 5 hektáros parczellákra nem jelentkezik vevő, akkor 25—50 hektáros parczellákban adható el a birtok. Az eladásoknál a földmives és gazdasági iskolákat végzett jelentkezők előnyben részesülnek.

A pénzintézet utján vagy segélyével vásárolt kisbirtok-tulajdonosok birtokukat sem végrendelet, sem ajándékozás, sem öröklés utján öt, illetve három hektáros parczelláknál kisebb parczellákra nem darabolhatják szét. Ha az örökösök nem tudnak megegyezni, a birtok eladandó.

BOROSZLÓ ▪ ▪ ▪ BUDAPEST

Elsőrangu külföldi és magyarországi referencziák.

Kedvezményes árak és fizetési feltételek.

Teljes gőzeke-készleteket és gőz-utihengereket

legtökéletesebb kivitelben szállit:

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár Magyarországi igazgatósága :: BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-utcza 8.

A földet nem öröklő örökösök kielégitésére a pénzintézet külön hitelt nyujt.

A pénzintézet osztaléka a 10%-ot nem haladhatja meg, az államra eső osztalék pedig a 6%-ot. Külön jótékonysági alapot köteles létesiteni, melyből a parczellázott területek mezőgazdasági kulturáját segiti elő.

A földmivelő szövetkezetekről szóló törvény mindazon szövetkezéseket, mikor legalább öt földmivelő föld vásárlására, bérlésére vagy kitermelésére egyesül, jogi és erkölcsi személyeknek ismeri el.

A bérlő trösztök ellen szóló törvény csak olyan földbérleteket ismer el, melyekben ugyanazon személy vagy társaság, akár több darabban is, legfölebb ötezer hektár földet vesz bérbe.

A szeszes italok egyedárusága és az iszákosság elleni intézkedésekről szóló törvény a korcsmatartási jogot a községekre ruházza, azonban ez feddhetlen előéletü és román árusitókra ruházhatja át e jogát, melyet, ha különben megfelel, a család valamelyik férfi tagja örökölhet is. Korcsmárosok özvegyasszonyok nem lehetnek. A korcsma minden alkalmazottja csakis román lehet. A községekben legalább 150 családra, városokban 100 családra eshetik egy korcsma. Minden korcsmában árusitandó bor, különben a korcsmáros 100—300 lei büntetéssel sujtandó, ugyanekkora pénzbüntetéssel sujtandó akkor is, ha hamisitott italokat mér ki. Ha a hamisitott italokat a korcsmáros gyártja, akkor ezer lei-től 10 ezer lei-ig pénzbüntetéssel és 6 hónaptól egy évig terjedő fogházzal büntetendő.

A korcsmáros senkinek sem nyujthat hitelt, sem mezőgazdasági munkára, sem földbérlet ellenében; rajtavesztés esetében a hitelezett összeg ötszörösével vagy a bérleti összeg öt évi összegével felérő pénzbüntetéssel sujtandó.

A korcsmák ünnep- és vasárnaponkint csakis d. e. 11 órakor nyithatók ki és mindennap este, télen 8 és nyáron 9 órakor zárandók be. Képviselőválasztások ideje alatt minden korcsma egész nap zárva tartandó.

Ha a korcsmáros 16 éven aluli, vagy már részeg vendégének ad szeszes italt, 20—60 leire büntetendő esetenkint. Ha valaki a részegség kétségtelen jeleit árulja el nyilvánosan, első esetben 2—20 lei pénzbüntetéssel sujtandó, második esetben ehhez még 24 órai elzárás, 3-ik esetben 48 órai és 4-ik esetben 3 napi elzárás is hozzá járul. Akit egy év alatt az iszákosság miatt négyszer büntettek, annak többé ital nem mérhető ki; a járási biró nevét hivatalból az iszákosok jegyzékébe iktatja és minden korcsmában kifüggeszteti. Akit három éven belül iszákosságért nem büntetnek ujólag, annak neve töröltetik a jegyzékből, visszaesés esetében azonban neve haláláig az iszákosok jegyzékén marad.

Jelenleg átlag az országban minden 80 családra jut egy korcsma, két megyében Braila és Kovurlui megyében pedig már minden 48 családra esik egy korcsma. Most az országban összesen 14,363 korcsma van, e törvény életbelépte után csak 9 ezer korcsma lesz. A pálinkafogyasztás mai mértékére lehet következtetni abból, hogy minden romániai lélekre évente 58 liter pálinkafogyasztás esik.

A parasztlázadás alatt károsultak kártalanitásáról szóló törvény azon indokolással, hogy az egyeseket ért kárral szemben más, mint az állam nem vállalhatja a felelősséget, a kárvallottal kártalanitásáról gondoskodik. Az állam arra vállalkozott, hogy a polgárok vagyonát megvédelmezi s ha ennek nem tudott megfelelni, a kártérités elől sem térhet ki. A törvény a kártalanitási összeget 10 millió leiben állapitja meg, melynek keretén belül mindazoknak, akik mezőgazdasági gépekben, eszközökben, igás állatokban, raktárhelyiségekben, épületekben szenvedtek kárt, aránylagos kártérités nyujt. A törvény indokolása szerint a legnagyobb pusztitások Teleormán, Olt, Dolzs, Románácz és Mehedinci megyékben történtek. (E megyék, megjegyzendő, nem Moldvában, hanem Romániának Hunyad és Szeben megyéktől délre eső részén vannak.)

Az elősorolt törvényalkotások azok, amelyek a parasztlázadás után kormányra lépett liberális pártot foglalkoztatják már egy év óta. Az uj törvényektől nem lehet megtagadni azt, hogy a már többször lázadásban kitörő román parasztság helyzetén komolyan akar javitani, amennyire az 1864-ik évi alkotmány keretében lehetséges. A román alkotmány szük keretein kivül a román agrárius helyzet alaposabb javitásának utjában áll még az is, hogy a román jobbágy tényleges felszabaditása eddig még nem volt keresztülvihető, mivel a román boéri osztály arról hallani sem akart, sem a multban, sem a jelenben. Tehát a boéri gyámkodás jövőre is megmarad s ha e körülménytől eltekintünk, a román agrárius reformok jelentősége el nem vitatható, melyeknek jó hatása legalább egy ideig mindenesetre érthető lesz Romániában.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: **Fabricius Endre.**

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület április 24-iki igazgató-választmányi ülésén tudomásul vette és átvizsgálás czéljából a számvizsgáló-bizottsághoz utasitotta az egyesület 1907. évi számadásait, mely 62,290 K 31 fillér bevétellel szemben 47,290 K 31 fillér kiadással járt, melynek kapcsán a pénztári maradvány 16,000 koronát tett ki, az előirányzott kiadással szemben pedig 2375 K 13 fillér megtakaritást ért el. A Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetével való kapcsolat fenntartására állandó bizottságot delegált, melynek tagjaiul *Sztojánovics* György báró elnököt, *Benitzky* György dr., *Szalay* Géza dr., *Vargics* Imre, *Csiky* Gyula igazgató-választmányi tagokat, *Gulácsy* Dezső szövetkezeti igazgatót és *Zathureczky* Károly ügyvezető-titkárt jelölte ki. Az egyesület a D. M. Sz. tagjai közé 5000 K. tőkével belépett. Elhatározta egyuttal, hogy a Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetével közös helyiséget bérel, tekintettel arra, hogy a vármegye székházán levő eddigi helyiségre a vármegyének szüksége van s különben is az szüknek bizonyult. Az eddig betöltetlen segédtitkári állásra *Bá zel* Elek volt B. O. E. másodtitkárt választották meg.

Elfogadta az igazgató-választmány *a lépfene elleni kötelező oltás* iránt elkészitett megyei szabályrendelet tervezetét, melynek alapján, ahol a lépfene járványosan fellép, felhatalmaztatik az alispán a kötelező oltást elrendelni s az oltás daczára netalán előforduló elhullásokért való kártérités az ebadó-alapból szerzett állategészségügyi alap terhére utalványozza addig, mig e tekintetben a kilátásba helyezett országos intézkedés életbe lép. OMGé. tejgazdasági bizottságába évi 20 K tagdijjal belépett, belépett továbbá a Temesvári Lloyd-Társaság tagjai közé is évi 400 K tagdijjal. Ennek kapcsán a Lloyd választmánya hat gazdataggal kiegészittetett, kik hivatva vannak a kereskedők és gazdák között felmerülő vitás esetekben a birói szerepet betölteni. Továbbá az egyesület kisgazda tagjai, kiknek száz holdnál kisebb birtokuk van, a Lloyd biráskodását ingyen vehetik igénybe.

Az egyesület a temesmegyei lótenyésztési bizottmánynyal karöltve három lódijazást rendez és pedig május 24-én Csákovan, május hó 28-án Hidegkuton és május 31-én Delibláton. A dijazások czéljaira az egyesület 600 koronát adományozott. A földmivelésügyi minisztériumtól nyert 1800 K segélyből és az egyesület által e czélra felvett 750 koronából négy államdijazás és három tejelő verseny rendezését határozta el az igazgató-választmány.

Állást foglalt a választmány a szerbiai és a keleti államok *vágotthusbehozatala ellen* és ez irányban felterjesztéssel élt a kormányhoz s a képviselőket is hasonló irányu állásfoglalásra kérte fel. Trencsén vármegye közönségének *a gazdasági szeszgyárak ellenőrzése* ügyében intézett átiratát hasonló átirattal pártolólag terjesztette fel az illetékes fórumhoz. Véleményezte végül Soósd, Izbiste, Kiszsám és Zsebely községek szarvasmarha tenyészirány változtatása érdekében beadott kérvényeit.

A Komáromvármegyei Gazdasági Egyesület ma, f. hó 22-én tartotta rendes közgyülését *Kálmán* Rudolf főispán elnöklete alatt. Napirend előtt *Csetke* Béla emelkedett szólásra, aki szép szavakkal vázolta azt a munka és alkotásokban gazdag tiz esztendőt, melyet a földmivelésügyi kormányzás élén *Darányi* Ignácz, a gazdasági egyesület diszelnöke és a vármegye egyik nagybirtokosa eltöltött. Inditványt tesz, hogy az egyesület ez alkalomból üdvözölje a minisztert és áldásos tevékenységéhez kivánjon szerencsét. Az elnöklő főispán bejelenti, hogy a minisztert táviratban üdvözölte jubileuma alkalmából az egyesület nevében. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elnök az igazgató-választmány két nagytevékenységü tagjáról, a gazdatársadalom elhunyt két jeleséről: Czobor Gyula primási jószágfelügyelőről és Kukányi Lajos gazdatisztről, kiknek emlékét jegyzőkönyvében örökitette meg az egyesület. Helyükbe *Esterházy* Móricz gróf orsz. képviselőt és *Jaross* István földbirtokost választotta meg a közgyülés. *Ágoston* Miklós titkár terjesztette elő ezután az elnöki jelentést, mely számot ad az 1907. év minden jelentősebb gazdasági eredményéről. A közgyülés tudomásul vette az egyesület zárószámadását és elhatározta, hogy mint erkölcsi testület belép a Komáromvármegyei Gazdasági és Ipari Hitelszövetkezetek Áruraktára kötelékébe 5 üzletrészszel 1000 korona értékben, melylyel tagjai

Egyetlen gazda se mulassza el burgonyaültetését kellő időben megpermetezni!

A burgonyavész ellen a leghatásosabb anyag a

dr. Aschenbrandt-féle bordói por.

Ára mm.-kint 72 korona.

Kapható a „MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZOVETKEZETÉ"-nél (Budapest, V. ker., Alkotmány-utcza 31. szám)

feljogosittatnak az ott való vásárlásra és terményeiknek közvetitésére. A tatai egyesületi szőlőtelep felügyelő-bizottsága elnökének jelentése alapján az ott elért szép anyagi eredményért a közgyülés elismerését fejezte ki *Ágoston* Miklósnak, a szőlőtelep igazgatójának. Véleményt adott a közgyülés a gazda és cseléd közti jogviszony szabályozasa tárgyában az alispáni hivatal által tett kérdőpontokra, ezután pedig inditványt fogadott el, hogy a sertésvész ellen való egyöntetü védekezés tárgyában a kormány létesitsen ojtóanyaggyárat, ennek létesitése után a kényszerojtást kötelezőnek kivánja kimondani. *Fejérváry* Géza cs. és kir. kamarás, nagybirtokos inditványára elhatározta a közgyülés, hogy egy *mütrágya-gyár alapitása* tárgyában meginditott mozgalmat támogatja. *Csepy* Dani memorandumot az *állattenyésztés fejlesztése* és a *vetőmagnemesités* tárgyában egy bizottságnak adta ki a közgyülés oly utasitással, hogy az lehetőleg még a vármegye tavaszi közgyülése által az állattenyésztési szabályrendelet reviziójával kapcsolatosan tárgyalható legyen. A közgyülés még több kisebb jelentőségü tárgy elintézése után délután 4 órakor ért véget.

A Hontvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya Ipolyságon április hó 14 én tartotta havi ülését *Ivánka* István, az egyesület elnöke gyengélkedése folytán, *Ivánka* László, mint legidősebb választmányi tag elnöklete alatt. A választmány Ivánka István irásbeli inditványát lelkesedéssel tette magáévá és *Darányi* földmiv. miniszter Ő nagyméltóságát tizéves minisztersége alkalmából üdvözölte. Ezután *Bolgár* István titkár terjesztette elő havi jelentését, amelyet a választmány tudomásul vett. A korponai főszolgabiró előterjesztésére Sándor György és Vodicska Venczel gazdasági cselédeket a választmány kitüntetni határozta el. Előbbi a szuhányi volt urbéresek szolgálatában megszakitás nélkül 54 évig volt alkalmazva, utóbbi 50 éven át szolgálta a Koburg herczegi szittnyai uradalmat, mint erdővédő. *A mezőgazdasági cselédlakásokról* szóló vármegyei szabályrendeletet, amelyet a törvényhatóság április hó 11-iki gyülésen alkotott, a választmány a földmivelésügyi miniszter urnak ajánlja jóváhagyásra. Trencsén vármegye feliratát a *mezőgazdasági szeszgyárak ellenőrzésénél* folytatott eljárás megváltoztatása tárgyában, az igazgató-választmány elfogadta. Az alsófegyverneki kisgazdák részére tavaszi buzavetőmagra 464 korona előleget engedélyezett az igazgató-választmány 6% kamat fizetése ellenében. *Oláh* Dezső állattenyésztési felügyelő javaslatára a választmány elhatározta, hogy a földm. miniszter által engedélyezett 1500 kor. államsegélyen 5 állatdijazást tart. *Ivánka* László és *Hoffer* Márton hozzászólása után a választmány elhatározta, hogy a Temesvármegyei G. E. átiratával kapcsolatban felir a kereskedelemügyi miniszterhez, kérve, hogy a vasuti szabályzat olykép változtassék meg, hogy a vasut oly károkért, melyet nyilvánvalón a személyzet hanyagsága okozott, kártéritési felelősséggel tartozzon.

Munkásügyek. Szocziálista mozgalmak.

Anglia mezőgazdasági cseléd- és munkásviszonyai.

Érdekes bepillantást nyerhetünk az angol mezőgazdasági munkások és cselédeik viszonyait illetőleg az angolországi német szaktudósitó legutóbbi jelentéséből, aki jelentésében bőven kiterjeszkedik az angol mezőgazdasági munkások és cselédeknek bér- és munkaviszonyaira.

Anglia egyes részeiben a szolgálati és bérviszonyok igen különbözők. Éves és féléves cselédek mellett hétszámra felfogadott mezőgazdasági munkásokkal, illetve cselédekkel is találkozhatunk, a munkabér pedig készpénzfizetésen kivül gyakran jelentékeny természetbeli járandóságokkal is gyarapittatik. A munkabér nagysága igen különböző és Skócziában valamivel nagyobb, mint magában Angliában vagy a wales-i tartományokban, a legalacsonyabb pedig Irországban. Az angol mezőgazdasági munkások és cselédek alkalmaztatásuk minősége szerint %-okban kifejezve a következőképpen oszlanak meg. Közönséges munkás 58%, béresek 25%, állatapolók és takarmányozók 13%, juhászok 4%.

A közönséges munkások, akik a mi napszámosainkkal sorozhatók egy kategoriába, ha mindjárt állandóan is ugyanazon a farmon dolgoznak, általában hétszámra fogadtatnak fel és csupán Észak-Angliában, valamint a vele határos Skócziában szokásos a szolgálati viszonynak éves illetőleg féléves szabályozása. Nem kell azonban azt gondolni, hogy a hétszámra szerződtetett munkások helyeiket gyakran változtatják. Éppen nem ritka dolog, hogy a hetiszámos cseléd, illetőleg munkás évek hosszu során át ugyanazon a farmon dolgozik, sőt a tapasztalás azt mutatja, hogy ezek a hétszámra felfogadott munkások sokkal állandóbbak, mint az éves vagy féléves cselédek és pedig azért, mert ez utóbbiak előtt az a bizonyos határidő, amidőn szerződésük lejár, folyvást szemük előtt lebeg és ez mintegy figyelmezteti arra, hogy itt a helyváltoztatás ideje, mig a hétszámra felfogadott munkások annyira megszokták azt a folyton szemük előtt lebegő lejárati terminust, hogy egyáltalában rá sem gondolnak és a legritkább eset, hogy közülök egyik vagy másik egy hét vagy két hét mulva helyét otthagyja. A közönséges munkások évi keresete Angliában 890 és 1300 korona közt ingadozik, a béreseké 1060 és 1150 korona között. Az állatápolók és takarmányozók, valamint a juhászok általában jobban dijaztatnak, mint a közönséges munkások, már csak azért is, mivel nagyobb felelősség terheli őket, továbbá vasárnaponkint külön munkát is kötelesek végezni. Ezeknél különben a természetbeli járandóságok és a pénzbeli javitások fontos szerepet játszanak. Nőket gazdasági munkákra Angliában ugyszólván alig alkalmaznak, ma már csupán komlómüvelésnél, továbbá gyümölcs- és kertgazdaságnál használják őket.

Angliában leginkább nőtelen munkásokat alkalmaznak a mezőgazdaságban, akik a farmon lakást és élelmezést kapnak. A nős munkások rendesen hétszámra alkalmaztatnak és csak kivételesen találhatók nős éves cselédek, illetőleg munkások. Időszaki munkások csak ritkán találhatók, minthogy azokra jobb kereset várakozik a szén- és kőbányákban.

A munkabért többnyire készpénzben kapják és csak a nőtelen munkások bérének képezi egy nagyobb részét az élelmezés és természetbeni lakás, amelyet a farmokon kapnak. Nagy átlagban s a természetben kiadott élelem és lakás 401 korona 20 fillérre tehető. Azonban gyakran a nős cselédek is, ha nagyon távol laknak, természetben kapják az élelmezést és ennek ellenében megfelelő összeget vonnak le a készfizetésükből. Hazai értelemben vett konvencziós földet csak a legritkább helyen találhatunk. A nőtelen munkásoknál, akik a farmokon alkalmazást nyernek, a készfizetés 424 80 kor., 680 korona között ingadozik grófságok, kor és munkatapasztalatok szerint, igy tehát egy munkás összes keresete, beleszamitva az élelmezést és lakást is, 826—1180 koronára becsülhető. A nős cselédek munkakeresete pedig 950—1300 korona közt ingadozik.

Skócziában, ellentétesen Angliával, a hosszu lejáratu szolgálati szerződések szokásosak, a nős cselédek éves szerződéseket, a nőtelenek leginkább féléves szerződeseket kötnek. Skóczia déli részén általánosan elterjedt szokás, hogy a férficseléd egész családja ugyanazon farmon nyer alkalmazást. Kisebb farmokon előszeretettel fogadnak fel nőtelen cselédeket, akik a gazdánál nyernek élelmezést és vele egy lakásban vagy az istállóban hálnak.

Némely vidéken szokásos, hogy a nőtelen cselédek külön e czélra épült közös lakásban laknak, ahol egy nőcseléd végzi a takaritást, mosást és főzést.

Skócziában a béresek, akik a fogatok mellé szerződtettek, nemcsak a fogatos munkát végzik, mint Angliában, ahol az állatokat munka után külön állatápoló veszi gondjaiba, hanem a kisgazdák módjara, éppen ugy, mint nálunk szokásos, teljesen gondjaikba veszik az állatot, takarmányozzák, almozzák, tisztogatjak stb. Skótországban jelentős szerepük van a juhászoknak, ami az ország magasabb fekvésü vidékein található számos juhgazdaságot folytató farmban leli magyarázatát.

A skót gazdasági munkásoknál inkább előtérbe lép a női munkás, mint Angliában. Mig ez utóbbi helyen 100 férfimunkásra alig jut két női mezőgazdasági munkás és cseléd, addig Skócziában 100 férfimunkásra 27 női munkás esik. Ezáltal természetesen a munkáshiány kevésbbé érezhető, mint Angliában, a női munkaerő pedig némileg csökkenti is a munkabérek nagyságát. Észak-Skócziában a nős cselédek és munkások évi javadalmazása 826—1040 korona közt váltakozik, Dél-Skócziaban valamivel több, ami természetes, mivel a drágább munkabéreket fizető Angliához közelebb fekszik. Dél-Skócziában az évi fizetés 1300—1400 korona közt váltakozik. A juhászok évi fizetése átlagban 1200 korona.

A szocziálisták kongresszusa.

A nemzetközi szocziálista párt az idén a husvéti ünnepeken tartotta 15-ik évi országos kongresszusát. A jelentés beterjesztése után több küldött különösen azon panaszkodott, hogy a vezetőség a mezőgazdasági munkássagot sehogysem tudja szervezni és igy a földmivelő népben rejlő nagy politikai erők teljesen elvesznek a pártra nézve. A tanácskozás főpontja az általános választójog volt, melynek *Garbai* volt az előadója. Ösmertette az eddigi pártmozgalmat és a vezetőség nevében kijelentette, hogy a legvégső esetben, ha a kormány a legutóbb kitüzött határidőt sem tartja meg, nem marad más hátra, mint a politikai tömegsztrájk, amelybe a mezőgazdasági munkásságot is bevonjak. Ugyancsak tömegsztrájkot rendeznek, ha a kormány a jelzett pluralis és nyiltan gyakorlandó szavazati jogot a parlament elé terjeszti. A politikai tömegsztrájk mértékét, tartalmát és módját ugyanabban az időben a vezetőség által egybehivandó rendkivüli pártgyülés fogja megállapitani. Az előkészületeket már most kezdik meg.

Pelczéder vezetőségi tag azt ajánlja, hogy azon esetben, ha a reform plurális lesz vagy Péter-Pál napjáig elő nem terjesztik, hogy ak-

A kontinens legmodernebb és legmunkaképesebb
CZEMENTCSERÉPGÉPEI,
sajtói s aczélformái, mindenféle czementáru készitésére.
Valódi czementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK
műszaki vállalata
Budapest, V., Nádor-utcza 14. sz.
Üzemben lévő telepek megtekinthetők az ország minden részében

kor mondják ki a tömegsztrájkot. A hosszu vitában többen támadták a pártot és sürgették a tömegsztrájkot, de a vezetőség óvatosságra intette a kongresszust, mert a *kiterjesztett szavazati jog is csak akkor ér valamit, ha a tömegek a párt zászlaja alá csatlakoznak.* Érdekes, hogy a párt egyik hatalmas szervezete: a vas- és fémmunkások nem fogadtak el a vezetőségben való részvételt.

Erős támadásokat intéztek a küldöttek a pártsajtó ellen, mely a külföldiekkel sokat, de a magyarországi viszonyokkal keveset foglalkozik és szépirodalmi rovata oly erkölcstelen, hogy maholnap lehetetlen lesz a párt napilapot tisztességes családba befogadni.

A vezetőség a pártadó felemelését, a pártszabályzat szigorítását fogadtatta el a kongresszussal, több vezér kizárását hagyta jóvá a kongresszus és megválasztotta az uj pártvezetőséget, melynél jelentéktelen személyváltozások történtek.

Mezei dülőut el nem birtokolható.

Hasonló kérdésekben igen sok tudakozódást kapunk olvasóinktól. Sokakat fog tehát érdekelni a m. kir. földmivelésügyi miniszternek 1907. évi 46 050. számu határozata, amelyben e-vül kimondja, hogy a mezei dülőut területét bármily hosszu időn át tartó állandó használat utján sem lehet elbirtokolni. Az eset megértésére közöljük az indokolásból a következőket:

T. vármegye közigazgatási bizottságának. P. P. ellen mezei közdülőut elszántása miatt folyamatba tett ügyben felterjesztett iratokat további megfelelő eljárás végett azzal küldöm meg, hogy a bizottságnak 1907. évi 400. sz. a. másodfokban hozott azon itélete, amelylyel a járás főszolgabirájának 1906. évi 700. szám alatt kelt elsőfoku itéletét feloldotta s uj eljárás és itélet hozatalát rendelte el, a község fellebbezése folytán felülvizsgálat alá vettem, melynek eredményéhez képest a másodfoku itéletet, az uj tárgyalást és uj itélet hozatalát elrendelő részében helybenhagyom, azon módositással mindazonáltal, hogy a tárgyalás során már csupán azon körülmény állapitandó meg, hogy az elszántás büntető ténye nem évült-e el, illetőleg, hogy az uttest első izben való elszántása mikor történt. Az uttest elbirtokolhatásának esete fenn nem foroghat, mert a mezei közös dülőut közterület lévén, az semmi körülmények között el nem birtokolható s az ut eredeti állapotába okvetlen visszahelyezendő. Az uttest elbirtokolásának megállapithatása iránt a tárgyalások folyamatba tételének helye nem lehet. *Szilárd Ferencz dr.*

Földadóelengedés rétek után nincs.

Egymásután következő két rendkivül száraz év sok helyütt aktuálissá tette a kérdést, hogy a tartós szárazság okozta károk fejében a gazdák mennyiben számithatnak adóelengedésre. A fölmerült esetek egész példatárat nyujtanak arra nézve, hogy a pénzügyi hatóságok és a m. kir. közigazgatási biróság miként magyarázzák az 1883. évi LIV. t.-cz.-nek az adóelengedésre vonatkozó rendelkezéseit.

Legujabban a közigazgatási biróságnak egy olyan határozatáról veszünk hirt, amely nem fog az érdekelt gazdákban különös örömet kelteni. 13795/1907. P. szám alatt egy konkrét esetből kifolyólag hozott itéletében ugyanis a folyamodó ügyfelet amaz igényével, hogy tartós szárazság czimén rétek után adóelengedésben részesittessék, elutasitotta és az elutasitást igy indokolta meg:

Az 1883: XLIV. t.-cz. 49. §-a elvként kimondja ugyan, hogy az elemi csapások által okozott károk rendkivüli eseteiben adóelengedésnek van helye, de ezzel kapcsolatban ugyanezen szakasz egyuttal meghatározza azokat az elemi csapásokat is, melyek tekintetbe vehetők s a meghatározás értelmében az idézett törvényszakasz *c)* pont alatti bekezdése szerint a tartós szárazság nem általában, hanem csakis a szántóföldekre nézve képez oly elemi csapást, mely károsodás esetében az adóelengedésre alapot nyujt. Eszerint a törvény határozott rendelkezése kizárván azt, hogy ez az adóelengedési ok a kertek, rétek és legelőkre is kiterjesztessék s ezzel szemben az adózó ügyfél által felhozottak figyelembe vehetők nem lévén, a kincstari képviselő panaszának helyet adni s az itélet rendelkező részében foglaltakhoz képest kellett határozni.

Ez a határozat az 1883. évi LIV t.-cz.-nek 48. § ában foglaltakat nagyon szükkeblüen és nagyon is szószerint magyarázza. Ha egybevetjük amaz általános elvet, hogy az elemi csapások által okozott károk rendkivül eseteibe adóelengedésnek van helye, azzal a tapasztalati ténynyel, hogy a tartós szárazság a réteken épp annyi vagy még tán több kárt okozhat, mint a szorosabb értelemben vett szántóföldeken, ez a szük magyarázat nem tünhetik föl se jogosnak, se méltányosnak.

Ha azonban a közigazgatási biróságnak a törvény magyarázatában igaza van, akkor a törvény nem felel meg a viszonyoknak és saját czéljának és ez egygyel több ok arra, hogy a most annyit emlegetett anyagi adóreformmal kapcsolatban az alaki törvényeknek, vagyis a közadók kezeléséről szóló törvényeinknek reformját is sürgessük és például a 49. §. *c)* pontjában olyan rendelkezés fölvételét kivánjuk, amely a szárazság czimén való adóelengedést nemcsak a szorosabb értelemben vett szántóföldekre, hanem a többi müvelési ágakra is kiterjeszti. *Szilárd Ferencz dr.*

Takarékosság és járadékvásárlás.

Egyutal felelet H. E. g. t. (H—s) alábbi kérdésére:

A „Köztelek"-nek a pénz- és járadékpiaczról szóló közleményei az „Egyről-másról" rovatban vezettek arra az eszmére, hogy ama kis leányom kelengyéjére félrerakott néhány száz koronát, mely jelenleg a postatakarékpénztárban csak 3%-os kamatot hoz, valami megbizható értékpapirosba fektessem bele. Mint a pénzügyekben teljesen laikus, az emlitett czikk irójától kérek erre nézve utbaigazitást és tanácsot, különösen, hogy milyen értékpapirt vásároljak és hol szerezhetném azt be ugy, hogy a közvetitő bankár meg ne károsithasson?"

Több izben volt már alkalmunk lapunk olvasóit, elsősorban a szerényebb jövedelmüeket, arra buzditani, hogy a tőkegyüjtésnek nálunk eléggé helytelenül elhanyagolt módját, a járadékvásárlást fokozottabb mértékben karolják fel, ami kivált olyan esetben, aminőt a kérdésttevő is felhoz, kétszeresen megokolt, mert hiszen kérdezősködő tagtársunk amugy is bizonyos meghatározott czélra takarékoskodik s a félrerakott összeghez nyulni nem kivan. Magától értetődik különben, hogy szükség esetén a járadékpapirok is bármikor pénzzé tehetők s ez az árfolyamingadozások folytán csak akkor járhatna esetleg némi veszteséggel, ha az értékpapirok vásárlása és eladása nagyon sürün ismétlődnék.

A világért sem akarunk ezzel a takarékbetétek utján való takarékoskodás ellen érvelni, sőt ezt alkalmas eszközökkel fejlesztendőnek, támogatandónak tartjuk, csupán kiegészíteni kivánnók a takarékoskodásnak e módját a járadékvásárlással ott, ahol e czélra már megfelelő megtakaritott tőke áll rendelkezésre és ahol a körülmények is a takarékosságnak ezen alakja mellett szólanak.

Kérdésttevő tagtársunknak azt az igen gyakorlatias érzékre valló elhatározását, hogy takarékosságának gyümölcsét járadékok vásárlására óhajtja forditani, csak helyeselhetjük, mert mig egyrészt magának ezáltal feltétlenül nagyobb jövedelmet biztosit, másrészt hazai pénzpiaczunkra nézve is hasznos dolgot cselekszik, amidőn a magyar járadékoknak hazánkban való elhelyezését anyagi erejéhez képest előmozditja. Nagyon természetes, hogy a vásárlandó papirosokat jól meg kell valogatni, mert a járadékvásárlást csak abban az esetben helyezzük a takarékbetétek alakjában való tőkegyümölcsöztetés elé, ha oly feltétlenül biztos értékekről van szó, amelyek a takarékbetétekkel egyenlő biztonságuak. A takarékbetétek jelenleg, tekintettel arra, hogy a 10%-os tőkekamatadót mindenütt a betevő viseli, a jobb intézeteknél 3·6% ot jövedelmeznek. A postatakarékpénztár meg éppen csak 3%-ot fizet s nagyon valószinü, hogy a pénzpiacz általános fellendülése folytán ez a kamatláb nem fog emelkedni, sőt esetleg még tovább csökken. Ezzel szemben a járadékok névértékük után általában 4%-ot, a tényleges árfolyam után tehát ennek ingadozásai szerint körülbelül 4·2—4·4%-ot kamatoznak, sőt egyes záloglevelek tényleges kamatozása a $4^1/_2$%-ot is meghaladja. A nyugati államokban tényleg általános szokás a megtakaritott tőkének járadékokba és záloglevelekbe való befektetése s kivált Franciaországban még a kisembereknek is az a legfőbb vágyuk, hogy félrerakott garasaikból maguknak rentét vásároljanak, melynek félévenként váltjak be esedékes szelvényeit. Nálunk a takarékosságnak és tőkegyüjtésnek e módja — a tőkepénzesektől eltekintve — vajmi ritka s ez egyik fő oka annak, hogy járadékaink nagy része külföldön kénytelen elhelyezést keresni, minélfogva idegen tőkéseknek vagyunk adósai. Ezt az adósságot jelentékenyen csökkenthetnők, ha magunk vásárolnók nagyobb arányban hazai papirosainkat, mint erre legutóbb Olaszország mutatott jó példát, körülbelül egy évtized alatt visszavásárolván a külföldön elhelyezett olasz járadékoknak legnagyobb részét. A záloglevélpiaczra még azért is kedvező hatásu volna hazai záloglevelein-

A LEGJOBB VETŐGÉP

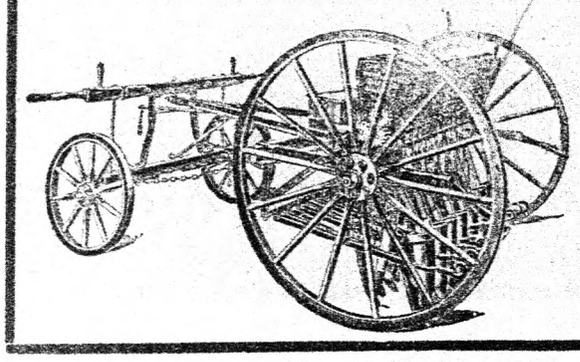

A SZAB. „LOSONCZI DRILL"
MAGYAR GYÁRTMÁNY.
Árajánlatokkal és árjegyzékekkel szivesen szolgál
A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM.

nek nagyobb arányu vásárlása, mivel csakis ez ellensulyozhatja a zálogleveleknek külföldről való visszaözönlését s csakis ily módon tehetnők lehetővé a jelzálogüzlettel fog alkozó pénzintézetekre nézve ujabb jelzálogkölcsönöknek folyósitását s igy a gazdahitelnek bőségesebbé, olcsóbbá válását. Az elmondottakból kitünik, hogy első sorban állami járadékainkat, azután nevesebb jelzálogintézeteink zálogleveleit, továbbá a községi kölcsönkötvényeket ajánljuk tőkebefektetésre, azonban semmiesetre sem spekulációs részvényeket, amelyek ideig-óráig ugyan több jövedelemmel kecsegtetnek, de feltétlenül biztos befektetésnek nem tekinthetők és csakis hozzáértő embereknek valók. A 4%-os koronajáradék árfolyama pl. jelenleg 93 és 94 korona között ingadozik s igy a 100 korona névérték után fizetett 4 korona kamat körülbelül 4¼% tényleges kamatozásnak felel meg. Még kedvezőbb kamatozást biztositanak Budapest székesfőváros kölcsönkötvényei, valamint a Magyar Földhitelintézet, a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének és a Magyar Jelzáloghitelbanknak zálogleveleі, amelyek tényleg mind 4⅓—4½, sőt 5%-ot kamatoznak. Ami már most ezen értékpapirok vásárlását illeti, kivált vidékiekre nézve, akiknek nincs módjukban szemelyesen gondoskodni a papirok beszerzéséről, legczélszerübbnek tartjuk e tekintetben felhasználni a m. kir. postatakarékpénztárnak ama, még nem eléggé általánosan ismert üzletágát, mely értékpapirosoknak a betevők részére napi árfolyamon való vásárlásával foglalkozik, anélkül, hogy ezért bármiféle dijat számitana. A fél, akinek betétje már elegendő valamely értékpapir bevásárlására, tehát mondjuk néhány száz koronát tesz, kitölt egy megfelelő és minden postahivatalnál kapható (18-ik számu) kérvénynyomtatványt, csatolván ahhoz első izben betétkönyvecskéjét, később pedig esetleg a vásárolt járadékokról kiállitandó járadékkönyvecskéjét. A kivánt értékpapirosok a kérvényen pontosan megjelölhetők s a postatakarékpénztár azokat a fél kivánságára vagy posta utján megküldi, vagy külön dij nélkül részére a postatakarékpénztárnál őrizetbe veszi s ennek elismerése gyanánt a fél részére járadékkönyvecskét szolgaltat ki. A fél tulajdonát képező értékpapirok a fél kivánságára a járadékkönyvecske ellenében későbben is bármikor kiadatnak, a kamatok pedig ellenkező intézkedés hiányában az esedékesség után mindenkor a tőkéhez csatoltatnak. A legmelegebben ajánljuk kérdésttevő tagtársunknak, aki már amugy is üzletfele a postatakarékpénztárnak, ezen intézmény felhasználását. *M. E. dr.*

Roesicke a tőzsdereformról.

Megirtuk már, hogy a német birodalmi gyülés rövid vita után második és harmadik olvasásban is megszavazta a tőzsdenovellát a 27-es bizottságnak kompromisszum alapján megállapitott szövegezésében. A parlamenti vitából különösen kiemelkedett Roesicke dr.-nak, a Bund der Landwirte elnökének felszólalása, amelynek gondolatmenetét szükségesnek tartjuk olvasóinkkal az alábbiakban kivonatosan megismertetni.

Előrebocsátotta a szónok, hogy az 1896-iki tőzsdetörvény már megalkotásának pillanatától kezdve számos kifogás tárgya volt s mig az egyik oldalról a törvény egyes rendelkezései előidézte jogbizonytalanságot panaszolták fel, addig másfelől sokan joggal hibáztatták, hogy az 1896-iki törvény legfontosabb intézkedése, t. i. a fedezetlen határidőüzlet tilalma, nem érvényesül eléggé, mert hiányzik a törvényből a tilalom szankciója, vagyis a tilalom megszegőivel szemben mulhatatlanul szükséges büntető intézkedés. Az 1896-iki tőzsdetörvény tehát lex imperfacta, amelynek tökéletesitesére és valóságos érvényesitesére joggal törekedtek 12 éven keresztül a mezőgazdasági érdekek őszinte barátai. Viszont azok részéről, akik e törvényt nem hogy elégtelennek, de sőt tulságosan szigorunak találták, akik a törvény okozta állitólagos jogbizonytalanságon sopánkodtak, szintén állandó próbálkozások történtek a tőzsdetörvénynek novella utján való „megreformálására". 1905-ben is történt ezirányban a parlamentben kisérlet, mely azonban nem jutott tovább a bizottsági tárgyalásoknál. Mivel azonban szónok szerint kétségtelen, hogy az 1896-iki tőzsdetörvény több pontja világosabb, határozottabb szövegezésre szorul, amennyiben a törvény okozta bizonytalanság, főleg pedig a 48-ik szakasz meghatározása a fedezetlen határidőüzletről a mezőgazdaság érdekeit is károsan befolyásolta: a tőzsdetörvénynek oly értelmü reformja, amely kiküszöböli a törvény homályos pontjait vagy határozatlanságait, kétségkivül a termelőknek és a kereskedőknek egyaránt érdeke. Roesicke dr. szerint a ház előtt fekvő bizottsági javaslat e tekintetben eltalálta a helyes utat és megfelel mindama várakozásoknak, amelyeket ő és elvbarátai a novellával szemben joggal támaszthattak. Kiemeli mindenekelőtt a javaslatnak ama helyes intézkedését, hogy egyáltalában kizárja gabonában és őrléstermékekben való határidőüzletek kötéséből mindazokat, akiknek hivatásuknál fogva gabonához vagy liszthez semmi közük sincsen, mig ellenben a termelők, terményfeldolgozók és terménykereskedők részére lehetővé teszi tisztességes és a szövetségi tanács által megállapitott üzletszabályoknak megfelelő szállitási ügyletek kötését. A 66-ik §. rendelkezései azonban egyszersmint utját álljak annak, hogy az ilyen szállitási ügyletek tőzsdei spekulációvá, szerencsejátékká fajulhassanak, amennyiben a különbözeti ügyletektől megvonja a jogvédelmet. A novella idevagó szakaszai tehát szabatosabban fejezik ki azt, amit egyébként az előző és jelenleg érvényben lévő tőzsdetörvény is elérni szándékozott s aminek megvalósulása a reális, egészséges kereskedelemnek és tőzsdeüzletnek előfeltétele. Másik nagy vivmánya a tőzsdenovellának az agráriusok által régóta sürgetett szigoru büntető rendelkezések felvétele, melyek alkalmasaknak igérkeznek arra, hogy a törvényben kimondott tilalomnak az életben valóságos érvényt szerezzenek. Szükség volt erre főképpen azért, mert a tőzsdei spekuláció elsőrendü fontossagu népélelmezési czikkek áralakulására gyakorol jogosulatlan és káros befolyást s a kérdésnek ez az oldala érdekli a nemzetgazdaságot, nem pedig az, hogy egyik ember nyer vagy veszit a másikkal szemben a tőzsdén, ami utóvégre teljesen magánügyük az illetőknek. A fedezetlen határidőüzletnek általános káros következményei és veszedelmei ellen azonban közérdek a leghathatósabb küzdelem kifejtése és ezért szükséges a tilalom büntető szakcziója, amely igy valóságos sarkpontja a tőzsdenovellának. Harmadik fontos ujitása a novellának szónok szerint azokban az intézkedésekben rejlik, amelyek módot adnak a biróságnak a kötlevelekbe és üzleti levelezésekbe való betekintés utján a tényállásnak pontos felderitésére minden olyan esetben, amidőn a fedezetlen határidőüzleti tilalom megszegésének gyanuja forog fenn. (E bevallási kényszert a 74. §. *b)* pontja állapitja meg.)

Ami a tőzsdei lajstromok megszüntetését és a kereskedői czégjegyzékekkel való pótlását illeti, szónok ezt csak helyeselheti azért, mivel a tőzsdelajstromba bárki bejegyeztethette magát, mig a kereskedői czégjegyzékekbe csak valóságos kereskedők vehetők fel, akiknek sorából Köhler képviselő helyes javaslata szerint kifejezetten ki óhajtja záratni a kézmüveseket, kisiparosokat és kiskereskedőket éppen ugy, mint általában a nem kereskedő magánosokat, mert hiszen mindezeknek a tőzsdén semmi keresetük sincs. A javaslat helyes intenciója az, hogy csak olyanok vegyenek részt tőzsdei üzletekben, akiknek ehhez megvan a megfelelő kereskedelmi képzettségük és előismeretük, akik tehát tisztában vannak azzal, mit nyerhetnek vagy veszithetnek, mikor a tőzsdére mennek üzleteket kötni. A novella 52-ik szakaszának azon intézkedése, hogy értéktőzsdei üzletek czéljára előzetesen adott biztositékok fedezetül szolgálnak és vissza nem követelhetők, mintegy határt szab a veszteség lehetőségének és az adott biztositékot oly betétté teszi, melynek elvesztésével mindenkinek számolnia kell, aki a tőzsdeüzletbe belemegy. (Nagyon természetes ellenben a gabonában és őrléstermékekben való fedezetlen határidőüzlet általános tilalmánál fogva, hogy ily czikkekben való kötésekből semmiféle jogi kötelezettség sem származhat, ily czélra biztositék adása nem követelhető és két éven belül netalán letett biztositékok is visszaperelhetők.) Ami végül az ipari és bányavállalati részvényekben való, egyébként nem tiltott tőzsdei határidőüzletek engedélyezését illeti, e tekintetben elegendő biztositékot nyujt a birodalmi szövetségi tanács részére fenntartott hatáskör, valamint az érdekelt vállalatok ama joga, hogy saját részvényeiket belátásuk szerint kivonhatják a határidőpiaczról, ha meggyőződnek róla, hogy a részvényeikkel folytatott határidőüzletek károsak az illető vállalatra.

A javaslat egyéb ujitásainak méltatása után Roesicke dr. e szavakkal fejezte be nagyérdekü és folytonos tetszésnyilvánitásoktól sürün megszakitott beszédét: „Ugy hiszem, hogy a 27-es bizottságban megállapitott szövegezés minden tekintetben megszünteti ama jogi bizonytalanságokat, melyeket a fennálló törvényben joggal kifogásoltak s emellett sikerült e javaslatban megfelelő biztositékokat statuálni arra nézve, hogy a legelsőrendü népélelmezési czikkek szerencsejáték tárgyai ne lehessenek. Remélem, hogy az érdekelt körök mindenütt éberen gya-

LOKOMOBILOK, GOZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.
KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.
MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE. BUDAPEST

korolják majd a szükséges ellenőrzést s igy e javaslat intézkedései nem lesznek tisztességtelen ügyletekre, visszaélésekre és a tilalom megkerülésére kihasználhatók. Bizonyára a tőzsde szolid elemei maguk fognak gondoskodni arról, hogy ilyesmi be ne következzék, mert ha e reményünkben csalódnánk és a tőzsdén ujból elharapódznának a visszaélések, törvénykijátszások, ugy az egész nemzet haragja a megbotránkozásnak és elkeseredésnek oly viharát idézné fel, mely a tőzsdére végzetes törvényes intézkedések alkalmazását vonná szükségképpen maga után. Én és elvtársaim ama meggyőződésben vagyunk, hogy becsületes munkával közremüködtünk egy oly alkotás létesitésében, mely érdekesnek és hasznosnak fog bizonyulni az egész nemzetgazdaságra, a német nemzet összesegére nézve és amely általános elismerésre fog találni, javára válván a tisztességes termelésnek csakugy, mint a tisztességes kereskedelemnek, E reményben és meggyőződésben ajánlom elfogadásra a ház előtt fekvő javaslatot."

A római nemzetközi mezőgazdasági intézet munkatervezete.

Május hó második felében fontos ülésezésre jön össze Rómában a nemzetközi mezőgazdasági intézet állandó végrehajtó-bizottsága. Az intézet czeljára a Villa Borghese világhirü parkjában emelt pompás palota ünnepies felavatásán kivül ugyanis ez alkalommal alakitja meg az állandó vegrehajtó-bizottság az intézet elnökségét, melynek viszont az ügyrend és költségvetés megállapitása, továbbá az intézet legközelebbi munkaprogrammjának kidolgozása lesz a feladata. A készitendő tervezeteket az elnökség a folyó év végén vagy a jövő év elején megtartandó nagygyülés elé terjeszti, amelyen minden olyan állam vagy gyarmat, amely a nemzetközi intézet tagja, magát tetszésszerinti számu kiküldöttel képviseltetheti, mig az állandó végrehajtó-bizottságban minden egyes államnak csak egy-egy képviselője foglal helyet. Az olasz kormány e nagygyülésen több olasz gazdasági egyesületből fog kiküldötteket megnevezni és felhivást intéz a többi államokhoz, hogy azok is delegáljanak kiküldötteket az illető államok területén müködő gazdatársadalmi testületek kebeléből.

A római nemzetközi intézet jövő hóban részletesen kidolgozandó munkatervének alapját az 1905 junius 7-én létrejött nemzetközi megegyezés képezi. Előrelátható, hogy a nemzetközi kamara müködése e megegyezés nyomán és annak szellemében fog megindulni. Éppen ezért érdekesnek és időszerünek tartják főbb vonásaiban ismertetni azt az *emlékiratot*, amelyet *Ruhland* Gusztáv dr. egyetemi tanár, a nemzetközi gabonaárfolyamellenőrző-bizottságnak nemrégen Budapesten járt kiváló titkára terjesztett a római intézet állandó végrehajtóbizottsága elé, reámutatván a fentemlitett nemzetközi egyezmény 9. szakaszának tarthatatlan voltára. A hivatkozott szakasz ugyanis a nemzetközi intézet egyik feladata gyanánt jelöli meg „a gabona- és husárjegyzéseknek a föld minden részéről való gyüjtését és nemzetközi használatra szánt kimutatásokban való rendszeres közzétételét". Ruhland tanár nagyon helyesen rámutat e terv gyakorlatiatlan voltára, mert hiszen ily módon az egyes államok gazdaközönsége Román keresztül legalább másfél-két napi késedelemmel értesülne — a nagy költségek daczára — amaz árjegyzésekről, amelyeket a fennálló távirati irodák hiradásai nyomán bárki már ugyanazon nap délutánján a világ bármely részén olvashatott. Nem is emlitve azt, hogy az ilyen számos kézen átmenő távirati árjegyzésekben szinte elkerülhetetlenek volnának a hibák és számtévesztések, ami csak örökös zürzavarra adna alkalmat. Tudományos szempontból helyes ezen adatok gyüjtése, de czéltalan a naponként való közzétételük.

Ruhland tanár szerint a gazdák nagy többségére nézve csak a belföldi árjegyzéseknek van gyakorlati jelentőségük, a külföldi piaczok áralakulásának és esetleg várható hatásának megitélése sok gyakorlatot és szakismeretet követel, éppen ezért ez nem is az egyes gazdák feladata, hanem az illető országbeli központi gabonaárjegyző iroda hivatása. Kár volna tehát nagy költseggel Rómában nemzetközileg gyüjteni és publikálni olyan adatokat, amelyek az egyes gazdák piaczi véleményének kialakulását csak zavarnák, ugy, hogy „a legtöbb gazda a sok fától nem látná az erdőt".

Egészen más volna — Ruhland tanár szerint — a római intézet első feladata, amelynek terén szép sikert érhetne el. Igen fontos volna ugyanis elsősorban a vetések állására, a bevetett területek nagyságára és a cséplések eredményére vonatkozó, számjegyekkel való megjelölési módnak egységitése, hogy minden államban egyformán történjenek a jelzések bizonyos módozatnak nemzetközi elfogadásával és kötelezővé tételével. Ez lehetővé tenné a római intézethez beérkező adatoknak gyors és pontos feldolgozását s ez alapon megbizható, modern, nemzetközi termés-statisztika összeállitását és időről-időre való közzétételét. Ha pedig a római intézet minden áron tovább akar ennél menni, ugy törekedjék tán leginkább arra, hogy a naponkénti időjárás-jelzés is kapcsolatba hozassék a vetések állásáról szóló jelentésekkel. A római intézetnek ilyen, ha nem is naponként, de sürü egymásutánban a szélrózsa minden irányában szétküldendő és nyilvánosságra hozandó meteorológiai jelentései sok tekintetben üdvös eredménynyel járnának, mert sikeresen ellensulyoznák a tőzsdespekuláczió hamis hireit és az e koholmányok előidézte mesterséges árváltozásokat.

Nagy jelentőségénél fogva sürgős tökéletesitésre szorul az egyes államok statisztikája a gabonakészletekről és a gabona forgalmáról. Itt főbb vonásaiban az északamerikai Unió statisztikai felvételeit lehetne mintául venni, bár a részletekben ezek a kimutatások is sok kivánni valót hagynak fenn. A kivánatos reformoknak lehetőleg egységes arányban való megvalósitására a római intézet hivatott megadni az utmutatást és az impulzust. Fontos javitást jelentene e téren a nemzetközi termésstatisztikák ama számadatainak korrekturája, amelyek az „Európa felé uszó készletek"-re vonatkoznak. Ma ugyanis a statisztika csak a tengeren uszó készletek mennyiségét jelöli meg, holott igen nagy különbséget tesz az, hogy honnan, hová és milyen hajón történik az illető készletek szállitása. Például az északamerikai Unió atlanti kikötőiből Angliába szállitó gőzös 14, vitorlás hajó 30 nap alatt ér, ellenben Buenos-Ayresből az Északi-tengerig gőzösnek 35, vitorlásnak 90 napi járóut, San Franciscóból meg éppen 45, illetőleg 130 napot vehetünk számitásba. Ruhland tanár ezért azt javasolja, hogy az uszókészletek feltüntetése mellett a „hetenkénti valószinüleg Európába érkező mennyiség" is feltüntettessék, amit a hajójáratok menettartamából hozzávetőlegesen nem volna nehéz kiszámitani. Helyteleniti végül Ruhland tanár azt is, hogy a római intézet a chicagói tőzsdespekulánsok egy bizalmi emberét szerződtette a távirati tudositások szakértője gyanánt. Attól tart ugyanis, hogy a chicagói spekulánsok majd szerét ejtik annak, hogy pár órával előbb értesüljenek a Rómából szétküldött adatokról, mint bárki más s igy a római intézet támogatná valósággal a spekulacziót.

Ezekben ismertettük kivonatosan az agrárérdekek kiváló és nagyérdemü bajnokának, Ruhland tanárnak a római intézet munkatervére vonatkozó megjegyzéseit, amelyeket az állandó végrehajtó-bizottság bizonyára megérdemelt figyelemben fog részesiteni nemcsak az inditványozóra, hanem egyszersmind a javaslatok helyes és gyakorlatias voltára való tekintettel is.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	931
Sürgős feladatok	931
Románia mezőgazdasági helyzete és az agrár reformok	937
Mezei dülőut el nem birtokolható	941
Földadóelengedés rétek után nincs	941
Takarékosság és jaradékvásárlás	941
Roesicke a tőzsdereformról	942
A római nemzetközi mezőgazdasági intézet munkatervezete	943
Tárcza.	
Vis-zavándorlók a német kikötőkben	932
Gazdatársadalmi mozgalmak	939
Munkásügyek Szocziálista mozgalmak	940
Vegyesek	943
Meghivó. — Helyreigazitás. — Uj gazdasági egyesületi titkár. — A szocziáldemokráczia ellen. — A „Háztartás" közgyülése. — Tavaszi luxuslóvásár. — Az elfajzott felvidéki burgonya kicserélése. — Szőlő- és gyümölcsértékesitési viszonyok a külföldi piaczokon. — Mérsékelt áru benzin beszerzése. — Iskolatársak találkozója. — A háziipar fejlesztése Komárom megyében. — Szeszgyárvezetők szervezkedése. — Az agrárszocziálista programm. — Munkásközvetitő ügynökök megrendszabályozása. — Borkóstoló a londoni magyar kiállitáson. — Vasuti hirek. — Uj marharakodó áliomások. — Gazdasági dátumok	944
Kereskedelem, tőzsde	946

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitünő szerkezetü és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták" len- és heremagtisztitó-gépek

Elsőrendü hazai anyagból gyártunk czéljaszerint 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben **a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő** általános terménytisztitáshoz berendezett **különleges** gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi- vagy hajtóerőre alkalmazva. — **Ezévi ujdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.** — Minden esetleges kérdésekre azonnal és dijtalanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztitó gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. **1905. évben Nagy-Enyeden aranyéremmel kitüntetve.** **Sürgönycim: Kalmár-rostagyár**

Meghivó

az *„Országos Magyar Gazdasági Egyesület“*

müszaki bizottságának

1908. évi május hó 2-án (szombat), d. u. 4 órakor a „Köztelek“-en tartandó ülésére.

Tárgy:

Nemzetközi motorikus szántóverseny tervezetének megvitatása.

Bolla Mihály s. k.,
b. elnök.

—

Helyreigazitás. Lapunk előző (33. sz.) példányainak egy részében a hivatalos rovat „Tanulmányi kirándulás“ czimü közleményében tévedésből *Kuffner* Károly báró ur *kőszegi* uradalmát jelöltük meg a kirándulás helyeül, holott tényleg diószegi uradalmának tanulmanyozása van tervbe véve. Ezt a hibát a nyomás közben lévő lapszámok példányainál helyesbitettük ugyan, de mivel néhány ezer példany e hibás jelzéssel került ki a nyomdából, a tévedésre e helyen is felhivjuk olvasoink figyelmét. Felemlitjük ez alkalommal, hogy az ugyancsak lapunk 33. számában a *„Mütragyaiparunk helyzete és jelentősége“* czim alatt ismertetett és névtelenül megjelent füzetet *Benes* József ur a Hungária mütrágyagyár igazgatója irta.

Uj gazdasági egyesületi titkár. *Bászel* Eleket, a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének másodtitkárát a Temesvármegyei Gazdasági Egyesület egyhangulag másodtitkarává választotta meg.

A szocziáldemokráczia ellen. A Nemzeti Állam szerkesztősége Kassa után Komáromban tartotta a szocziálizmusról szabad előadását. Az előadáson, mely a vármegyeháza nagytermében folyt le, megjelent a megye tisztviselői kara az alispánnal, a járási szolgabirákkal, a törvényszék, az ügyészség, a posta, a vasut, az ipartestület, a keresztény- és nemzetközi szocziálisták. A megnyitó beszédet *Tali* Ferencz Lajos mondotta. Utána *Biró* Aladár másfél órán keresztül foglalkozott a szocziáldemokráczia tudományával, programmjával és czáfolta a szocziáldemokráczia azon alaptanát, hogy a mai társadalmi rend keretein belül a szocziális kérdések békés megoldása lehetetlen volna. A jelenlevő szoczialisták meg akarták zavarni az előadást, de a polgárság erelyes tiltakozása megakadalyozta őket ebben. Később maguk a szocziálisták is elösmerték az előadás tárgyilagosságát, mely nem a munkásság ellen irányul, hanem véget akar vetni a szocziálista agitáczió terrorisztikus elfajulasának és a társadalmi béke, a fokozatos fejlődés lelketlen megzavarásának.

A „Háztartás“ közgyülése. A Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesitő szövetkezet középpontjához tartozó budapesti „Háztartás“ szövetkezet *Iváska* Oszkár elnöklete alatt látogatott rendkivüli közgyülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a szövetkezet üzleti éve ezentul nem mint eddig, junius hó 30-án, hanem mint a „Hangya“ többi szövetkezeteinél, december hó 31-én fog zárulni. A közgyülés kimondotta végül, hogy a módositott alapszabályok e rendelkezése már a folyó üzletévben is érvényes.

Tavaszi luxuslóvásár. Az e héten a budapesti „Tattersall“ részvénytársaság által rendezett és dijazással egybekötött XXXIX-ik tavaszi luxuslóvásáron e hó 27-én birálta meg a felhajtott anyagot az OMGE. által kiküldött bizottság, amelynek tagjai voltak csepei *Zoltán* Elek elnöklete alatt *Andrássy* Sándor gróf, *Kovács* Sebestyén Endre, *Sennyei* István báró, *Almády* Géza, *Kisfaludy* Sándor. Az eredmény a következő: A földmivelésügyi miniszter tiszteletdiját az össz-zsüri *Chotek* Rezső gróf 292—293. kat. sz. jukkerfogatának itélte oda. *A négyesfogatok* I. dijat *Mailáth* József gróf 52—55. kat. sz., a II. dijat *Ráday* Gedeon gróf 251—254. kat. sz., a III. dijat *Gold* Jakab 350—353. kat. sz., elismerő oklevelet *Svastics* Nándor dr. 344—347. kat. sz. fogatának; *a hintósfogatok* I. dijat *Halm* Ervin 244—245. kat. sz., a II. dijat *Fischer* és *Kellner* 3—4. kat. sz., a III. dijat *Revay* Gyula báró 472—473. kat. sz., elismerő oklevelet *Andrássy* Tivadarné grófné 294—295. kat. sz. fogatának; *a jukkerfogatok* I. diját *Razgha* Ernő 214—215. kat. sz., a II. dijat *Petanovits* József 588—589. kat. sz., a III. dijat *Lichtschein* Sámuel 553—554. kat. sz.; *a hátaslovak* I. dijat *Elefánthy-Tarnay* Gyula 281. kat. sz., a II. dijat *Vezér* Karoly 340. kat. sz., a III. dijat *Trauttenberg* Frigyes báró 156. kat. sz. és az elismerő oklevelet *Rihmer* István 158. kat. sz. hátasának itélte oda.

Az elfajzott felvidéki burgonya kicserélése. A földmivelési miniszter már évek óta tervszerü akcziót inditott, hogy a felvidéken elfajzott és továbbtenyésztésre alkalmatlan burgonya-vetőmag kicseréltessék. Minden évben ujabb, meg ujabb vetőmagtermesztő és nemesitő telepek létesülnek és legujabb rendeletével ilyen főszaporitó telep létesül Sáros megye területén is, amelyet a kisszebeni földmivesiskola fog kezelni. *Darányi* földmivelésügyi miniszter száz métermázsa fajburgonyát küldött a szaporitó telepnek azzal a rendelettel, hogy ennek első évi utántermését husz-husz métermázsás részletekben fiókszaporitó telepek között oszszák szét. Ilyen fiokszaporitó telepekre bármely gazda vallalkozhatik, ha azokat a feltételeket, amelyeket a miniszter a telepek vezetőitől megkiván, a gazda kötelezőleg elfogadja. A fetétel természetesen arra irányul, hogy az összes utántermesztés a felvidéki vetőmag kicserélésére forditassék. Minden fióktelep az állami szakértő felügyelete alatt áll.

Szőlő és gyümölcsértékesitési viszonyok a külföldi piaczokon. Tekintettel azon körülményre, hogy jovedelmezőségénél fogva a gyümölcstermesztés mind nagyobb és nagyobb jelentőségü lesz, értékesitésének módozataival ennélfogva lapunk hasábjain alkalom szerint részletesebben fogunk foglalkozni. A „Köztelek“ 32. számában ismertettük az ausztriai gyümölcspiaczok szükségleteit, alábbiakban a németországi piaczokról lészen szó. *Drezdának* a mienkhez hasonló nagy vásárcsarnoka lévén, szőlő- és gyümölcseladások *nagyban* állandóan eszközöltethetnek; egyelőre hetenként mintegy 3 vagonnal, idényben azonban naponta értékesithető egy kocsi rakomány; a detail-üzletek lebonyolitására az Antons-platzon, valamint a Rittergassében lévő csarnokok szolgálnak. A drezdai tudósító (H. L.) megjegyzi, miszerint lehetőleg kerülendő, hogy az áru szombaton érkezzék meg, mert ez esetben eladásra csak hétfőn kerül sor. A Magyar Szőlő- és Gyümölcstermelők Szövetkezete különben itt megbizható képviseletet létesitett. *Lipcsében* szintén van nagy árucsarnok, ahol eladások nagyban és kicsinyben eszközöltetnek. Értékesitési viszonyok itt jobbak, mint akár Berlinben, akár bármely más németországi piaczon. *Berlin* felvevőképessége igen nagy, viszont oly nagy az árutorlódás, hogy a felgyülemlett áruk gyakran aukcziószerüleg adatnak el, következéskepp az ár nem mindig felel meg az eladók igényeinek. *Korai* és *elsőrendü* gyümölcsök és főzelékfélék azonban Berlinben is jól értékesithetők.

Mérsékelt áru benzin beszerzése. A kereskedelemügyi miniszter értesitette az összes gazdasági egyesületeket, hogy az 1905. évi deczember hó 30-áról kelt 67,749. sz. rendeletében felsorolt *„Magyar Petroleumipar Részvénytársaság“* és a *„Budapesti Ásványolajgyár Részvénytársaság“* budapesti gyárai, a *„Kőolajfinomitógyár R.-T.“ fiumei* és *brassói* gyárai, az *„Apolló Kőolajfinomitó gyár R.-T.“ pozsonyi*, az *„Osztrák-Magyar Államvasuttársaság“ oraviczai*, a *„Biharszilágyi Olajipar R.-T.“ mezőtelegdi* és az *„Orsovai Petroleum R.-T.“ orsovai* gyarain kivül f. évi április 14-étől kezdve a *„Kőolajipar Részvénytársaság“* debreczeni czég *nyirbaktai* kőolajfinomitó gyára is a fenti rendeletben jelzett és métermazsánkénti kedvezményes *16 koronás* árban bocsátja a motorok hajtásához szükséges benzint a *kisiparosok* és *kisgazdák* rendelkezésére. A mérsékelt ár hordó nélkül értendő, melyet a benzinvevőnek kell a gyár rendelkezésére bocsatani. *Kisiparosnak* tekintetik az, ki 20 munkásnál kevesebbet foglalkoztat s mühelyében 25 lóerőnél kevesebb motorikus erőt használ, *kisgazdának* pedig azon gazda, ki 100 kat. holdnál kisebb birtokon gazdálkodik. A kedvezményes áru motorbenzinre az igenyjogosultságot a kisiparosok részére az *elsőfoku iparhatóság*, a kisgazdak részere az *illetékes községi elöljáróság* igazolja.

Iskolatársak találkozója. A kassai m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága felkéri a kassai m. kir. gazdasági tanintézet 30, 20, 10, 9 és 8 évvel ezelőtt végzett hallgatóit, hogy igeretükhöz hiven ez évi pünkösd másodnapjan d. e. 10 órakor az akadémia főepületében megjelenni sziveskedjenek. A pontos lakczim, a találkozás kellő rendezése czéljából, az akademia titkári hivatalánál jó előre bejelentendő.

A háziipar fejlesztése Komarom megyében. Földmivelő államunk még mindig téli munkahiányban szenved. Vasutak olcsón szallitják városokba, ipartelepekre a munkást, csakhogy a mezőgazdaság évről-évre mostohább viszonyok közé kerül, ha embereit egész évben együtt tartani nem képes. Mezőgazdasági ipar erőteljesebb kifejlesztése által majdan a falunak is télen több munkaerőre lesz szüksége. Egyes vidékek azonban még sokáig nem tudnak lakosaiknak elég téli keresetet biztositani, ha a háziipar azokon kellő ápolásban nem részesül. A Komáromvármegyei Gazdasági Egyesület már negyedszázaddal ezelőtt meghonositotta a háziipari oktatást, a csákvári és kisbéri uradalmak nemesfüztelepeiről nagymennyiségü füzdugványt szerzett be, a legtöbb arra alkalmas községben nemesfüztelepeket állitott be, tanitókul a győri iparkamara utján alkalmas mestereket szerződtetett, akikkel minden kiállitáson versenyképes, kitüntetésben részesült háziipari készitmények előállitását sikerült a nép között meghonositani. A földmivelési kormányzat áldozatkészsége folytán *Kálmán* Rudolf főispán elnöklete alatt a gazdasági egyesület elhatározta, hogy az ügyet teljes erejéből fölkarolni fogja, a háziipari oktatást és a füztelepitést folytatja.

Szeszgyárvezetők szervezkedése. A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesületének szeszgyárvezetői szakosztálya e hó 19-én *Szilágyi* Gyula dr. müegyetemi magántanár elnöklete alatt ülést tartott, melyen felmerült annak a szüksége, hogy a szeszgyárvezetők érdekeik hathatósabb megvédése czéljából különálló országos egyesületet alakitsanak. A szakosztály azonban behatóan vita utan kimondotta, hogy a külön egyesület megalakitásanak szükséges előfeltétele a gyárvezetők tömöritése, ami ez idő szerint nem kecsegtet olyan sikerrel, amely az országos egyesület megalakitását lehetővé tenné. A szakosztály reméli, hogy ugy

Fennáll 1873. óta
Istállót Magtárt és mindennemü Gazdasági épületfödémet legolcsóbban Tüzbiztos és örökké tartó Vasbetonból épitünk. Tervet, költségvetést ingyen készit: RELLA N. és unokaöcscse Budapest, IX., Üllői-ut 25. Telefon 69—77.
Üveggel bélelt vasbetétes czementhordók és tartónyok, vasbeton pincezék.

mint eddig, ezután is megvédhetik érdekeiket a szesztermelők országos egyesületében. A szakosztály elnökéül ujból *Szilágyi* Gyula dr.-t, alelnökéül *Schmidt* Győző és *Niedermann* Vilmos szeszgyárvezetőket, titkáraul *Hérics-Tóth* Jenő dr.-t választotta meg. Majd pedig bizottságot küldött ki szeszadótörvény reformjára, illetőleg az uj végrehajtási utasitásra vonatkozólag a szeszgyárvezetők körében felmerülő kivánságok kidolgozására. Végre pedig a folyó szesztermelési időszakban szerzett tapasztalatok megbeszélése körül élénk eszmecsere folyt le.

Az agrárszocziálista programm. Az idei szocziálista kongresszuson az uj agrárszocziálista programm is napirendre volt kitüzve, de nem tárgyalták. A pártban ugyanis nagyok az ellentétek e kérdésben. A szocziálista párt eddigi agrárszocziálista törekvései sikertelenek voltak és most a párt oly programmot készitett, mely a kisgazda istápolására is törekszik. Ezt sokan nem helyeslik, mert szerintük ez a szocziálisták alapprogrammjával ellenkezik, mely a kisember megmentését lehetetlenségnek nyilvánitja. Nehogy az amugy is belviszályoktól meggyengült pártban — ez volt a vezetőség álláspontja — ujabb viszályok kapjanak erőre, az uj programm tárgyalását a jövő évre halasztották. A szocziáldemokráczia tehát egy évi gondolkodási időt engedélyezett önmagának, hogy alaposan megfontolja, mily módszerrel lesz lehetséges legkönnyebb a földmivelő népet elbolonditani.

Munkásközvetitő ügynökök megrendszabályozása. Már régi anomália, hogy különösen külföldi gazdaságok munkásszükségleteiket Magyarországból szerzik be, még pedig munkásközvetitésre engedélylyel nem biró ügynökök által. Ezen visszaélés megszüntetésére *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki valamennyi törvényhatósághoz, melyben felhivja azok figyelmét az általa 1899. évben kiadott rendeletének pontos betartására. Ezyben megjegyzi a miniszter, hogy munkaközvetités üzletszerü gyakorlására az idézett törvény alapján eddigelé senkinek sem adott engedélyt. E rendeletnek meg lesz az üdvös hatása, mert bizony igen sok hazai gazdasági munkás került külföldre, akik különben ágensek nélkül itt maradtak volna.

Borkóstoló a londoni magyar kiállitáson. A londoni magyar kiallitással kapcsolatban az Earls-Court-ban magyar borkóstolót is rendeznek be. E borkóstolóban a következő pinczék fognak szerepelni: A magyar királyi *pinczemesteri tanfolyam (Budafok)*, az *Országos Középponti Mintapincze* (Budapest), *Esterházy* Gyula gróf, (Mád), *Esterházy* Miklós herczeg (Kismarton), *Esterházy* Miklós Móricz gróf (Csákvár).

Vasuti hirek. *A Duna-Odera csatorna.* A Duna-Odera csatorna ügyében a tartományi bizottság által egybehivott szaktanácskozmányon a csatornaut mentén fekvő tartományok képviseletei, az ezen csatorna által érintett választókerületek, továbbá a kereskedelmi miniszterium képviselői vettek részt. Az értekezleten felszólaltak valamennyien a csatorna kiépitése mellett nyilatkoztak.

Lóküldemények fuvardijkedvezménye. A muraközi lovak jobb és könnyebb értékesithetése végett a vasutak is meghozták a maguk áldozatát, amenynyiben a déli vasut forgalmasabb helyeire a használt kocsi rakterületének minden négyszögméteréért történendő fizetés mellett állapitja meg a fizetendő fuvardijat. A fuvardijkedvezmény Csáktornyáról, Barcs, Bükk, Lepsény, Sopron, Szombathely, Székesfehérvár, Zákány, Hetzendorf, Leoben, Leobersdorf, Wien és több állomásra engedélyeztetett április 15-től az év végéig rovatolás utján leendő érvényességgel.

A vasuti utasoknak baleset elleni biztositása. A kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumban azzal az érdekes tervvel foglalkoznak, hogy a vasuti utasokat baleset ellen való biztositásban részesitsék. A terv szerint minden utas 25,000 K. erejéig lesz biztositva. A biztositási dijakat a menetjegyekkel fogják beszedni. A biztositási illeték az első zónákban 2 fillérrel kezdődik és az utolsó zónákban 20 fillérig emelkedik. A biztositást a vonatszemélyzetre is kiterjesztik.

Vasuti hivatalokhoz intézett üzletszerü beadványok bélyegmentesek. Előfordult eset alkalmából egy fél a vasuti üzletvezetőségtől a fuvarlevélmásodlat kiállitását; egy állomástól pedig az utánvéti igazolvány kiszolgáltatását kérte. A kérvényre bélyeget nem ragasztott, miért is megleletezték. A fél a kiszabott büntetés ellen felebbezett. Ennek eredménye, hogy a biróság a felét a büntetés fizetése alól felmentette oly indokolással, hogy a levélben nem jogügyletről, hanem a fél és a vasut között létrejött fuvarszerződés folytán fölmerült levelezésekről van szó; és igy ily levelezések nem lehetnek bélyegkötelesek.

Uj marharakodó állomások. Az „Allategészségügyi Értesitő“ 874—876. számai szerint a m. kir. földmivelésügyi miniszter a m. kir. államvasutak vonalán Zemplénvármegye területén fekvő *Bodrogolaszi*, Hevesvármegye területén fekvő *Hort* és a Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye területén fekvő *Isaszeg* állomásokat marharakodó állomásokul engedélyezte.

Gazdasági dátumok. Április 21-től május 9-ig szőlőgazdasági kurzusok néptanitók részére a bihardiószegi, tapolczai, tarczali, ménesi és nagyenyedi vinczellériskolákban.

Május 3—4. Lóvásár Érsekujváron.

Május 3—24. Méhészeti tanfolyam földmives kisgazdák részére Marosvásárhelyen; ugyanoly tanfolyam.

Május 25-től junius 7-ig lelkészek számára.

Junius 14—27-ig és julius 5—18-ig néptanitók részére.

Május 23-ig bezárólag gázmotorkezelők tanfolyama Budapesten a felsőipariskolában.

Junius 3—8. Nógrádmegyei Gazdasági Egyesület kiállitása Balassa-Gyarmaton.

3 havi tanfolyam házinyultenyésztésre a Mezőgazdák Szövetkezetének házinyultenyésztő telepén Budapest, Mester-utcza 68. sz.

Augusztus 8—12. Méhészeti vándorgyülés Bécsujhelyen.

Augusztus első felében gazdasági gépkiállitás Szatmáron.

Arról értesülünk, hogy a Magyar Kereskedelmi Részvenytársaság, a Magyar kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, géposztályát lényegesen kibőviti és legujabban elvállalta az Első losonczi mezőgazdasági gépgyár kitünő hirnevü vetőgép gyártmányainak, valamint pedig az Osztrák-Magy. Államvasutak resiczai gépgyárából származó ekéknek és egyéb talajmivelő eszközöknek kizárólagos eladását.

NYILTTÉR.*)

A Bór- és lithion-tartalmú, forróvizű és vasmentes

Salvator-forrás

kitünő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a czukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Szinye-Lipócsi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

Jól tanuló gyermekeknek PŰNKÖSDRE legszebb és legjobb ajándék a **PÉTERFY bácsi MESÉI.**

Székely mesék, 50 képpel
Czigány mesék, 41 képpel
Virág mesék, 32 képpel
Petőfi regék, 4 képpel

Szines kötésben, darabja *1 korona.* Megrendelhető postautalványon

Czim: *PÉTERFY TAMÁS, Bpest, IX., Köztelek.*

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal a szerkesztőség felelősséget.

Nemzetközi gabonapiacz 1908 április 25-től 1908 április 29-ig.

	Kelet	Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicagó	Buenos-Ayres	Odessza
		Effektiv árak									
Buza	Április 28	**23·45**	**19·50**	**21·80**	**23·60**	**26·55**	**22·46**	**20·12**	**18·18**	**16·29**	**18·40**
	24	23·35	19·50	25·60	23·60	25·35	21·84	19·86	18·18[1]	16·29	18·40
Rozs	28	**19·50**	—·—	**20·70**	**20·90**	**23·60**	**15·94**	—·—	—·—	—·—	**15·48**
	24	19·30	—·—	20·70	20·90	23·36	15·96	—·—	—·—	—·—	15·48
Zab	28	**15·60**	—·—	**16·10**	**15·80**	**20·16**	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
	24	15·60	—·—	16·30	15·80	20·16	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Tengeri	28	**13·05**	**15·07**	**14·—**	**15·50**	**19·47**	—·—	**14·96[1]**	**13·20**	**10·23**	—·—
	24	12·85	14·55	14·—	15·50	19·47	—·—	14·96[1]	13·32[1]	10·23	—·—
Árpa	28	**13·30**	—·—	**17·20**	**17·20**	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
	24	13·30	—·—	17·20	17·50	26·25	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—

	Határidő	Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicagó
		Határidős árak				
Buza	Április	**19·04[4]**	**19·85[3]**	**25·56[3]**	**21·56[1]a**	**16·32[3]**
	Május	**22·64**	**19·50**	**25·44**	**21·70**	**17·98**
	Április	22·28	19·36[3]	25·24[3]	21·44[1]a	16·52[3]
	Május	18·78[4]	19·03	25·08	21·56	18·18
Rozs	Április	**16·52[4]**	—·—	**22·92[3]**	**16·16[1]a**	—·—
	Május	**19·44**	—·—	**23·16**	**16·16**	—·—
	Április	16·20[4]	—·—	22·74[3]	16·16[1]a	—·—
	Május	19·24	—·—	23·10	15·92	—·—
Zab	Április	**13·06[4]**	—·—	**19·44[3]**	—·—	—·—
	Május	**14·12**	—·—	**18·86**	—·—	—·—
	Április	14·24	—·—	19·12[3]	—·—	—·—
	Május	13·04[4]	—·—	18·64	—·—	—·—
Tengeri	Április	**13·04[3]**	—·—	**16·94[3]**	—·—	—·—
	Május	**12·82**	**15·07**	**18·—**	—·—	**13·20**
	Április	12·70	—·—	16·70[3]	—·—	—·—
	Május	12·92	15·04	17·64	—·—	13·32

Jegyzet: [1]) május. [1]a május—aug. [2]) junius [3]) julius. [4]) október.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* gabonaosztályának tudósitasa a „*Köztelek*“ részére.)

Az időjárási viszonyok nem ugy alakulnak, mint ahogyan azok kivánatosak volnának. Szép napos meleg időkre lenne szükség, hogy a vetesek tovább fej ődhessenek. A földmivelésügyi minisztérium legutóbbi vetésekről szóló jelentéséből, valamint egyéb magánjelentésekből is ez tünik ki. Sok helyen arról panaszkodnak, hogy az őszi vetések igen elmaradottak. Ami az üzletmenetet illeti, jelenthetjük, hogy a külföldi piaczokon szilárd irányzat jutott érvényre, ami főleg annak tulajdonitható, hogy Argentiniából az elhajózások csökkentek, minek folytán a kontinentális piaczokon csökkent a kinálat mérve. Az időjárási viszonyok a külföldön a vetéseket ill főleg elég jók. Némely helyeken fordultak elő csupán orkánszerü viharok. A fogyasztás élénkebb részt vett majdnem valamennyi külföldi nagyobb számottevő piaczon a vásárlásokban és ennek is tulajdoitható az árak javulása.

Nálunk szintén kellemesebbre változott az irányzat Mindinkább kezd nyilvanvaló lenni, hogy az uj termésig meg előálló szükségleteket alig leszünk képesek fedezni a meglevő készletekből. Kinálat csupán igen korlátolt mérvben jelentkezik és ami piaczra kerül, még a leggyengébb minőségü gabonák is, könnyen találnak elhelyezést. Ismét hire jár, hogy a fővárosi malmok egyöntetü kartellszerü megalapodásra készülnek az üzemredukczió tekintetében, ami mindenesetre számottevő közülmény lesz a gabonaárak további alakulására nézve. Természetszerüleg igen nagy szerepet jatszik az időjárási viszonyok mikénti alakulása, mert ha csak a legkevesebb rendellenesség következnék is be, ami a jövő terméskilátásokat rosszabbitja, ezen körülmény feltétlenül befolyással lesz a további üzletmenetre.

Az áprilisi szállitási hónap befejeződvén, közeledik a májusi határidők felmondási ideje. Azok, akik áprilisi szállitási kötelezettségeiket májusra halasztották, ebben a hónapban tesznek eleget szállitási kötelezettségeiknek, számitván arra, hogy május hónapja az időjárás tekintetében nagyobb változásokat idézhet elő az áralakulásokban. Az egyes gabonanemükről, valamint azoknak áraiban végbement változásokról napi jelentésünkben számolunk be.

Napijelentés a gabonatőzsdéről.

1908 április 28.

Mindinkább kisebbedő készletek tudatára és a nem kielégitő időjárásra eladók tartózkodóak és a malmok készséggel megujitottak 40 fillérrel jobb árigéreteket.

Huszezer mázsa kelt el élénk vásárlókedv mellett, főleg azonnali átvételi kötelezettséggel.

Rozs szilárd, emelkedő, 19·40 K. paritás Budapest fizettetett.

Árpa jobb minőségüek, forgalom nélkül etetési czélokra élénken keresve 14·20 K.-ig a főváros távolságában értve, könnyen elérhető.

Tengeriben ugy a helyi fogyasztás, mint továbbszállitásra jó kereslet mutatkozik emelkedő árak mellett, 13 koronát fizetnek Budapest hajón átvéve és Kőbányán 13·60 K.-ig.

Zab változatlan, gyenge kereslet mutatkozik. Árak 14·60—15·50 K.-ig.

Eladatott:

Buza. Tiszaviděki: 100 mm 77·5 k. 23 K. 70 f., 1800 mm. 77·3 k. 23 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 23 K. 45 f., 200 mm. 77 k. 23 K. 70 f., 200 mm. 77 k. 23 K. 75 f., 150 mm. 76 k. 23 K. 30 f., 150 mm. 76·5 k. 23 K. 30 f., 100 mm. 75 k. 23 K. — f.

Pestvideki: 100 mm. 75·5 k. 23 K. 10 f., 150 mm. 74·5 k 22 K 70 f

Felsőmagyarországi: 1000 mm. 79 k. 23 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 23 K. 50 f., 3940 mm. 77 k. 23 K. 40 f.

Bánsági: 3000 mm. 76·5 k. 23 K. 70 f.

Zab: 100 mm. 15 K. 40 f., 100 mm. 14 K. 90 f., 200 mm. 4 K. 90 f. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza májusra	23 —	K
„ októberre	19·3[illegible]	„
Rozs májusra	19·70	„
„ októberre	18·70	„
Zab májusra	14·20	„
„ októberre	13·12	„
Tengeri májusra	12·90	„
„ juliusra	13·10	„

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utcza. 1908. április hó 28-án. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek“ részére.)

Felhozatott a szokott községekből 185 szekér réti széna, 15 szekér muhar, 18 szekér zsupszalma, 32 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 5 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbükköny, köles stb.), 4[illegible]0 zsák szecska.

A forgalom közepes.

Árak fillérekben q.-ként a következők: réti széna 70[illegible]—84[illegible], muhar 880—960, zsupszalma 600—640, alomszalma 400—480, takarmányszalma ———, — kéve tengeriszár ———, egyéb takarmány 480—560, zabosbükköny ———, lóhere ———, zöld luczerna ———, köles ———, sarju 700—760, szalmaszecska 60[illegible]—640. Összes kocsiszám 259. Összes suly 310,800 kg.

Gazdasági áruszükségleti czikkek.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* áruosztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

Fémpiacz. A londoni fémtőzsdén az elmult héten nyugodtabb irányzat uralkodott. Vörösrézben a hangulat, daczára a jelentékenyen csökkent készleteknek, lanyha volt. Ónárak változatlanok. Ólomban Amerikából nagyobb ajánlatok történtek, ami az árak lanyhulását idézte elő. Horganyárak a fogyasztás tartózkodása folytán szintén csökkentek.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e hét elején a forgalom változatlan élénk volt és a szeszárak a legutóbbi zárlatjegyzés szerint zárulnak.

Elkelt finomitott szesz nagyban adózva 163 K.-ig, adózatlanul 64 K.-ig.

Élesztőszesz adózva 161·50 K.-ig, adózatlanul 62·50 K.-ig nagyban azonnali és későbbi szállitásra.

Denaturált szesz hordóval együtt 54—54·50 K. kelt nagyban kötésre.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás nagyban 59 K.-ig kelt el változatlan élénk vételkedv mellett.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 59·50—60·50 K.

Budapesti jegyzés

	nagyban koronákban
Kontingens nyersszesz	59·50— 60·50
Finomitott szesz adózva	163 — 163·50
„ „ adózatlan	64 — — 64·50
Élesztőszesz adózva	161·50—162·—
„ adózatlan	62·50— 63·—
Nyersszesz adózva	161·——161·50
Denaturált szesz	54·——54·50

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasutállomáshoz szállitva, készpénzfizetés mellett értendők.

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* erőtakarmány-osztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

Liszt. Az elmult héten a gabonapiaczon uralkodott emelkedő irányzat a lisztüzletben is némiképpen érezhetővé vált, mindannak daczára a vevők nem biznak az áremelkedésben és csak a legszükségesebb t fedezik. A malmok áraikat 40—60 fillérrel emelték és készletük fogytán vannak, különösen finomabb fajokban érezhető hiány.

Heti lisztforgalom 81,621 q volt.

A fővárosi malmok átlagos buzaliszt jegyzései 100 kg.-ként Budapesten, elegysuly tisztasulyként, zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K:	33 20	32·80	32 40	32 —	31 60	30·80	29 60	28·80

	7½	7¾	8
	26·—	20 80	14 40

Rozslisztárak:

Szám:	O.	O/I.	I.	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K:	30·40	29 80	29 20	28 20	27 60	26·80	25 —

A *korpa-üzletben* szilárd irányzat uralkodott, miután a malmok készlet felett nem rendelkeznek és a szükséglet egyre fokozódott. Némi befolyással volt az áremelkedésre ama körülmény is, hogy az erőtakarmánycikkekre jelenleg érvényben levő fuvardijkedvezmény folyó hó 30-án lejár és igy gazdáink igyekeztek ezen helyzetet saját előnyükre kihasználni. Őszi korpa iránt ugy nálunk, mint Németországban nagy érdeklődés mutatkozik.

Heti korpaforgalom 14,243 q volt.

Az abraktakarmánycikkek árai a következők voltak Budapesten zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 00 kg.-ként.

Finom korpa 1908. április—május száll.	11·40—11 30
Goromba „ „ „ „ „	11·70—11·60
Finom korpa 1908 jun.—aug. szállitásra	10·90—10 80
Goromba „ „ „ „	11 40—11 30
Finom korpa 1908. szept—decz. száll.	10·20—10 —
Goromba „ 1908. „ „ „	10 60—10·50
Rozskorpa	12 — 11·90
Árpadara és árpadercze	12 — —11 80
Malomkonkoly	12·— —11 90
Budapesti gyári repczepogácsa	14 — — 3·6
Derby melassze ab Hatvan v. Pozsony	11·——10·80
Száritott moslek zsák nélkül	14 ——13·90
Malátacsira „ „	12·50—12 40
Száritott répaszelet „ „ ab állomások	13·——12·90
Szörplé 48—50% czukortart. hordó nélkül ab czukorgyár	10·20—10·10

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizlaló telepének jelentése a „*Köztelek*“ részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4% levonással vevő javára értendő.)

Öreg nehéz	(páronkint 400 kg. felül	———	fillérig
Öreg közép	„ 300—400 „	———	„
Fiatal nehéz	„ 320 kg felüli suly	128—129	„
„ közép	„ 250—300 kg.	132 134	„
Fiatal könnyü	„ 250 kg.-ig	132—134	fillérig
„ „	„ 251—300 kg.-ig	———	„
Szerbiai nehéz	„ 260 kg. felüli	———	„
„ közép	„ 240—260 kg.	———	„
„ könnyü	„ 240 kg. terjedő sulyban	——	„

Irányzat: nyugodt.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1908 április hó 27

Felhajtás összege:

	drb
Hizott marhában felhajtás	3223
Csontozni való marhában felhajtás	645
Összesen	3868
Eladatlan maradt	1

Minőség szerint:

	drb
Hizott marha	3223
Legelőmarha (Wiedev.)	—
Csontozni való	645
Összesen	3868

Származási hely szerint:

Magyarországi	2433
Galicz. s bukovinai	105
Osztrák tartományokból	1330
Összesen	3868

Nem szerint:

Ökör	2524
Bika	681
Tehén	628
Bivaly	35

Árak (100 kilogrammonként élősulyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

	I. rendü	II. rendü	III. rendü
Magyar hizott ökör	78—82 ———	66—76	50 64
Galiczai hizott ökör	84—88—90 ——	74—83	———
Tarka hizott ökör	85—93—94—100	76—84	68—74
Bikák	52—66—68—71	———	———
Hizott tehén	52—74 ———	———	———
Legelőmarha	———	———	———
Kisgazd. hizó ökör	50—62 ———	———	———
Bivaly	44—54 ———	———	———
Boszniai marha	———	———	———

Irányzat: szilárd, multheti árak változatlanul megmaradtak.

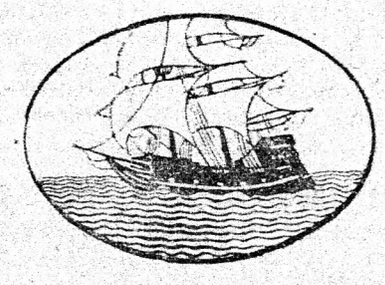

Meinl Gyula
Budapest,
IV. Kossuth Lajos utczai.

Kávé behozatal
téa behozatal
kakaó és csokoládé.

Posta-küldemények Magyarország minden helységébe.
Kérjen árjegyzéket ingyen és bérmentve.

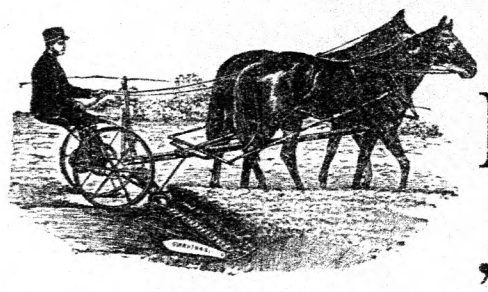

Uj Fükaszáló „Darling“.

Kedvencze minden tulajdonosának — szolidabb az amerikai gyártmányoknál.

Széna forgatók — Lógereblyék
Uj gabonaaratógép „Handy“

Utolérhetetlen munkateljesitesében és könynyen vonhatóságában.

UMRATH és T^SA Budapest, V. ker., Váci-körút 60. szám.

Gőzcséplőkészletek 12 HP-ig — Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

Iroda áthelyezés!

URL REZSŐ sertésbizományi irodája

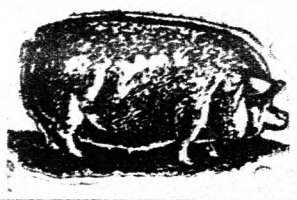

1908. évi május hó 1-től **VIII., Népszinház-u. 22.** szám alatt (Polgári serfőzde bérpalota) létezik.
Sürgönyczim: URL BUDAPEST Népszinházutcza 22.
Telefon: 97—05 interurbán

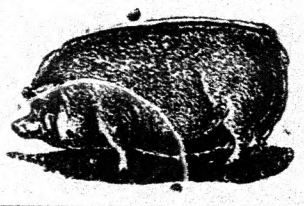

29707/908. számhoz.

Birtok örökeladási hirdetés.

A magyar vallásalapnak a zalavármegyei **Kisvásárhely község határában** fekvő és a kisvásárhelyi 31. számu telekkönyvi betét 1. sorszáma alatt felvett $151^{960}/_{1600}$ holdnyi felmérés szerint mintegy **$182^{1214}/_{1600}$ hold területü „Fiatalos puszta“** nevü mezőgazdasági birtokának, **a rajta levő és az eladó alaptulajdonát képező épületekkel együtt** leendő örökeladása iránt a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium IX. ügyosztályában (Vadász-utcza 33.) **1908. évi május hó 25-én déli 12 órakor** zárt ajánlati versenytárgyalást fog tartatni, mely zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

Az egykoronás bélyeggel ellátott és lepecsételt irásbeli ajánlatok az alulirott miniszterium segédhivatalának igazgatóságánál (Hold-utcza 16.) legkésőbb **1908. évi május hó 25. napján d. e. 10 óráig** nyujtandók be. A boritékon jelzendő: „Ajánlat a kisvásárhelyi birtokra“. Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtokra felajánlandó vételár számokkal és betükkel irandó ki és az ajánlat két tanu elöttemezésével irandó alá.

Bánatpénzül 14,000 korona készpénzben bármelyik állami (adóhivatali) vagy a közalapitványi központi pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Elkésve érkezett, kellőleg ki nem állitott avagy fel nem szerelt ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. Nem tarthatnak erre számot utóajánlatok sem. Akik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén, akik az uradalommal szemben hátratékos tartozásban vannak, vagy bármi czimen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és örökeladási feltételek a miniszterium segédhivatali igazgatóságánál (Hold-utcza 16.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1908 április hó 14-én.

A vallás- és közokt. m. kir. minisztertől.

Eladó birtok.

Szőllősvégardó község határában (Ugocsa megye, posta- és vasutállomás Nagy-Szőllős) Nagy-Szőllős város, megye, székhely és vasut állomásától 3 kméterre, a kassa—jablonczai állami ut mentén jobbra és balra, nagyrészben belsőségeknek alkalmas 530 (1200 □-öles) hold szántóföldből álló birtok nagy belsőségekkel, urilakkal, jó gazdasági épülettel, egy évi 800 korona bért hozó házzal, melyben állami iskola van, 20 kat. hold dohányültetéssel, nagymennyiségü őszi és tavaszi vetásekkel és teljes felszereléssel eladó. Birtokon jelzálog-teher van, mely átvehető. Felvilágositással szolgál **Czapáry Dénes, földbirtokos.**

527

A **„Miskolczi Hitelintézet“** áru- és terményraktáraiban az ezidei

XVI-IK ÉVI GYAPJUVÁSÁR

beraktározással egybekötve

1908. évi junius hó 17-ik napján tartatik

Részletes felvilágositással szivesen szolgál

a **„MISKOLCZI HITELINTÉZET“** **részvénytársaság igazgatósága.**

(Utánnyomat nem dijaztatik.) 597

:: Csabagyöngye ::

a legkorábbi, rendkivüli finom és szép muskátizü csemegeszőlő-ujdonság. **Érik julius közepén.**

10 drb erős 2 éves gyökeres zöldoltvány	10 kor.
100 „ „ 2 „ „ „	75 „
10 „ sima európai vessző	8 „
100 „ „ „ „	40 „

Európai sima bor- és csemegevesszők legolcsóbban Rip. Portalis, Rup. Monticola I. o. sima 20 K, II. 8 K.

Friss keltetőtojások!

Elsőrendü kiállitási példányoktól 12 darabonkint csomagolva :: ::

Sárga orpington	10 korona
Óriás peckingi kacsák	10 „
„ emdeni ludak	24 „
Bronzpulyka	15 „
Mexikói pulyka	15 „
Fehér gyöngytyuk	6 „
Szürke gyöngytyuk	5 „

Hus és szőrme fajnyulak!

Szabadon nevelt edzett elsőrendü kiállitási példányoktól. Bécsi óriás kék, vadnyul szinü belga óriás, orosz hermelin, fekete orosz, ezüst szörme, Blac—Anthán 7—8 hónapos vagy idősebb példányok **darabja 10—25 korona;** fiatalabb példányok kor szerint **hónaponkint 2 korona;** nagyobb megrendelésnél megfelelő engedmény adatik. Fehér orpingtonokért avagy tojásaikért fentiek becseréltetnek!

WILLINGER MÁRTON szőlőintézősége, Zomba (Tolna megye).

572

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatául tűzi ki a belterjesebb és az eddiginél hasznosabb **gazdálkodás előmozditását** a gyakorlati szaktanácsadás utján.

Kidolgozza az okszerü gazdasági berendezés alapjául szolgáló **üzemtervet.** Elvállalja a **gazdaságok állandó felügyeletét** és ezek **üzemének ellenőrzését. Tanácsot** ád a gazdasági számviteli **könyvek berendezésénél,** vezetésénél és azok lezárásánál. **Elvállalja** a gazdaság **számvitelének felülvizsgálását** vagy állandó **ellenőrzését.** Elvégzi a gazdaság számadatainak elkönyvelését, időszaki jelentések alapján. Évi zárlatokat és jövedelmezőségi számitásokat elkészit. **Tanácsot ad birtokbérbeadásnál,** valamint **mezőgazdasági pénz- és hitelügyi** kérdésekben. Gazdasági **ügyekben jogi tanácscsal szolgál és vitás ügyekben** a választott szakbirósági tisztet elvállalja. Birtok és mindennemü mezőgazdasági **értékbecsléseket** végeztet. A bejelentett **eladó és bérbeadó birtokokat** törzskönyvileg **nyilvántartja.**

Gazdatiszteket és egyéb **képzettebb gazd. személyzetet eresőketk nyilvántart.**

Adóügyekben szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivetését és tulfizetés esetén az összeg visszatéritését kieszközli. Adóelengedések ügyében utbaigazitással szolgál.

Nyilvántartásra bejelentetett:

Eladó birtok:

543 m. hold Zalában, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, czementárugyártással, iparvágány s mérleggel, urilakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Zathureszky, Türje. 1598

197 m. hold piliscsabai vonalon, fővárostól 39 km.-re, 4 község között, orvos, gyógytár Nyergesujfalu, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, selyemtenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csürökkel magtárakkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás üveges, zárt verandával. 455

200 m. hold sik fekvésü I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelelő g. épületekkel. 3849

370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, uri lakással és 5 hold diszkertel, köves ut mentén. 3743

100 kat. hold körüli I. o. bácskai föld, 15 percznyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Ferenczcsatornától 8 percznyire, urilak és gyümölcsössel. 3851

500 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urilakkal. 4129

1015 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves uttal, egészben avagy csakis egy körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 4130

806 kat. hold Érmelléken, vasuttól 7 kilométerre, épülő vasut helyben, 40 kat. hold dohányengedélylyel, kellő lak- és gazdasági épületekkel. 4261

Temesvár határában, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésü birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal. 150 darab marhára való istállóval, nagy kukoricza-góréval, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségü föld, az egész ***primissima kiasszisu kerti talaj,*** ugy a legintenzivebb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételt megkönnyiti a birtokon levő nagyobb összegü, igen olcsó és előnyös törlesztéses kölcsön. 4601

280 m. hold Budapesttől fővonalon gyorssal ½ óra, vasutállomástól müuton 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vizvezetékkel, csinos kis parkban urilakkal, 60 m. h. erdőilletőséggel. 4756

400 m. hold J.-N.-K.-Szolnok megyében, várostól 5 km. kellő gazdasági épületekkel és lakóházzal; 150 hold őszi vetéssel, 230 drb rambouillet és fésüs keresztezésü törzsjuhnyájjal és 200 drb báránynyal. Nagymennyiségü széna, takarmány és szalma. 4701

586 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert. 1½ h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és ut. Vasutállomástól 5 km.-re. Teljes felszerelessel 400,000 korona. Esetleg bérbe is kivehető. 5640

384 hold szőlőnek való, egyenes felületü, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültettetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 5477

1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemes gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadandó. 6320

2488 hold, 50 hold termőgyümölcsössel Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számu kitünő kőből épült épületekkel. 10 szobás kastélylyal, szeszgyár és finomító. Jó munkásviszonyok. Ára felszerelés nélkül 560,000 K. Amortizácziós teher 200,000 K. Esetleg bérbe adó. 602

290 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedélylyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehenészetre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 54

200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőmivelésre különösen alkalmas. 2 holdas parczellákban vagy együtt az egész terület eladó. 1061

555 hold Budapesttől 1 órára, 31 h. termő szőlővel, 6 h. gyümölcsössel. Parkban 5 szobás urilak. 40 h. dohányengedély. Jókarban levő kellő számu gazdasági épülettel. Ára teljes felszereléssel és vetéssel 305.000 K. 1335

Emeletes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75.000 K. 1198

513 m. h. Borsod megyében vasutállomástól 6½, épülő vasuttól 3 km.-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön belsőséggel, melyen az urilak áll. 40 hold dohányengedélylyel. Az egész birtok prima buzatermő szántó. Ára m. holdanként 650 korona. 284

Birtokvétel: megvételre kerestetik:

200 m. hold birtok 30—40 km.-nyire a fővárostól. 455

400—800 m. holdas jó minőségü birtok, jó ut mentén, vasuttól nem távol, családnak való tágas és egészséges lakással, árnyas kerttel. 7

Kisebb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 8

400—1000 h. birtok, melynek nagyrésze vágható erdő. 2916

1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tulnyomóan erdőből álló, Hont, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 567

2—300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasut közelében. 3950

200 holdas birtok uri lakházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3982

10—15000 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 9

2000 hold elsőrendü talaju birtok, czukorrépa vidéken, vasutállomás közelében, szép kastélylyal és parkkal, Bécstől legfeljebb 6 órányira. 5215

800—1200 m. hold birtok, kellő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakházzal. 456

2000 hold jó talaju birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasuthoz. 5216

250—300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizácziós kölcsönnel. 12/ü

3—400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasuttól legfeljebb 1½ órányira jó uton. Lehet az egész birtok erdő. 12

800—1000 holdig jó földek és épületekkel, instrukczióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen. 79

Bérbeadó birtok:

490 m. hold Abauj megyében 7 km. a vasuttól, országut mellett, 7 szobás udvarházzal, kellő gazdasági épületekkel. 5003

Birtokbérlet kerestetik:

180—200 m. h., amely kereskedelmi növények termelésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzhető. 2530

800—1500 h. Erdélyben vasuthoz közel, jó urilakkal és gazdasági épületekkel, rét és legelővel. 495

2—3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán tul vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehenészet üzhető. Urilak legalább 6 szobás legyen. 1868

Ezeken kivül nyilvántartjuk a visszavándorlók letelepitésére alkalmas birtokokat és bérlőszövetkezetek alakitásánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnél.

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket

AZ OMGE. ÜZEMOSZTALYA.

Kgy. 120/1908. K. 6369. 6517/1908.

Árverési hirdetmény.

Nyiregyháza városa irásbeli zárt ajánlati versenytárgyaláson haszonbérbe adja a nagykálló község határában a Császárszállás vasuti megálló és rakodóállomás közelében fekvő, a Nagykállói 1390. sz. tjkvi betétben felvett császárszállási birtoknak a jelenleg Kún Mátyás és társai által haszonbérelt s a kataszter szerint 1409 hold 1200 □-ölével számitott részét, azon egy kat. holdnyi terület kivételével, melyet a város Nagykálló községnek iskola czéljaira átengedett, annak kijelentésével, hogy 42.000 koronánál kevesebb évi haszonbér-ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Zárt ajánlatot tenni szándékozók tartoznak 4000 korona bánatpénzzel avagy óvadékképes értékpapirokkal felszerelt ajánlatukat **1908. évi május hó 2-ik napjának d. e. 11 óráig** a polgármesteri hivatalhoz saját aláirásukkal és 2 férfi tanu előttemezésével ellátva beadni.

Az árverési feltételek a városi gazdasági tanácsosi hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve onnan megszerezhetők.

Elkésett, távirati uton tett, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Nyiregyházán, 1908. április hó 15-én.

Májerszky Béla,
polgármester.

575

Gazdasági Könyvviteli nyomtatványokat levélpapirokat boritékokat és egyéb

nyomdai munkákat

jutányosan és csinos kivitelben készit

"PÁTRIA"
IROD. VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R.-T.
BUDAPEST
IX., ÜLLŐI-UT 25. SZ.

Költségvetéssel készséggel szolgálunk.

CSODÁS!

A **Bonodor folyadék** a legbüzösebb árnyékszék szagát hosszabb időre rögtön eltávolitja. **Elegysulyu 5 kg. csomag bérmentve 7·50 K.** (Elegendő 1 évre.) **1 kg. próbacsomag 2·50 K. csomagolással, szállitás nélkül. A Bonodor por vizeldék azonnali szagtalanitására kitünő szer.** 5 kilós postacsomag **bérmentve 7 K.,** 1 kilós próbacsomag **2 K.** csomagolással, szállitás nélkül. Szétküldés készpénzért vagy utánvéttel. Számos elismerőlevél.

Vezérképviselő:

FODOR FERENCZ

Budapest, VIII., Kisfaludy-utcza 40/H.

2861

BÉRLETET keresek

1000—1500 magy. holdasat, lehetőleg sik fekvéssel és vasutálomás közelében. Czim a kiadóhivatalban. 587

A legjobb

KAPTÁRAK

Meister Testvérek

kaptárgyárában

Budapest, VII., Dongó-u. 3—5.

Árjegyzéket kivánatra mindenkor küld és minden szükséges felvilágositással szivesen szolgál a

MEISTER TESTVÉREK faárugyára.

491

BIRTOK.

Temes dombos részében nemesi birtok, 1237 kat. hold, melyből 1000 hold szántó, gazdasági év leteltével eladó vagy bérbeadó. Teljes berendezés, dohányengedély, jó épületek, 2 uri lakóház.

Bővebb felvilágositással szolgál a tulajdonos: **Bignió Gyula, Sušák** (Fiume mellett), **Villa Ruzič No. I.** 574

A barsmegyei Léva városához husz percznyi távolságra fekvő

kisebb birtok

(körülbelül 270 hold tiszta szántóföld) **előnyös fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet Dr. BURGER ügyvédi irodája Budapest, Régi posta-ufcza 5.** 571

Étkezési burgonya-mageladás.

Paulsen Juli 1000 kg. 60 K, 10,000 kg. 500 K, King Eduard 1000 kg. 70 K, 10,000 kg. 600 K, Topor 1000 kg. 60, 10,000 500 K, Kifli 1000 kg. 60 K, 10,000 kg. 500 K, Ambudanze 1000 kg. 100 korona, Centenary 1000 kg. 100 korona, Solanum Comersony Violet 100 kg. 80 korona, Eldorado Findley 80 korona. Topinanburgonya 1000 klgr. 60 korona, 10.000 klgr. 500 korona.

Zeman János bérlő

Nádszeg, Pozsony m. 507

Birtokbérlet

1200 kat. holdas birtok kellőszámu uj épületekkel, szép urilak, **eddig házi kezelésben, október hó 1-től esetleg azonnal igen kedvező feltételek mellett bérbe adatik.** Bővebb felvilágositással szolgál 3923

Dr. Steiner Adolf ügyvéd,

Temesvár.

Szeged közvetlen közelében fekvő Gyála nagyréti birtokomban levő tehenészetből saját tenyésztésü 18—24 hónapos koru

tiszta berni faj tenyészbikák eladók.

Vevőknek a vasutállomáshoz kocsit rendelkezésre bocsájtok.

LICHTENEGGER GYULA

SZEGED, KÁRÁSZ-UTCZA 16. SZ.

591

Magyar Gazdák Értékesitő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utcza 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesit husféléket, baromfit, vadfélét, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENNEMŰ ÉLELMICZIKKET. Hordóber-értékesitő osztály. ∴ Egészen szeszes-italok értékesitése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ∴ ∴ Mindennemü értékesitési ügyben díjtalanul nyujt felvilágositást.

Eladó birtok!

Nógrád megyében, 10 percz vasutállomástól, országut mentén, 875 magyar hold, prima, többnyire sik gazdaság, igen jól kezelve, nagyon jó karban levő és elegendő épületekkel, szép kastélylyal és parkkal, kedvező fizetési feltétel mellett 210.000 frt.

BEYER KÁROLY, Budapest, V., Báthory-utcza 5. sz.

Telefon 12—85. 272

ELADÓ.

A nagymélt. gróf **Wenckheim Frigyes** ur pósteleki uradalmában több kiválóan szép és sertésvészen átment 15 hónapos **mangalicza tenyészkan.** Pósta, vasut **Békéscsaba.** 547

KOS-ELADÁS!

Méltóságos gróf Károlyi László ur hirneves derekegyházi (Csongrád megye) juhászatából, mely tenyészet 100 évesnél idősebb, az utóbbi évtizedekben közismeretes, hogy minden kiállitáson a legelső dijakkal lett kitüntetve.

52 drb Electoral-Negretti és
55 „ Hazai fésüs tenyészkos

amig a készlet tart **mérsékelt áron eladó.**

A kosok Derekegyházán egész 1908. év junius hó 1-jéig megszemlélhetők, érdeklődőknek ugy levélbeni felvilágositással, mint a szentesi vasutállomáshoz kocsival szivesen szolgál az

URADALMI FŐTISZTSÉG, DEREKEGYHAZA

Sürgöny posta és vasutállomás Szentes, Csongrád megye.

582

" Préselt "

buzaszalmát

és

zabszalmát

szállit elsőrendü minőségben és legolcsóbban

Ehrenreich Béla

Bajmok (Bácska). 6808

A ló és tenyésztése, 600 képpel, 14 mümelléklettel. 3-ik kiadás. Irták Kovácsy Béla és Monostori Károly. Ára füzve 12 kor., tartós diszkötésben 15 kor. Megrendelhető a „Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KELTETŐGÉPEK

dijtalanul próbára. **Keltetőgépek** a legjobbak és legolcsóbbak. **Keltetőgépek** sok száz kitünő bizonyitvány és ajánlatok egész Ausztria és Magyarországból, melyek bárkinek dijtalanul megküldetnek. **Keltetőgépek** tyuk-, liba-, fogoly-, fáczán- és kacsatojásokhoz. **Keltetőgépek részletfizetésre. Keltetőgépek** szabadalmazva Ausztriában és Magyarországban. — Egyedüli készitője **G. Mück, Reisenberg 2. szám, bei Wien.** — Ezen szakmában egyedüli gyár. 690

A sertés hizlalás, különös tekintettel a sertésvész re. Irta Bäcker György. 2·10 K e leges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvke skedése, Budapest, IX., Üllői-ut 5.

Prairie Királynétengeri, bőtermő, 100 kg. 16 K.

Putyi tengeri, piros, korai 100 kg. 16 kor.

Székely tengeri, sárga, legkorábbi 100 kg. 18 K.

Amerikai dió, szil, kőrisfák 100 db 70 kor.

Pekingi kacsatojás tuczatja 8 kor.

Olaszemdeni libatojás tuczatja 24 kor.

Bronzpulykatojás tuczatja 12 kor.

Fehér és fekete Orpington tojás tucz. 12 kor.

Magyar üszők 1—2 évesek élő kg.-kint 60 fill.

Magyar üszök 2—4 évesek élő kg.-kint 70 fill.

Magyar igásökrök dbja 5½ mm. 500 kor.

Magyar bikák darabja 600—1600 kor.

Lámpanélküli melegvizfütésü keltetőgép 130 tyuktojásra 120 kor.

Gróf Teleki Árvéd

uradalmában, posta, távirda, vasut

KONCZA.

A szőlő helyes metszése. A szőlők főbb metszési módjait tárgyaló segédkönyv. Irta: Maurer János. 4. kiadás. 2 kor. 60 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Világhirü szabadalom 18 államban.

Stádel-Torkos földmérő-taliga

kapható

Stádel gépgyárban, Győrött.

A baromfiak hizlalása és a hizott baromfiak értékesitése. Irta Hreblay Emil. 50 képpel. 1·70 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Vétel

Száraz akác szerszámfa keresteik megvételre, 20—25 ökörszekér anyagához szükséges mennyiségben. Ajánlatok az ár és hely me jelölésével Balogh Tihamér földbirtokoshoz, Berettyó-Ujfalu intézendők. 3888

Megvételre kerestetik egy használt, de teljesen jó karban levő 4-es gőzeketest altalajporhanyitóval. Szives ajánlatok „U. 4." jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 3889

Bérlet

500 kat. holdig Tolna, Baranya vagy Somogy megyében, vasut mellett bérletet keresek. Ügynökök kizárva. Czim a kiadóhivatalban. 3922

Buza-, rozs-, zab- és árpaszalmát, valamint szénát

préselt állapotban bármely állomásra legolcsóbban szállit:

Drechsler Alajos, Érsekujvár

:: széna- és szalmakivitel. ::

Interurban telefon 23. 524

A szőlő trágyázása. Irta: Ballay Jenő. Pályázaton dijazásra érdemesitett munka. Ára bérmentes küldéssel 2·10 K. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Spárga- termelés kézikönyve. Franczia források és saját tapasztalatai nyomán irta Légrády Károly. 45 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve szállitja a "Pátria" gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Több ezer kőrisfából készült : :

duplatalp és küllő

eladó **Ortutay Gyula szenttamási gazdaságában,** u. p. Ó-Pécska. A küllők ára 100 db-kint 8, a dupla talpaké pedig 50 db-kint (miből 100 szekértalp készithető) 25 K. Szenttamás állomáson waggonba rakva.

Csupán egész waggonrakomány adatik el. 578

FARAGÓ BÉLA

cs. és kir. udvari szállító

Zalaegerszegen.

Ajánl

diszfenyőket

100 legérdekesebb, a sötétzöldtől ezüstöskék és aranysárgáig változó szinezetü fajban darabonkint 40 fillértől 40 koronáig. Ugyszintén minden fajta erdei tűlevelü facsemetéket, lombfacsemetéket, diszbabérokat, rózsákat, gyümölcsfa-vadonczokat, élő sövényeket és erdei és gazdasági magvakat és fajburgonyát

Legjobb vetési idő április—május. Árjegyzék kivánatra.

Birtok-eladás.

Bereg megye déli részén, Csonkapapi községhez tartozó **1800 magyar holdas,** teljesen sik, fekete, buzatermő, szikmentes talaju, **urilakkal és 2 majorral ellátott birtok,** akár egészben, akár nagyobb részletekben eladó igen jutányos áron.

A birtok legelőnek is kiválóan alkalmas.

Közelebbi felvilágositást ad **GERÉBY PÁL földbirtokos Debreczenben.** 548

Fontos minden gazdának! Megjelent a

Mezőgazdák Üzemi Utmutatója

Kereskedelmi tanácsadó a gazdaközönség számára.

Felvilágositást nyujt a következőkre:

Miként értékesitsük terményeinket? Mire ügyeljünk gépeink beszerzésénél és azok használatánál? Hogyan kössük meg biztositásainkat? Gabonakereskedelmi szokványok. Erőtakarmányczikkek beszerzése körüli tudnivalók. Hogyan adjuk el borainkat? Élelmiszer-értékesités módozatai. Hizott állatok, tenyészállatok értékesitése. Külföldi államok állategészségügyi egyezményei. Szarvasmarhavásárok, sertésvásárok, lóvásárok, országos vásárok jegyzéke időszerinti sorrendben. Vetőmagvak, beszerzése, értékesitése. Áruszükségleti czikkek beszerzése körüli utmutatás. Fakereskedelmi rész. Jogi rész, rövid vonatkozásokban a gazda és cseléd közötti jogviszony szabályozása. Haszonbérlet. A balesetbiztositási törvény rövid ismertetése.

Nélkülözhetetlen bizalmas tanácsadó!

Ára vászonkötésben **5 korona.**

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek.)

Tanulmány a berni szarvasmarháról.

Hazai berni tenyészeteink ismertetése.

Irta: **Sacci dr. Kukuljevič József** m. k. állatorvos.

Előszóval ellátta: **Monostori Károly.**

39 ábrával. **Ára: 2 korona.**

(Bérmentes küldéssel **2 korona 10 fill.**)

Ezen fontos forrásmunka, a hazánkban lévő berni tenyészeteket ismerteti s igy vásárló gazdáknak a legjobb utmutatással szolgál. Összesen 19 tenyésztő berni tenyészetét ismerteti és 39 képben mutatja be azok érdekességeit és szebb egyedeit. A könyv négy fejezetre oszlik a következő tartalommal: I. Tanulmány a berni szarvasmarháról. II. Történeti áttekintés. III. A tenyészetek ismertetése. IV. Visszapillantás és vezéreivek a bernlek tenyésztése terén a jövőre nézve.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Házfedő-nádat

körülbelül 2 m. hosszu, 50—60 cm. körméretü kévékben, Kéthely állomáson átadva és waggonba rakva, kévénkint 10 fillérért ajánlunk. Megrendelés esetén waggononkint 150 kor. előleget kérünk.

Csáki és Társai

palaczkhüvely- és nádfonat-gyára

Kéthely, Somogy m. 573

Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Fodor és Társai

megbizásokat elfogadnak **jármos ökrök, tinók,** sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan direkt forrásból közvetitik.

Czim: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szent-egyház-utcza 2-ik szám.

Telefon 311. 424

Tenyészbika

2½ éves tiszta simmenthali fajta és 6 db bonyhádi

hasas tehén,

melyek május hóban leellenek, eladó **Szt-Lőrinczi Gazdaság Pa-Szent-Lőrincz,** Pest mellett. 3871

Bonyhádi

friss fejős-tehenek és **tenyész-bikák** jutányos áron kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istállók Kispesten, Üllői-ut 24.

Telefon: Kispest 1.

Levél- és sürgönyczim:

Flaschner Sándor

4743 tehénkereskedő

Bpest, Ferencz-körut 40

Muraközi

hidegvérü (nori) igás

tenyész-lovak

és **tenyészmének** vásárlásánál közvetlen a tenyésztőktől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kivánatra szivesen küldöm. **Elsőrendü referencziák rendelkezésre állnak!**

Czimem:

idősb Heinrich Mór

lóvásárló ügynöksége

Csáktornya (Muraköz)

Sürgönyczim:

Heinrich Senior, Csáktornya. 5729

Friesland i juhok

a világ leghasznosabb juha, eladók gazdasági üzem változtatása miatt.

Kovásznay Zsigmond

földbirtokosnál, u. posta **Batizvasvári, Szatmár m.** 3861

FARAGÓ ADOLF

szarvasmarha-, juh- és sertés-ügynök

BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 32. sz.

Telefon 76—85.

Elfogadja a tisztelt gazdaközönség megbizását **hizott, hizlalni való és növendék szarvasmarhák, fejős tehenek, juhok és sertések adás-vételének közvetitésére.**

Sikeres elintézés!

Dijtalan felvilágositás.

Kiválóan csontos nemes és jófejlődésü Bonyhád-Simmenthali

keresztezésből eredő 1½—2 éves

tenyészbikák

eladók.

Fedeztetés kipróbálva. Yorkshire tenyészet.

Puszta-Ferna, posta Csákvár.

589 **Az intéző.**

Ökrök !!

Néhai Nagy Miklós utódánál, Nagy Dénes birtokosnál, mindig fiatal

erdélyi jármos ökör

és 1 éves ökör kapható. Levélczim

NAGY DÉNES

birtokos, **Torda, Erdély.**

Vegyesek

Sertéshizlalda felállításához, berendezéséhez egy **társ tőkével** keresteitik, ki ezen szakmát teljesen érti és maga kezelné; földterület adatik — felépitmények készitendők — a telepkezelő vezetésével. Tőkebefektetés közösen állapittatik meg. Bővebbet Nagymutniki gazdaság, u. p. Zaguzsén (Krassószörény m.) 3866

6%-os pénz

. és II. helyre budapesti házakra és földbirtokokra a legszolidabb alapon, váltó nélkül és minden előleges költség nélkül. Jutalék csak a pénzfelvétel után fizetendő. Megszavazott kölcsönökre díjmentesen szerzünk előleget! Megkereséseket a kiadóhivatal **„Takarékosság 3908“** jelige alatt továbbit. 3908

Eladás

Alkalmi zongoravétel

Bösendorfer Schweighoffer Kern-Wirtl kiváló mesterek gyártmányai 200 frttól felfelé. Pianinók 160 frt, uj zongora, vagy pianinó 250 frttól felfelé, minden árban. Zongora-, czimbalomhangolások helyben és vidéken, szakavatott munkások által gyorsan és olcsón eszközöltetnek. REMÉNYI MIHÁLY a Magy. Kir. Zeneakadémia szállitója, BUDAPEST, VI., Király-u. 58. 5472

Gödöllőn közvetlen a vasut és szép árnyas liget mellett **2 bérház eladó.** Egyik ház 4 szép szoba, hozzávaló összes mellékhelyiségek, parkirozott udvar elkülönitett gazdasági udvarból áll. Ugyanott a másik bérház 4 lakással, melyek évi bére 1100 korona, szintén eladó. Bővebb értesités **„Ház“** jelige alatt a kiadóhivatalban nyerhető.

Malomeladás. Gömör m. jó forgalmu pontján egy gőzmalom eladó vizi joggal együtt, de jelenleg 10 lóerejü gőzmotor hajtja, 1 kő és egy hengerpárral, amely géplakatos- és kovácsműhelyre is be van rendezve, mindenféle szerszámmal, még esztergapaddal is. Szép lakház, melléképületekkel, 1418 □-öl jó földdel, szép gyümölcsöskert hozzá és egy kihasználható meleg forrással. Czim a kiadóhivatalban. 3534

Jutányosan eladók: egy benzinmotor, egy magánjáró és egy orosz tüzelő; mindegyik egy-egy 8 lóerejü cséplőgarniturával. Megtekinthetők Törökszentmiklóson, Kanitzer-féle telken. Ugyanottan benzinhordók is eladók. Felvilágositást ad özv. Kanitzer Gyuláné Debreczen, Jókai-utcza 7. 3535

Vadászfegyver-örökségből **szárazazó gyüjtemény,** egyenkint is **potomáron** azonnal eladó. Köztük modern Hammerles 40 frt, Lankaszter damasztcsövü 20 frt, Manlicher 28 frt, Drilling valódi Krupp-aczélcsövekkel 70 frt, Winchester 35 frt, Bucksflinte 50 frt. Néhány **jobb revolver** mint Browning stb., ugyszintén régi pisztolyok. Ugyanitt **egy Görz-fényképezőgép olcsón eladó.** Czim: Radó, IV., Egyetem-tér 5. I. 3683

Géptulajdonosok figyelmébe ajánlom világhirü szabadalmazott törekrostáimat. Megrendelhető Bencsik Pálnál, Tisza-Alpár. 3886

Ákáczcsemeték, 2 éves, átlagos 1·50 m. magas, 25,000, ezrenkint 12 K.-ás árban és 10,000 fásgyökeres **prima szőlőoltványok** Ripária Portális alanyon 200 K. árban, ab Révfülöp, eladó. Ecséri szőlőgazdaság, Balaton-Révfülöp. 3770

8 lóerejü, a MÁV. gépgyárából származó, alig használt **gőzcséplőgép,** mely a Sióberki Társulat tulajdonát képezi és Mező-Komáromban tekinthető meg, szabadkézből eladó. Bővebb felvilágositást ad Sárközy Imre Nagy-Bajom, Somogy m. 3910

25 mmázsa kitünő kifliburgonya, mmázsánkint, zsák nélkül 6 kor.-ért kapható **Nyitrán,** Mérey gazdászatánál. 3883

Egy Bachrich gyártmányu 25 HP-ü „Climax“ nyersolajmotor teljesen uj állapotban **egyenesen a gyárból szállitva** és a helyszinén felszerelve **olcsón eladó.** Bővebbet **Szűcs Ödönnél** Budapest, VI., Nagymező-utcza 66. 3884

Eladó keveset használt, ujonnan fényezett kétüléses amerikai gig. Czim a kiadóhivatalban. 3920

Eladó birtok. 1190 hold per 1200 □-öl homok, fele hullámos, fele aljföld. Debreczentől vasuton fél óra. Vasuti állomás helyben a birtokon, alkalmas a hullámos rész nagyon szőlőtelepitésre, holdja 300 korona. Jelenleg 400 h. rozsvetés és 400 hold tavaszi vetés van. Parczellázásra alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. Értekezhetni Szőlősi Rezső gazdálkodónál, Debreczen. Telefon 480. sz. 3919

Eladó földbirtok. Bihar megye Álmosd község határában, 310 kis holdat tevő tagbirtok egészben, vagy 50—100 holdas parczellákban eladó. A birtok kitünő fekete föld, buza, dohány, tengeri termelésre a legalkalmasabb, szükséges tanyai épületekkel ellátva; az ingatlan fekszik a nagylétai vasutállomástól ½ óra, Székelyhidtól ¾ óra járásnyira. Felvilágositást nyujt az érdeklődőknek Nagy Emil községi jegyző Álmosdon. 3918

Boreladás. Ménes-magyarádi borvidékről. 120 hl. 1907. évi Ferdinánd de Lesseps, 19 hl. 1907. évi Grand Noir, 26 hl. 1907. évi Muskat Ottonel, 123 hl. 1907. évi Baraczkai Kadarka (arany sárga) 197 hl. 1907. évi Ménesi Kadarka (schiller), 280 hl. különböző évjáratu Ménesi Vörös bor. **Munkács-beregszászi borvidékről.** 27 hl. 1906. évi Salánki Rizling, 110 hl. 1907. évi Salánki Rizling, 93 hl. 1907. évi Salánki fehér bor. Közelebbi felvilágositást nyujt Zselénski Róbert gróf ur önagyméltósága uradalmainak igazgatósága Otvenes, posta Sofronya. 3921

Tökmag. Sok éven át általam nagy sikerrel nemesitett szürke Indiai Mammuth és vörös chinai keresztezéséből származó vetőmag nálam kapható. Terménye kiválóan eltartható és bőtermő, kilója 3 korona. Tarnai Bertalan földb. Apostag, Pest megye. Megrendelésnél kérem e hirdetésre hivatkozni. 3616

Benzinlokomobil, 6 lóerejü, egészen elzárható szekrényben, hozzá körfürész, aczélkorongok, transmissio jutányos áron eladó. Czim a kiadóhivatalban. 3820

Egy nagyon jókarban levő 10 HP. Clayton-féle gőzcséplőgép garnitura teljes felszereléssel, ugyszintén egy magányos 8 HP. locomobil is jutányos áron eladó. Bővebbet **Beskovics Jánosnál Arapyosmaróton, Bars m.** 3817

Téli pörkölt szalonna, oldalonkint 35—55 kg. nehéz, kapható Rauchhauer Nándornál 126 koronáért q-ként, ab vasut Uj-Szent-Anna, utánvét ellenében. 3852

Takarmány-kamrák részére mint erőforrás kitünően alkalmas 3-as Robey-lokomobil, 5 éves, keveset használt, feleáron eladó. Czim a kiadóban. 3855

Tarkabab cselédeknek és aratóknak konvencióul, ugyszinte tökmag és napraforgópogácsa legjutányosabban beszerezhető bármily mennyiségben Klein Ferencz és Fia czégnél Budapest, Kálmán-utcza 17. 3862

Védjük a vetést, pusztitsuk azok ellenségeit.

Az én, cs. és kir. mezőgazdasági kisérleti állomás által tenyésztett bacillusaim segitenek. Minden egér, mely belőle eszik, megfertőzteti a többieket. Minta, érték nélkül, franko 2 k., egy cső, kb. 2000 egérlyuk részére elegendő. Gazdasági egyesületeknek engedmény. 10 cső vételénél à k. 1·50, különben utánvét. **Kimla János, droguista, Prág, VII/903. b. d. Ausstellung.** 3934

Csicsóka

fehér, étkezési czélra is alkalmas, 100 klgr. 8 k.-ért, nagyobb mennyiség olcsóbban kapha ó **Faragó Bélánál, Zalaegerszegen.** 3917

Motorok és gőzgépek alkalmi eladása.

Fekvő 8 HP Langen és Wolf motor. Fekvő 25 HP Benz, eredeti benzinmotor, 2 lendkerékkel. Fekvő 6 HP Torontáli benzinmotor, kettős favágóbaltával és körfürészszel. Gőzlokomobil 8 HP Nicholsohn, 6 hónapos, 20 félnapig dolgozott. Gőzlokomobil 4 HP álló, 8 légkörnyomásra. Gőzlokomobil 4 HP benzin cséplőkészlet, 1 éves. Gőzlokomobil 8 HP 800 mm.-re, benzin cséplőkészlet, 1 éves, 28"-os szegecs cséplőgép, Umrath-féle kettős tisztitóval. 1 HP hőlégmotoros önmüködő vizszivattyugép, olyan mint az uj. Fenti gépek gyárilag kijavitva, jó állás mellett, rendkivül jutányosan kaphatók **Farkas J.** müszaki irodájában Budapest, VI., Dávid-utcza 15. sz. 590

Szepességi kárpáti fenyőborovicska,

valódi, legfinomabb, régi, gyógyerejü, különlegesség, egyike a legegészségesebb italoknak, kitünő szer gyomorbaj ellen, hathatós étvágygerjesztő és gyomorerősitő, a vesék működésére szerfelett kedvező hatásu. Nemcsak Magyarországon és más európai államokban, hanem Amerikában is a legjobb hirnévnek örvend. Postakorsója bérmentve, utánvét mellett 9 kor. 50 fillér. **Ganovszky Gusztáv** fenyőborovicska-gőzfőzdetársaság, **Szepesszombat.** (Szepes m.) 166

GAZDÁK FIGYELMÉBE!

A szőlőbetegségek: **peronoszpora, lisztharmat, rákfenésedés, sárgaság, szürke** és **fekete rothadás** leküzdésére, valamint a károsító állati élősdiek: a **szőlőmolyok, szőlőlonczа, kendermagbogár, levéltetvek, bolhák, paodox és hernyók** kártételeinek megakadályozására a legmelegebben ajánlhatók a

SCHLOESING THEOFIL,

Francziaország hirneves és tudós gazdasági vegyésze utasitásai szerint a marseillei **Schloesing** gyárakban előállitott, az **egész világon elterjedt és használt kiváló hatásu és egyedül álló védekezési szerek,** u. m.:

Schloesing bordói pora, Pyralionja, lecsapott kénpora és **annak elegyei.**

Figyelem! A burgonya gyürüsbetegsége elleni védekezésre, talajfertőtlenitésre, hernyók és más a gazdasági növényeket pusztitó **élősdiek irtására a létező legjobb, legtökéletesebb és legolcsóbb szer:**

Schloesing lecsapott nikotinos kénpora.

Vezérképviselet a magyar birodalom területére:

Frankl Adolf

bankháza Budapest,

VI., Eötvös-u. 19.

: (Saját ház). :

Telefon: 25—40.

Árajánlattal és kimeritő felvilágositással készséggel szolgálunk.

Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve! 457

Eladó bérház!

Budapesten (IX., Mester-u. 12. sz.) a Ferencz-körut közelében, 175 □ m. Villamos megálló. Felvilágositással ugyanott a háztulajdonos szolgál. — Ügynökök kizárva.

Fiedler János

lenfonógyára

Komárom

vesz

nyers lenkórót

szál-nyeréshez, valamint kaszált és **géppel csépelt**

lenszalmát,

tetszés szerinti mennyiségben és **elad eredeti (pernaui)**

orosz lenmagot.

Tojáskivitel

Április 13-ig szükségem van **300 láda** Ia. **délmagyarországi**

tojásra

Ajánlatok **„Tojáskivitel“** jeligére **Trieszt,** póstafiók 519 czimzendők. 497

LEGYEK

konyhából, kamrából, mészárszékből, istállóból, vágóhidról biztosan elüzetnek, ha a falakat

LÉGY-BONODORRAL

meszeljük. Legjobb már kora tavaszszal. — Egy kiló elegedő 25 □-méterre, 5 klg. leirással 6 kor. franco utánvéttel. Megrendelhető

FODOR FERENCZNÉL

Budapest, VIII., Kisfaludy-utcza 40/H.

Számos elismerőlevél. 287

Nedves falak

gyökeres szárazzátétele,

istálló-mennyezetek

tökéletes páramentesitése, szab. **„Kosmos“** hornyolt asphaltlemezzel ♡ ♡

Kitünően bevált.

Felvilágositást ad:

Greif Antal mérnök Budapest, VIII., Salétrom-utcza 10. ♡ (Telefon.)

A tavaszi talajelőkészités legczélszerübb eszköze a

RUGALMAS FOGU KULTIVÁTOR

mélyjáratszabályozó - emeltyüvel.

Több ezer darab legnagyobb megelégedésre használatban.

Modern talaj- és rétmüvelő eszközök.

Specziális eszközök a répa-, kukoricza-müveléshez.

Laass-rendszerü többsoros kapálógépek.

Bächer egyes és többvasu ekéi

utólérhetetlen qualitásuak; remekül forditanak, tökéletesen porhanyitanak minimális vonóerő-szükséglet mellett. Törhetelen tégelyaczél ekefejek, pánczélaczél kormánylemezek.

Olcsó versenyárak és kedvező feltételek.

Hengerek, boronák, porhanyitók
elsőrendü kivitelben.

BACHER RUDOLF specziális eke- és talajmivelő-eszközök gyára.

Magyarországi vezérképviselet: **SZÜCS ZSIGMOND.**

Budapest, VI. ker., Nagymező-utcza 68. szám.

Az „eredeti Melichar"-gyártmányu

páros sorszámu „UNICUM DRILL"

a jelenkor legtökéletesebb sorvetőgépe.

Utólérhetetlenül precziz vetés, hegynek-völgynek teljesen egyforma, ideálisan tökéletes magelosztás, végtelen könnyü és biztos kormányzás feltünően csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendü anyag, bámulatosan egyszerü szerkezet és könnyü kezelés ama jellegzetes tulajdonságok, melyeknek ezen sorvetőgép **általános kedveltségét** köszönheti. Több mint 32000 drb használatban. Számtalan elsőrendü kitüntetés és sok száz elismerőlevél a világ minden részéből.

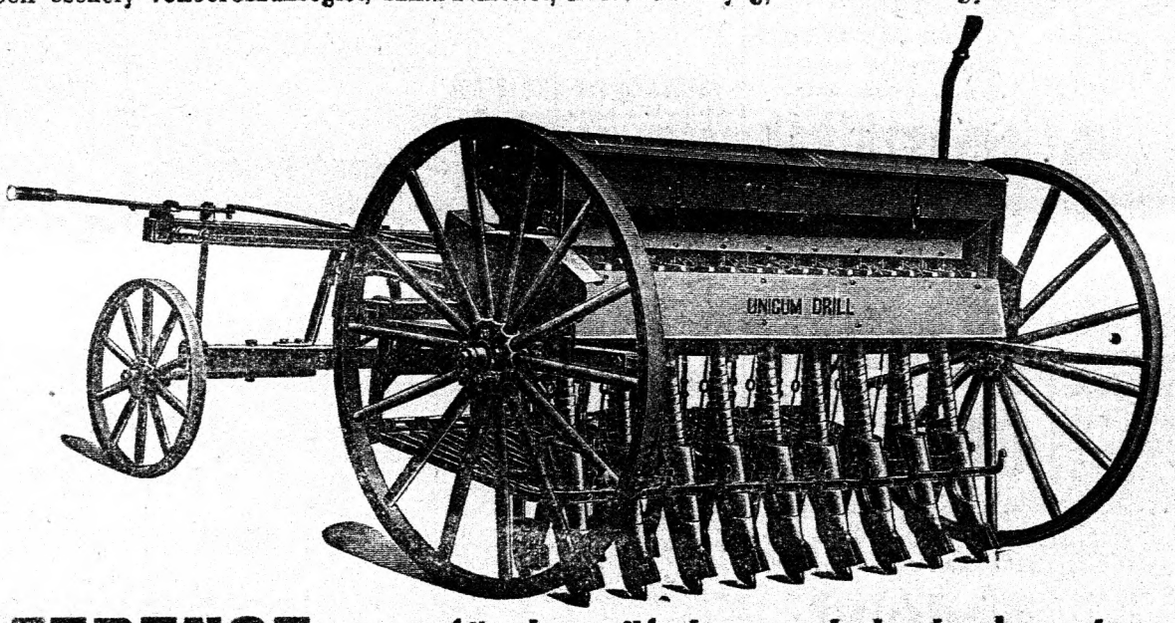

Ujabb specziálitások:

Mütrágyaszórógépek és mütrágyaszóróval kombinált sorvetőgépek.

Különleges répavetőgépek és amerikai rendszerü kukoriczafészekbevetők (a Hermann-féle müvelésmódhoz).

Chiliszórók a czukorrépa fejtrágyázásához.

MELICHAR FERENCZ sorvető- és mütrágyaszóró-gépek gyára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND.**

Budapest, VI. ker., Nagymező-utcza 68. szám.

Hirdetési ár 25 szóig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetési ár 25 szóig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a **munkaadó birtokos vagy bérlő czímének kitételével közlünk.**
KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Földbirtokosok figyelmébe!

Díjmentes állásközvetítés!

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete (Budapest, IX., Üllői-út 25.) felhívja a t. ***birtokos*** és ***bérlő*** urak figyelmét

állást közvetítő osztályára,

hol gazdatisztek a legkülönbözőbb állásokra elő vannak jegyezve.

Az állásközvetítés ***teljesen díjmentes.*** **Megkeresés esetén az egyesület igazgatósága a betöltendő állásra megfelelő gazdatisztet ajánl s a tulajdonosnak az illetők bizonyítványmásolatait és eddigi működésükre vonatkozó adatokat megküldi.**

Tisztelettel ***felkérjük*** a t. ***birtokos*** és ***bérlő urakat,*** hogy **gazdatiszti állások betöltése esetén *alulírott egyesület állásközvetítő osztályát igénybe venni sziveskedjenek.***

A M. Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete elnöksége.

Betöltendő állás

A gróf Esterházy-féle csákvári uradalomba irnoknak felvétetik egy akadémiát vagy gazdasági tanintézetet végzett intelligens egyén 1000 K készpénz, 12 m. hasábfa és lakásból álló javadalmazással. A felveendőnél kivánatos: 1. Mielőbbi belépés, 2. hogy a sorozáson vagy az önkéntességi katonai szolgálaton tul legyen, 3. hogy kedve és képessége legyen a grófi földmivesiskolánál néhány kisebb tárgynak tanitására. Pályázni óhajtók forduljanak egyelőre levélben a gazdatiszti hivatalhoz Csákvárra, mellékelvén bizonyitványaik nem hitelesitett másolatát és arczképüket. 3840

Gazdasági irodánkba egy gyakornok kerestetik, ki jó olvasható irással bir és gazdasági tanintézetet végzett, magyar és német nyelvet irásban és szóban birja. Folyamodványok azonnal beadandók a bánlaki uradalmi tisztartósághoz Bánlak. Azonnali belépés kötelező. 3905

Okleveles, nőtlen gazdatiszt, ki nagyobb gazdaságot önállóan már vezetett, 1500 katasztrális holdas gazdaság önálló vezetésére kerestetik. Fizetése évi 1200 korona, teljes ellátás (mosáson kivül) és megfelelés esetén szeptember hótól kezdve a tiszta jövedelemből százalékban is részesül. Személyes bemutatkozás szükséges. Bérnökség, Gyöngyösmellék. 3937

Azonnali belépésre keresek 1000 holdas gazdaságomba egy földmivesiskolát végzett s kiemelkedő kötelezettségen felül levő intelligensebb ispánt, ki a magyar és német nyelvet szóban és irásban tökéletesen birja, erélyes föllépésű s teljesen megbizható, kinek két-három évi gyakorlata van. Javadalmazása teljes ellátás, lakás s egyenlőre havi 40 kor. Ajánlatok özv. Kozlik Károlyné Moson czimre küldendők. 3911

Nagy gazdaságba kerestetik egy nőtlen, hosszabb gyakorlattal biró gazdatiszt, ki a magtár, raktár kezelésben, valamint a gazdasági könyvek vezetésében is teljes jártassággal bir. Ajánlatok bizonyitványmásolatokkal és fizetési igények megjelölésével nagylángi beruradalom intézősége Nagyláng (Fehér megye) czimre küldendők. 3913

Két segédtiszti állás betöltendő gróf Hunyady László őméltósága úrményi uradalmában. Fizetés haviötven korona és teljes ellátás, mosáson kivül. Felsőbb gazdasági tanintézetet végzettek küldjék be bizonyitványmásolataikat, melyek vissza nem küldetnek, az uradalmi jószágfelügyelőséghez, Úrménybe, Nyitra m. 3912

Kerestetik azonnali belépésre, nőtlen, valláskülönbség nélküli fiatal, erőteljes, fáradságot nem ismerő segédtiszt, ki a tejgazdaság terén is teljes jártassággal bir, fizetés teljes ellátás, mosáson kivül havi 40—50 korona. Ajánlatok küldendők Kárpáti Károly intézőhöz Pécs, Józsefváros. 3882

Egy szlavoniai bérgazdaság keres május 1-re gazdasági gyakornokot, kinek már legalább egy évi gyakorlata van, a magyar és német nyelvet szóban és irásban birja. A horvátul is beszélők előnyben részesülnek. Javadalmazás 600 korona évi fizetés és teljes ellátás. Ajánlatok, melyek vissza nem adatnak, Bérgazdaság Detkovac, u. p. Terezovac-Suhopolje (Szlavonia) czimzendők. 3879a

Nőtlen, izr. vallásu, földmivesiskolát végzett, több évi gyakorlattal biró segédtiszt kerestetik. Ajánlatok bizonyitványmásolattal, mely vissza nem adatik, mezőzombori bérgazdaság (Zemplén) czimre küldendők. 3881

Uraságí inas, kinek felesége mosónő, kerestetik egy szlavoniai pusztára. Megkeresések özv. Báthor Elemérné Detkovac, u. p. Terezovác (Szlavonia) intézendők. 3879

Gazdatisztet keresek alsóvályi gazdaságomba, aki egy közepes birtokot önállóan is képes lenne vezetni. Évi fizetés 600 korona és teljes ellátás. Belépés okt. 1-én vagy előbb is. Családos egyének is pályázhatnak fizetési igényeik megjelölésével. Sajátkezüleg irt ajánlatok bizonyitványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, Beélik Iván Felsővály (Gömör m.) küldendők. 3936

Állást keresők

Gazdatiszt **12 évi praxissal** állást keres május 1-ére, egy 36 éves, róm. kath. vallásu, nős, gyermektelen, **ki a kassai tanintézetnél gyakorlati vizsgát jó eredménnyel tett,** beszél magyar, német és szerb nyelveken, **teljesen megbizható, erélyes, józan életű, fáradságot nem ismerő, gazdaság önálló vezetését és könyvvitelt teljesen érti, gazdaság összes ágaiban teljes jártassággal bir,** ugy mint állattenyésztést, hizlalást, növény-, dohány-, szőlő-, czukorrépatermelést, tehenészetet stb. Szives megkeresések **„Józan életű“** jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

A gróf Eszterházy-féle földmivesiskolát junius végén több, részben a katonasorozáson már tullevő növendék végzi, kiknek egy része feleséges is. Mindannyi **egyszerű földmives,** ki a gazdaság és szőlőmivelés minden ágában jártas. Ezeket igénybe venni óhajtók forduljanak a **bér megjelölése mellett** az iskola igazgatóságához **Csákvárra.** 3776

Ispáni vagy ehez hasonló állást keres 15 éves praxissal, földmivelőiskolát végzett, római kath., nős, gyermektelen, 34 éves, gazdaság összes ágazatában teljes jártassággal biró, kisigényű, józan életű, fáradságot nem kimélő egyén. Az állást azonnal elfoglalhatja. Czim „Gazdatiszt“ jelige, Nagyvárad, poste restante. 3800

Ispáni állást keres 12¼ évi belterjes gazdaságokból szerzet gyakorlattal, 30 éves, nős, gyermektelen, izr. vallásu, szorgalmas, fáradságot nem ismerő ember, kinek czukorrépa-, dohánytermelés, tejgazdaságból és hizlalásból több évi gyakorlata van, állása felmondatlan, igényei szerények, már önállóan is kezelt 1700 holdas bérletet. Czim a kiadóhivatalban. 3795

Főtiszti vagy kezelői állást keres 35 éves, okl., nős, volt uradalmi kasznár. Jelenleg saját birtokán gazdálkodik. Beszél jól magyarul, kissé németül, a gazdaság összes ágaiban nagy gyakorlattal bir, mikről igen jó bizonyitványokkal rendelkezik. Szükség esptén kaucziót is tehet. Elvállalja gazdaságok % kezelését is. Szives megkereséseket „A. B.“ jelige alatt Budapest, Üllői-út 59., I. em. ajtó 6. kér. 3869

Elsőrangu intelligens ***üzletszerző,* gazdáknál** és **földbirtokosoknál** 10 év óta kitünően bevezetve, 1908 április 15-től állást vállal. Szives megkeresések **„Üzletszerző“** jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Gazdatiszti állást keres, földmivelés, növénytermelés, állattenyésztés, állatgyógyászat, de különösen a sertésvész elleni okszerü védekezés, erdő-, szőlő- s pinczekezelés, nemkülönben az egyszerü s a kettős számadások vezetése és azoknak felülvizsgálásában teljes jártassággal biró, 48 éves, róm. kath. vallásu, okleveles gazdatiszt, aki jelenleg is egy mosonmegyei hirneves uradalomban mint számvevő és ezzel kapcsolatosan mint szőlő- és pinczekezelőtiszt van alkalmazva, **uradalom vagy egy nagyobb gazdaságban mint intéző főtiszt, titkár vagy számvevő** szerény feltételek mellett alkalmaztatni kiván. Szives megkeresések **„Erélyes és szerény“** jelige alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 3833

Önálló intézői állást keres, jelenleg felmondatlan állásban lévő, intéző okl. gazda, 14 évi mezőgazeasági gyakorlattal állását oly állással cserélné fel, hol kényelmes lakása lenne és megnősülhetne. Czim a kiadóhivatalban. 3858

Egy jobb családból való, 24 éves, hadmentes, róm. kath. fiatalember, 3 középiskolát és földmivesiskolát végzett, 4 évi nagyobb gazdaságban szerzett gyakorlattal mint segédtiszt, vagy középgazdaságban mint kezelő alkalmazást keres. Czim a kiadóhivatalban. 3859

19 éves, keresztény, fáradságot nem ismerő fiatalember nagyobb gazdaságba gyakornoknak ellátásért szivesen menne. 2 évi gyakorlata van. Czime: Bozzay Béla Homorod-Szent-Pál gazdaság. 3870

Szakképzett **főtiszt, ki jelenleg egy nagyobb uradalomban felmondatlan állásban működik, keres, óvadék letétele ellenében. perczentuális kezelésre nagyobb uradalmat, vagy esetleg elfogad nagyobb javadalmazásu főtiszti állást. Ajánlatok kéretnek a kiadóhivatalba „x—y“ jelige alatt.** 3828

14 évi gyakorlattal biró, földmivesiskolát végzett és gyakorlati gazdatiszti vizsgát tett gazdatiszt, ki legutóbb 9½ évig egy grófi uradalomban ellenőri minőségben működött és bizonyitványokkal rendelkezik, bármikori belépésre kezelőtiszti vagy számtartói állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 3898

Földmivesiskolát kitünő sikerrel végzett, róm. kath. vallásu, 28 éves, nőtlen egyén, 7 évi jó gyakorlattal b. ispáni, kulcsári vagy ehez hasonló állást keres bármikori belépéssel. Elvállalná kis gazdaság önálló vezetését is. Szives megkeresések „Megbizható“ jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 3899

Tejszövetkezetbe keres vajmesteri üzletvezetői állást, földmives- és tejgazdasági szakiskolákat jelesen végzett, mint ilyen, több évi önálló jó gyakorlattal, jó bizonyitványokkal bir, jártas vaj, sajt készitésében, tejtermékek értékesitésében, közönséges, és zsirperczent szerinti könyvelésekben, szorgalmas előéletü egyén, kivánatra biztositékot ad. Szives megkereséseket „Szorgalmas“ jeligén post restante Padrag, Csékutra (Veszprém m.) kér. 3902

Földmivesiskolát jó sikerrel végzett, szorgalmas, erélyes, gazdasági teendőkben jártas, ev. ref. vallásu, nőtlen fiatalember, irnoki, gyakornoki, nyári kisegitői vagy bármilyen gazdasági állást keres azonnali vagy bármikori belépéssel. Szives megkeresések „Csr.“ jelige alatt Csanád megye, Nagymajlát post restante kéretnek. 3901

Elméleti és gyakorlati képzettséggel biró **gazdatiszt,** ki részint nagyobb uradalmakban volt alkalmazva, részint saját birtokát és bérletét kezelte, a tejgazdaságban, marhahizlalás, állattenyésztésben alaposan jártas, a gazdasági könyvek vezetését érti, **önálló intéző állást keres,** ha mindjárt nagyobb uradalomban. Ajánlatok „G. G.“ jel alatt Sikray hirdetési irodájába, Váczi-körut 33. kéretnek. 3990

Hatvan vidéki gazdaságból önálló gyakorlattal, gazdasági szakiskolát végzett egyén ispáni vagy kezelőgazdai állást keres keresztyén urnál. Különösen ajánlja magát hivatalt viselő földbirtokos urnak, mert feltétlen megbizhatóságát becsületével biztositja. Jelenleg 1200 holdas bérgazdaságban szolgál. Részéről mindenben kifogástalan feltételekkel bir. Nőtlen vagy nős állomással ez időszerint vagy később uj állást vállal. Szives megkereséseket kér „Hevesmegyei gazda“ jelzéssel a „Köztelek“ kiadóhivatalába küldeni, melyet az továbbit. 3900

Táj-, virág-, gyümölcs- és konyhakertész, valamint a mezőgazdasághoz is kitünően ért, állást keres. Az állást azonnal is elfoglalhatja, nős, gyermektelen, németül, tótul is beszél, kaucióképes, szerény igényü, higgadt természetü, körültekintő, szorgalmas. Czim a kiadóhivatban. 3933

Gépész több évi gyakorlattal lokomobilkezelői vagy gépápoló állást keres. Nagyobb gazdaságokban működött, jó bizonyitványokkal rendelkezik. Czim a kiadóhivatalban. 3930

Segédtiszti vagy ehhez hasonló állást keres azonnali belépésre római kath. vallásu, 22 éves, gyermekkora óta gazdaságban nevelkedett, magyar, német és tót nyelvet biró, egy nagyobb intenziven kezelt uradalomban 4 évi gyakorlatilag képzett, a gazdaság összes ágazataiban, valamint a czukorrépa, növénytermelés, állattenyésztés, hizlalásban, nagyobb tehenészetben, sertéstenyésztésben, magtár-, raktárkezelésben és irodai munkákban teljesen jártas, szives megkeresésekért czim A. B. restante Aszód, Pest megye. 3932

Nőtlen, okl. kőmüvesmester, ki épületek tervezésében és vezetésében jártassággal bir, uradalomban állandó állást keres. Czim: Siposs János Budapest, IV., Vámház-körut 12. III. 13. Rosen Viktor urnál 3929

Azonnali alkalmazásra nőtlen, földmivesiskolát végzett, a mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtokban egy évig szerzett tapasztalattal, 2200 holdas gazdaságban mint gazdasági gyakornok folyó év márczius hó 31-ig alkalmazva volt. Szives megkeresést teljes ellátással Pelle János gazd. gyak. Beregszász, Rózenbaum Bernát vendéglőjébe kér. 3926

Könyvelői, ispáni, segédtiszti, szőlőkezelői vagy hasonló állást keres 29 éves, nőtlen, józan életü, tapasztalt fiataember. Jártas a szőlészet, borászat, kertészet, méhészet, mezőgazdaság összes ágaiban és irodai munkálatokban. Ajánlatot kér fizetési feltételek közlésével „Szakképzett“ jeligére a kiadóhivatalba. 3927

Gépészi állást keres azonnali belépésre 40 éves, nős, 17 évi gyakorlattal, érti az összes gazdasági gépek kezelését és javitását, kévekötő és marokrakó aratógépek okszerü kezelését és a szakszerü lóvasalást, elvállal kovácsmunkát is, van saját műhelyberendezése, több évig volt nagyobb uradalomban. Szives megkeresést kér Ulmer Lajos gépész Mező-Szent-Márton, u. p. Mező-Rücs. 3928

Gazdatiszt, 40 éves, nős, izr., kis családdal, 23 évi gyakorlattal, melyből legutóbb egy gazdaságban töltött 13 évet, a gazdaság minden ágában teljesen jártas, ugyszintén az irodai teendőkben is. Junius 1-ei belépésre állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 3935

Állást keres bármikori belépésre 43 éves, nős, gyermektelen egyén, ki egy középfoku szőlészeti, borászati szakiskolát jeles sikerrel végzett s mint vizsgázott gazdatiszt 15 évi gyakorlattal bir. Emlitett szakmája bármely ágának minden tekintetben megfelel, szőlő-, pincze- és mezőgazdasággal egybekötött állást is elfogad. Beszél magyarul, románul, keveset németül, állást azonnal is elfoglalhat. Szives megkereséseket e lap kiadóhivatalába „Szorgalmas“ gazda czimen kér. 3925

Gazdasági **hivatalnok** oklevél nélkül, 22 éves, izraelita, ki 1½ évig, 2 nagyobb gazdaságnál praktikusan működött, állandó alkalmazást keres, szabad lakás és kis fizetés ellenében. Családi csatlakozás megkivántatik. Ajánlatok „B. O. 2279“ alatt Haasenstein és Voglerhez Budapest, Dorottya-utcza 2. 3924

Uradalmi titkárul ajánlkozik nagyobb gazdaság központi irodájába, esetleg vidékre, fölmondatlan, előkelő állásban lévő, képzett fiatalember. Irodát önállóan képes vezetni, **kezelési és pénzügyi dolgokban is jártas** és amellett gyakorlati érzékü s jól tud németül. Müveltsége magántitkári teendők ellátására is képesiti. Szives megkereséseket **„Föltétlenül megbizható“** czimre **Sikray** Budapest, Váczi-körut 33. szám alatti hirdető irodájába kér. 3931

Állatok

Foxterrier, patkányfogásra betanitott, megvételre kerestetik. Ajánlatok Anspitz Viktornak, Szolgaegyházára kéretnek. 3915

Megvételre keresek néhány darab vészen átment fehérszőrü tiszta faju mangalicza felbugatott anyasertést és egy kant. Szives értesitést kér Zemling István kasznár Királyfia, u. p. Egeg, Hont megye. 3916

Eladó 2 darab kocsiló, 6 évesek, vasderes, 166 cm. magas, herélt, hibátlanok. Árak 1400 kor. Megtekinthetők Somogyi Albert gazdasága intézőségénél Atkár, Vámosgyörk vasutállomás mellett. Budapestről 1½ óra. 3914

Frieslandi juhok, a világ legjobb hasznosabb juhai, eladók gazdasági üzemváltoztatás miatt Kovásznay Zsigmond földbirtokosnál, u. p. Batizvasvári, Szatmár megye. 3861

Normandiai nyulak, leginkább mezei nyulszinűek, eladók. Ahány hónapos, ára annyi korona. 3699

Cselédhiány miatt eladom összes **rambouillet** birkáim, elsősorban a **10 db** telivér törzs **kost.** Lőzert Kálmán Kis-Igmánd, (posta és vasut Nagy-Igmánd). 3860

80 db 4 éves fehér tinómarha van eladó Balogh Tihamér szentkozmai gazdaságában, vasutállomás: Berettyó-Ujfalu. Az összes megvételénél, páronként 275—280 frt értékért. 3872

36 db 1½ éves elsőrendü magyar faju erdélyi ökörborju van eladó Klein Jakab nagybirtokos szinyei gazdaságában, u. p. Alparét, vasutállomás Dés-Erdély. Az összes megvételénél páronként 320 korona értékért. 3891

Montafoni bika, fajtiszta, 2 éves, Kluge Endre hódoskai gazdaságában, Pápa mellett. 3890

2 db **három éves ménesikó** sötét és aranypej, 156 cm., kocsiba betanitva, eladó. Fajtája erdélyi jukker kanczától, Élőszállás és Careless után. Bővebb fölvilágositást ad K. Tompa Arthur dr. gazdasága Kr.-Horvát, Szilágy m. 3907

Vizsla- kölykök eladók, egy db kitünő szép hosszuszőrü szeter, 9 hónapos, ára 30 korona, szuka és egy db Nemit, jól használható, ára 30 korona, 11 hónapos szuka és esetleg hajlandó volnék egy használható vadászfegyverért elcserélni. Szabó Lajos erdőőr Dégh, Veszprém megye. 3893

Eladó kb. 500 drb választott rambouillet fésüs kos és nőstény bárány. Ujhely József és Sándor Pta-Dócz, u. p. Csongrád-Sövényháza. Vasut Kistelek. 3892

15 drb kiváló telivér simmenthali bika

1½—2 éves, eladásra felállitva

Pajzs Gyula gazdaságában Ráczalmás, Fejér m. 581

Rambouillet tenyészkosok, kiválló szép példányok eladók a jakabszállási uradalomban Sárosd, Fejér megye. Ugyanott kerestetnek megvételre 6 db vészen átment, fehér, kondorszőrü mangolicza tenyészkanok. 3896

Elsőrendü **Bonyhádi faj** vörőstarka **ökör- és üszőborjukat** 1—2—3 éves korban, továbbá **hizlalásra vagy járomba való tarka ökröket,** ugyszintén **hasas** vagy **friss fejős teheneket** a **legjutányosabb árban** egyezség szerint bármily mennyiség szállitására vállalkozik

Neizer Antal, Dombovár Tolna megye.

Igen szép, válogatott vörös-tarka simmenthali jellegü 1—2—3 éves növendék - ökör és üszőborjakat ugyszintén legprimább lekötni való és **jármosökreit legjutányosabb árakon ajánlanak;**

Klein Testvérek kereskedők **CZELLDÖMÖLK.**

Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfogadtatnak.

A „KIS HIRDETÉSEK“ folytatása 951. oldalon van.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; úgy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők háromnak, hogy alantí czimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzszántási vállalkozó **BUDAPEST-KELENFÖLD.**

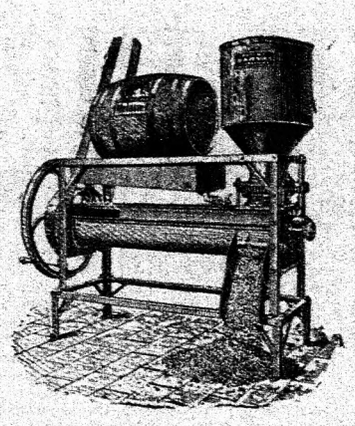

Az egyedül megbizható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állit elő!

Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő

Agrikultura melasz erőtakarmányt készitő gépeinket

kézi- vagy hajtóerőre berendezve!

3—4 waggon áru előállitásánál a gép ára megtérül.

AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT ELLÁTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG iroda és mintatelepe

Budapesten, V., Zoltán-utca 12.

Melasz, száritott répaszelet, korpafélék, „Agrikultura" org. trágya, enyvtelen csontliszt stb. árusitása.

Sürgönycim: OXYGEN. Telefon: 99—43.

Lőtt vadat! minden mennyiségben nyári és téli szállitásra **a legmagasabb árakért vásárol. Óvadékot tetszésszerinti nagyságban ad,** nagyobb vadászatokat kivánatra **a helyszinen azonnali készpénzfizetés mellett átvesz**

Valentin, Reinhard, Grossflorian és Pettau vadnagykereskedő és kiviteli czég képviselősége:

Vajda Elemér, Csáktornya.

Elsőrendü referenczák! 528 Elsőrendü referenczák!

Nagy fehér nemesitett Yorkshire fajsertés.

Vevőimet van szerencsém ezuton tudatni, hogy becses rendeléseiket most megujitani kérem, miután a vész elmultával az állomány teljesen rendben van. Jelenleg készletben vannak 3 hónapostól kezdve 1 éves koczák és kanok. Továbbá eladásra kerül több számfeletti 2 és 3 éves tenyészkocza látható hasas állapotban súly szerint napi árban. Ezekre előjegyezni szükséges. — **Berni törzstenyészetemből** van csak 10—12 hónapos bika. A tenyészetek országos törzskönyvelve vannak és az eddigi kiállitásokon I. dijat nyertek.

Eckstein Fülöp Lugos, bolduri gazdaság.

Gazdák figyelmébe!

Van szerencsém tisztelt vevőim és gazdatársaim becses tudomására hozni, hogy a 60 év óta fennálló eredeti tisztavérü **berni** tehenészetemet békésmegyei kamuti gazdaságomból somogymegyei **németladi** gazdaságomba áttettem, ahol ezentul is állandóan tisztavérü **berni** bikák eladásra fel vannak állitva.

Ugyanott telivér és félvér ardenni mének és méncsikók eladók. Posta és távirda: **Németlad.**

577 **Gróf Hoyos Miksa.**

GŐZEKE

Acetylen-lámpák.

Éjjeli szántásoknál gőzekékre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák.

Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló-

Acetylen-lámpák.

BÁRDI JÓZSEF

Budapest, VI., Mozsár-utcza 9. sz.,

Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 4100. Sürgönycim: Pneumatic.

Árjegyzék kivánatra ingyen és bármentve.

Szalmát, szénát,

muhart és zabos-bükkönyt bármily mennyiségben

veszek és eladok. 453

SCHREIER BÉLA :: :: TAKARMÁNY-NAGYKERESKEDŐ

BUDAPEST, VIII., NÉPSZINHÁZ-UTCZA 22. Telefon 20-52.

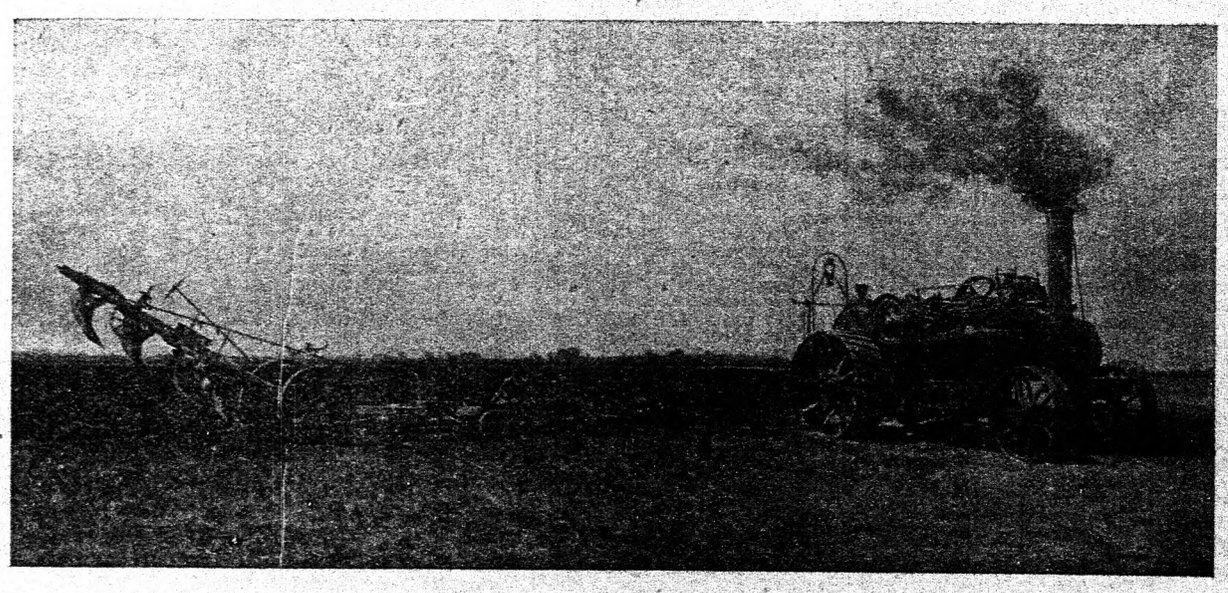

Magyar gyártmányu

:: kétgéprendszerü ::

Gőzekéket

a legtökéletesebb kivitelben készit:

GANZ és TÁRSA

Vasöntő- és Géggyár Részvény-Társulat

BUDAPESTEN, X., Kőbányai-ut 31. sz.

Részletes leirással és ajánlattal szivesen szolgálunk.

"Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. — Az Első Magyar Papir-Ipar r.-t. papirosán.